

การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์
โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

เจ้าอากาศตรี ไพโชค คงสุทธิ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

**Debt Management of Members
of Phetchaburi Hospital Saving Cooperative Limited Phetchaburi Province**

Leading Aircraftman LCA. Paichok Kongsutti

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammarat Open University

2020

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด
ชื่อและนามสกุล จำอากาศตรี ไพโชค คงสุทธิ
แขนงวิชา สหกรณ์
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น
2. รองศาสตราจารย์วิลาวัลย์ ศิลปสร

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2564

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์พิเศษ พลโท ดร.วีระ วงศ์สรรค์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิลาวัลย์ ศิลปสร)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญรัตน์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

ผู้วิจัย จำอากาศรี ไพโชค คงสุทธิ รหัสนักศึกษา 2629001542 **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น (2) รองศาสตราจารย์วิลาวัลย์ ศิลปพร **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ 3) แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และ 4) เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

ประชากรที่ศึกษาคือสมาชิกที่มีหนี้สินกับสหกรณ์และมีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2563 จำนวน 186 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan จำนวน 139 คน โดยสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ไคสแควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สิน ได้แก่ (1) ปัจจัยส่วนบุคคล สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 56.87 ปี ตำแหน่งข้าราชการ สมรสแล้ว ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 24.24 ปี (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ รายได้หลักเฉลี่ย 39,685.90 บาท รายได้เสริมเฉลี่ย 5,325.54 บาท รายจ่ายรวมเฉลี่ย 20,874.96 บาท ภาระการชำระหนี้สินภายนอกเฉลี่ย 5,160.79 บาท จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือนเฉลี่ย 1,735.24 บาท (3) ปัจจัยทางสังคม ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.70 คน ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัวเฉลี่ย 1.26 คน (4) ภาระหนี้สินสหกรณ์ จำนวนหนี้สินทั้งหมดเฉลี่ย 1,164,214.62 บาท ระยะเวลาการชำระหนี้เงินกู้สามัญเฉลี่ย 9.23 ปี และหนี้เงินกู้พิเศษ เฉลี่ย 3.56 ปี จำนวนเงินชำระหนี้เงินกู้สามัญ เฉลี่ย 12,043.47 บาทต่อเดือน และ หนี้เงินกู้พิเศษเฉลี่ย 3,089.46 บาทต่อเดือน ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์เฉลี่ย 137,370.51 บาท ส่วนใหญ่ใช้ทุนเรือนหุ้นค่าประกันเงินกู้สามัญ และสามารถชำระหนี้สินทั้งสิ้นหลังเกษียณอายุราชการ 2) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ (1) ปัจจัยส่วนบุคคล ตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด อายุ ตำแหน่ง สถานภาพมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด ตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหนี้เงินกู้สามัญและหนี้เงินกู้พิเศษ ตำแหน่ง สถานภาพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ รายได้หลักมีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด ภาระการชำระหนี้สินภายนอกมีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ (3) ปัจจัยทางสังคม สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์หนี้เงินกู้สามัญ สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด 3) แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกและด้านความต้องการการจัดการหนี้สิน โดยสหกรณ์โดยรวมมีความสำคัญระดับมากที่สุดสมาชิกที่ชำระหนี้สินทั้งสิ้นก่อนเกษียณและหลังเกษียณอายุราชการ 4) เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการหนี้สินของสมาชิกที่สำคัญคือ สหกรณ์ควรลดดอกเบี้ยเงินกู้ และลด โบนัส

คำสำคัญ การจัดการหนี้สินของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี

Thesis title: Debt Management of Members of Phetchaburi Hospital Saving Cooperative Limited Phetchaburi Province

Researcher: Paichok Kongsutti, Leading Aircraftman; **ID:** 2629001542;

Degree: Master of Business Administration (Cooperatives);

Thesis advisors: (1) Songserm Homglin, Associate Professor;

(2) Wilawan Sillapason, Associate Professor; **Academic year:** 2020

Abstract

The objectives of this research were to 1) study factors related to the debts of cooperative members, 2) study relationship between related factors and the debts of cooperative members, 3) guidelines for debt management of cooperative members and 4) suggestions to solve the problems for the guidelines in debt management of Phetchaburi Hospital Saving Cooperative Limited members.

The population of this study was 186 members, who were in debt with the cooperative and were at least 50 years of age on 31 October, 2020. The sample size of 139 people was determined by using the table of Krejcie and Morgan by simple random sampling method. Tool used in this study was questionnaires. Data was analyzed by statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi-square, Pearson's correlation coefficient, and content analysis.

The results of the research found out that 1) factors related to debts were (1) Personal factor were female with the average age of 56.87 years, were in the position of government officer, were married, and completed bachelor degree education. The average membership time was 56.87 years. (2) Economic factors: the average main income was 39,685.90 Baht, the average extra income was 5,325.54 Baht, the total average of expenses were 20,874.96 Baht and the average external debt was 5,160.79. The average amount for monthly stock payment was 1,735.24 Baht. (3) Social factors: Most of them were household leader with the average member in the household of 1.26 people. The average members in the household were 3.70 people. The average personal responsibility in the family was 1.26 people. (4) Regarding the debt of the cooperative, the average total amount of debt was 1,164,214.62 Baht, the average duration for conventional loan payment was 9.23 years and the average special loan payment was 3.56 years. The average amount of conventional loan payment was 12,043.47 Baht/month and the average special loan payment was 3,089.46 Baht/month. The average debt outside of the cooperative was 137,370.51 Baht. Most of them used capital stock as a guarantee for conventional loan. They are able to pay back all the debt after the retirement. 2) The relationship of related factors and debts of members had statistically significant at 0.05 in the following factors: (1) personal factor, position, level of education was related to the relationship of the total number of debt from cooperative. Personal factor, position, level of education was related to the overall amount of debts. Position, level of education was related to the amount of the repayment for conventional loan and special loan. Position, status, membership were related with debts outside the cooperative. (2) Economic factor: the main income related to the entire income for cooperative. The repayment of the outside sources was related to debts outside of cooperative. (3) Social factor and family status were related to the duration for conventional loan repayment. Family status was related with the ability to repay all of the debts. 3) Guideline regarding debt management of cooperative members. For debt management of cooperative members in regards to the debt management of members on the needs for debt management of members and debt of cooperative members, overall, was at the high level in both members who paid before retirement and after retirement. 4) The importance suggestions for solving problem in the guideline in debt management of members were to decrease the loan interest and reduce the bonus of the officers.

Keywords : Debt management of members, Saving cooperative, Phetchaburi hospital

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ส่งเสริม หอมกลิ่น ซึ่งเป็นที่ปรึกษาหลัก ได้สร้างแรงจูงใจให้เกิดความมุ่งมั่นด้วยอุปสรรคของผู้วิจัย ในครั้งนี้คือ ช่วงวัยและภาระงานประจำ กับสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ที่กำลังระบาด อย่างรุนแรงถึง 3 ระลอก และผู้วิจัยจะเกษียณอายุราชการในปี 2565 นี้ ด้วยปรารถนาอยากเห็นขบวนการ สหกรณ์ได้นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาล หลักการและอุดมการณ์สหกรณ์มาใช้ในการ บริหารอย่างเป็นรูปธรรมไม่ยากให้ขบวนการสหกรณ์ต้องดุด่าด้อยค่าไปกว่านี้ สหกรณ์ควรเป็นที่พึ่ง ของสมาชิกสหกรณ์และสังคมอย่างแท้จริง ประกอบกับอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้าน สหกรณ์โดยตรง และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำติดตามที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์วิลาวัลย์ ศิลปสร ที่สละเวลาในการเป็นที่ปรึกษาร่วมในครั้งนี้ และ รองศาสตราจารย์พิเศษ พลโท ดร. วีระ วงศ์สรรค์ ประธานกรรมการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สมภพ สุกช่วง ประธานกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำกัด คุณประดิษฐ์ ฤาเดช ประธานสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขเพชรบุรี จำกัด คุณพินิจ ทองอ่อน ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ที่ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ขั้นตอนการเก็บแบบทดสอบหาความเที่ยง ขอขอบพระคุณกรรมการ และสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขเพชรบุรี จำกัด ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสมาชิกสหกรณ์ทั้งปัจจุบันและ สมาชิกที่เกษียณอายุราชการ สมาชิกจากวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีข้อมูลมีคุณภาพ มีประโยชน์กับการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ อาจารย์ในสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ทุกคนที่ได้ให้ความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ รุ่นที่ 13 ทุกคน ที่เป็นกำลังใจกันช่วยเหลือกันตลอดหลักสูตร ในการศึกษาปริญญาโทมาบัดนี้ในครั้งนี้ ได้รับทุนการศึกษาจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นเงิน 50,000 บาท ขอขอบพระคุณคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ มีอุดมการณ์ ด้านสหกรณ์ได้สืบสานฟื้นฟู ขบวนการสหกรณ์ให้กลับมาเป็นสหกรณ์ที่เป็นที่พึ่งของคน ที่เดือดร้อนหวังพึ่งสหกรณ์เพื่อแก้ปัญหาอย่างแท้จริง

ไพโชค คงสุทธิ

สิงหาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	2
ประเด็นปัญหาการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
ข้อจำกัดของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์และสหกรณ์ออมทรัพย์	9
บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด	14
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหนี้สิน	22
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการหนี้สินของครอบครัว	32
แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการหนี้สิน	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	63

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
การแปลค่าระดับความสำคัญของข้อมูล.....	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์.....	65
ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สิน.....	76
แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์.....	104
เสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สิน.....	111
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	112
สรุปการวิจัย.....	112
อภิปรายผล.....	122
ข้อเสนอแนะ.....	127
บรรณานุกรม.....	132
ภาคผนวก.....	135
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	136
ข เอกสารรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	138
ค หนังสือถึงหน่วยงานต่างๆ.....	140
ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	142
ประวัติผู้วิจัย.....	151

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	66
ตารางที่ 4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	68
ตารางที่ 4.3 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	71
ตารางที่ 4.4 ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์	73
ตารางที่ 4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด	77
ตารางที่ 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระยะเวลา การชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)	78
ตารางที่ 4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระยะเวลา การชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้พิเศษ)	80
ตารางที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความสามารถ ในการชำระหนี้สินทั้งหมด	81
ตารางที่ 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับจำนวนเงิน ที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)	83
ตารางที่ 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับจำนวนเงิน ที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)	85
ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์	87
ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด	89
ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ กับระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้สามัญ)	90
ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ กับระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้พิเศษ)	90
ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด	91

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)	93
ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ).....	93
ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์	94
ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์ กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด	96
ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์ กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)	97
ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์ กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้พิเศษ)	97
ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับความสามารถ ในการชำระหนี้สินทั้งหมด	98
ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนเงิน ที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ).....	99
ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนเงิน ที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ).....	100
ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนเงิน ที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ).....	101
ตารางที่ 4.26 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของสมาชิกสหกรณ์กับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์	102
ตารางที่ 4.27 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ด้านสมาชิก.....	104
ตารางที่ 4.28 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการการจัดการภาระหนี้สิน ของสมาชิกโดยสหกรณ์.....	108
ตารางที่ 4.29 เสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินเป็นข้อคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม	111

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ เพื่อช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์เป็นองค์กรที่ทำธุรกิจโดยไม่มุ่งผลกำไรเป็นหลัก เน้นการช่วยเหลือสมาชิกด้านสวัสดิการและช่วยเหลือสังคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสมาชิก และให้เกิดความเป็นธรรม เพื่อความอยู่ดีกินดีของสมาชิกสหกรณ์ การดำเนินงานภายใต้อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2531 เป็นต้นมา สมาชิกประกอบไปด้วยบุคลากรทางการแพทย์และบุคลากรสนับสนุนทั่วไป สังกัดโรงพยาบาลพระจอมเกล้าเพชรบุรี สหกรณ์ดำเนินธุรกิจหลักตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้สมาชิกออมด้วยการถือหุ้น การฝากเงินกับสหกรณ์ 2) ให้สมาชิกใช้บริการเงินกู้กับสหกรณ์ 3) การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เพื่อประโยชน์ของสมาชิก เป็นต้น ณ วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2563 มีสมาชิกสหกรณ์จำนวน 1,188 คน มีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 1,020,486,890.42 บาท ในจำนวนนี้เป็นเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิก หรือสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นหนี้ จำนวน 774 ราย เป็นเงิน จำนวน 623,424,807.29 บาท (สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด, 2563, น. 29) ภาระหนี้สินดังกล่าวซึ่งเกิดจากการกู้ยืมเงิน เพื่อการดำรงชีพ กู้เพื่อการชำระหนี้สิน กู้เพื่อการลงทุน กู้เพื่อที่อยู่อาศัย และกู้เพื่อการศึกษาของสมาชิกและบุคคลในครอบครัวสมาชิกซึ่งอาจจะมีภาระหนี้สินอื่นกับสถาบันการเงินหรือองค์กรอื่น ๆ ก็เป็นไปได้

สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ในจำนวนสมาชิกที่เป็นหนี้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป เป็นหนี้กับสหกรณ์จำนวน 186 คน หรือร้อยละ 24.03 ของสมาชิกที่เป็นหนี้กับสหกรณ์ทั้งหมด และมีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถชำระหนี้ได้ในเวลาที่กำหนดไว้ คือ 60 ปี (สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด, 2563) ทั้งนี้อาจเป็นด้วยค่านิยมของสมาชิก คือ การใช้เงินในอนาคต เพื่อตอบสนองด้านวัตถุนิยม จนละเลยการวางแผนด้านเศรษฐกิจหรือรายได้ รายจ่ายของตัวเองและครอบครัว ว่ามีความสมดุลทางการเงินหรือไม่ ประกอบกับขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ เริ่มจะมุ่งเน้นการทำธุรกิจ โดยละเลยอุดมการณ์และหลักการสหกรณ์ ตลอดจนละเลยหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์เน้นแสวงหากำไรของสหกรณ์มากกว่าการคำนึงถึงผลกระทบ

และขีดความสามารถของสมาชิกในการชำระหนี้ ส่งเสริมให้สมาชิกมีภาระหนี้มากกว่าการออม แทนการสร้างวินัยทางการเงินเพื่อให้หมดหนี้ก่อนการเกษียณอายุราชการ นอกจากนี้สมาชิกบางราย จำนวนไม่น้อยที่ไปก่อนหน้านั้นระบบ หนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นหนี้สถาบันการเงิน จนอาจจะเป็นหนี้สิ้นพันตัว ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จนนำไปสู่การฟ้องร้องตามกระบวนการ ยุติธรรม มีคำสั่งศาลให้ยึดทรัพย์

การที่สมาชิกสหกรณ์มีภาระหนี้สินจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดผลกระทบกับชีวิตตนเอง ครอบครัว ผู้ค้าประกัน และสหกรณ์ เป็นห่วงโซ่ที่ยากต่อการแก้ไข มีความสลับซับซ้อน โดยเฉพาะสมาชิกที่ใกล้จะเกษียณและเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) ในอนาคตอันใกล้และจะต้องพ้นจาก ภาระงานประจำที่มีรายได้ประจำจำนวนมาก และแน่นอนในขณะที่รายได้ประจำจะต้องลดลงหรือ สมาชิกบางรายอาจจะไม่มีรายได้ประจำก็ได้ แต่ภาระหนี้สินยังคงอยู่ ดังนั้นจึงเป็นประเด็นปัญหา ที่มีความจำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิก ในกลุ่มดังกล่าว เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกหลังเกษียณอายุราชการในอนาคต

ผู้วิจัยในฐานะเป็นสมาชิกและเป็นรองประธานสหกรณ์ออมทรัพย์มีหน้าที่บริหาร จัดการสหกรณ์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์จึงมีความตระหนักและสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินและแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ โดยเฉพาะ สมาชิกที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไปของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ซึ่งภายใน 10 ปี ข้างหน้าจะเป็นสมาชิกที่เกษียณอายุราชการ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิก สหกรณ์ และการจัดการภาระหนี้สินของสหกรณ์ เพื่อการบริหารสินเชื่อแก่สมาชิกและเพื่อการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกให้สามารถชำระหนี้ได้ในเวลาที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถใช้ผล การศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในระยะยาว เพื่อประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์ และสังคมผู้สูงอายุที่เป็นปัญหาของประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
- 2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกที่สหกรณ์
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
- 2.4 เพื่อเสนอแนะปัญหาแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

3. ประเด็นปัญหาการวิจัย

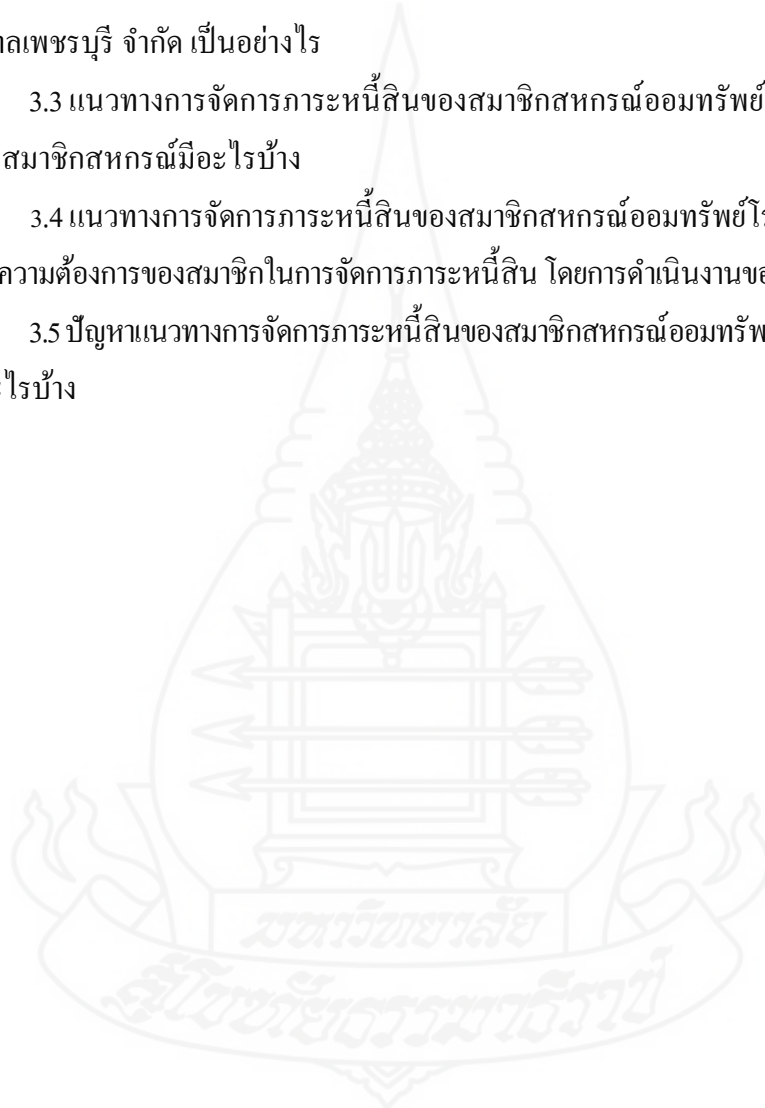
3.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด มีอะไรบ้าง

3.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกที่สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด เป็นอย่างไร

3.3 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ด้านสมาชิกสหกรณ์มีอะไรบ้าง

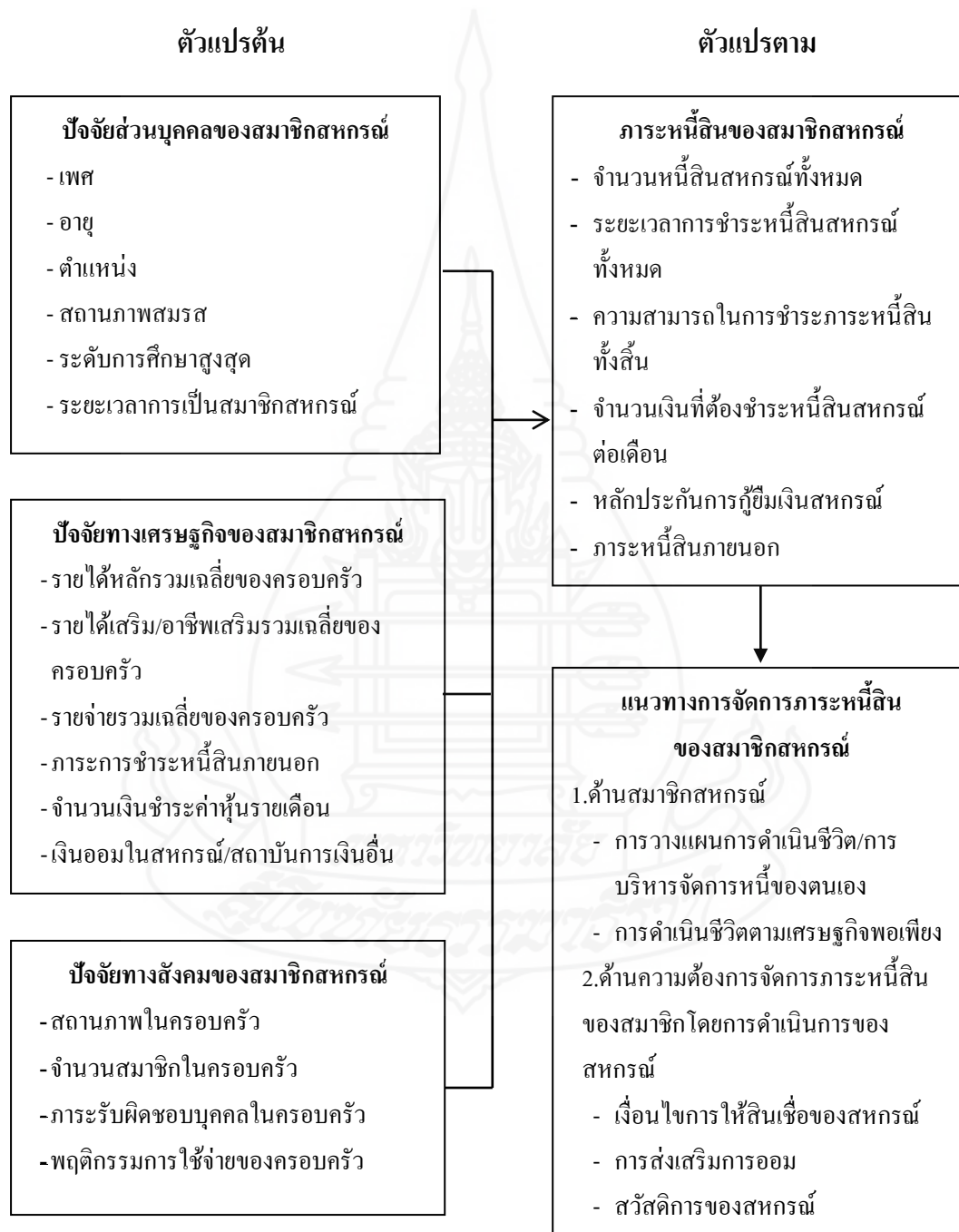
3.4 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ด้านความต้องการของสมาชิกในการจัดการภาระหนี้สิน โดยการดำเนินงานของสหกรณ์มีอะไรบ้าง

3.5 ปัญหาแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด มีอะไรบ้าง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. สมมติฐานการวิจัย

- 5.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
- 5.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
- 5.3 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

6. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

6.1 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือสมาชิกที่กู้เงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ตามบัญชีรายชื่อสมาชิก ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 เฉพาะสมาชิกผู้สูงอายุที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 186 คน การศึกษาครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 139 คน

6.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ดำเนินการศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของสมาชิกที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ที่มีสัญญากู้เงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และแนวทางการจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ทั้งในด้านของสมาชิก และด้านการดำเนินงานของสหกรณ์

6.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาข้อมูลจากสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด (โรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี)

6.4 ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการศึกษาเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564

7. ข้อจำกัดของการวิจัย

7.1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์สมาชิกอาจจะไม่ให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับภาวะหนี้สิน

7.2 สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงเก็บรวบรวมข้อมูลอาจทำให้การเก็บข้อมูลที่ต้องใช้เวลามากหรือเก็บรวบรวมข้อมูลได้ไม่ครบตามที่คาดหวัง

8. นิยามศัพท์เฉพาะ

8.1 สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 53 ถนนรถไฟ ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

8.2 สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป เฉพาะที่มีหนี้สินระยะยาวกับสหกรณ์ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) สมาชิกที่ชำระคืนภายในอายุราชการ 60 ปี และ 2) สมาชิกที่ชำระคืนเกินกว่าอายุ 60 ปี

8.3 หนี้สินระยะยาว หมายถึง หนี้เงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษของสมาชิก ที่กำหนดคืนระยะยาว ภายในอายุ 60 ปี และชำระคืนเกินกว่าอายุ 60 ปี

8.4 ภาระหนี้สินของสมาชิก หมายถึง จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด ความสามารถในการชำระภาระหนี้สินทั้งสิ้น จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน หลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ และภาระหนี้สินภายนอก

8.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้ของสมาชิก หมายถึง 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ 3) ปัจจัยสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

8.5.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา และระยะเวลาการเป็นสมาชิก

8.5.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ 1) รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว 2) รายได้เสริม (อาชีพเสริม) รวมเฉลี่ยของครอบครัว 3) รายจ่ายรวมเฉลี่ยของครอบครัว (ไม่รวมการชำระหนี้ทั้งหมด) 4) ภาระการชำระหนี้สินภายนอก(ที่ไม่ใช่หนี้สินจากสหกรณ์) 5) จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน และ 6) เงินออมในสหกรณ์/สถาบันการเงินอื่น

8.5.3 ปัจจัยสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ 1) สถานภาพในครอบครัว 2) จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3) ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว และ 4) พฤติกรรมการค่าใช้จ่ายของครอบครัว

8.6 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ หมายถึง ความคิดเห็นของสมาชิกต่อแนวทางการจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านสมาชิก และแนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการการจัดการหนี้สินของสมาชิกโดยการดำเนินการของสหกรณ์

8.6.1 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ 1) การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง และ 2) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9

1) การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง หมายถึง การรู้ยอดหนี้ การดูรายจ่ายและรายได้ประจำต่าง ๆ ของครอบครัว การบันทึกรายจ่ายทุกรายการประจำการบันทึกบัญชีครัวเรือน การเรียนรู้พฤติกรรมกรค่าใช้จ่ายของตนเอง/ครอบครัว มีการใช้เงินที่เหลืออย่างถูกต้อง การชำระหนี้อย่างต่อเนื่อง การกู้แบบรวมหนี้ถ้าจำเป็น การสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่างเพียงพอ การใช้เงินสดทดแทนการใช้บัตรเครดิต มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของตนเอง การรักษาวินัยทางการเงิน และการมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว

2) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 หมายถึง การมีความรู้ คุณธรรม ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และการมีคุณธรรมและความรู้พื้นฐาน รู้จักเสียสละ แบ่งปันให้

8.6.2 แนวทางการจัดการภาระหนี้ด้านความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยการดำเนินการของสหกรณ์ ได้แก่ 1) เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ 2) การส่งเสริมการออม และ 3) การจัดสวัสดิการของสหกรณ์

1) เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ หมายถึง การกำหนดวงเงินการให้สินเชื่อตามความจำเป็น การกำหนดวงวดการผ่อนชำระไม่เกินกว่าอายุราชการ/งานประจำ จำนวนวงวดการส่งให้สูง ๆ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยไม่สูง กำหนดจำนวนเงินรายได้คงเหลือต่อเดือนในอัตราที่สูงกว่าปัจจุบัน

2) การส่งเสริมการออม หมายถึง การให้ความรู้การวางแผนการเงินส่วนบุคคล การจัดให้มีการส่งเสริมการออมแก่สมาชิก การให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างรายได้/อาชีพเสริม และการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน

3) การจัดสวัสดิการของสหกรณ์ หมายถึง การจัดสวัสดิการเสริมรายได้แก่สมาชิก การมีสวัสดิการลดรายจ่าย

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 ผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ได้ทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และปัญหาอุปสรรคการจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์และสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

9.2 ผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นได้ใช้เป็นต้นแบบและแนวทางในการกำหนดนโยบายในการจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ในวัยเกษียณ

9.3 ผู้บริหารโรงพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี ได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการจัดการทางด้านเศรษฐกิจสังคมผู้สูงอายุของบุคลากรในโรงพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี

9.4 ผู้บริหารของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดได้ใช้เป็นแนวทางในการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์อื่น ๆ ในการจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปสาระสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์และสหกรณ์ออมทรัพย์
2. บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหนี้สิน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการปัญหาหนี้สินของครอบครัว
5. แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการหนี้สิน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์และสหกรณ์ออมทรัพย์

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์และสหกรณ์ออมทรัพย์ประกอบด้วย ความหมายและคุณค่าของสหกรณ์ ค่านิยมสหกรณ์ อุดมการณ์สหกรณ์ หลักการสหกรณ์ และวิธีการสหกรณ์ และบริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ความหมายและคุณค่าของสหกรณ์

- 1) ความหมายของสหกรณ์ มีผู้ให้คำจำกัดความของสหกรณ์ไว้ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “สหกรณ์” หมายถึง องค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกันจัดการร่วมกัน ในการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือบริการ ตามความต้องการหรือผลประโยชน์อย่างเดียวกันของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิ์ออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับหุ้นที่ถืออยู่ เช่นสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์โคนม, (กฎ) คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามกฎหมาย (<https://dictionary.orst.go.th/>, 2564)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (<https://www.cpd.go.th/>, 2564) ได้สรุปความหมายของสหกรณ์ไว้ดังนี้ สหกรณ์ คือ องค์กรที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันด้วยความสมัครใจ เพื่อดำเนินงานทั้งในด้านความคิด ระบบบริหารจัดการผลผลิต และบุคคลโดยใช้หลักประชาธิปไตย เพื่อสนองความต้องการ (อันจำเป็น) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

จากความหมายสหกรณ์ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าสหกรณ์ คือ องค์กรที่คณะบุคคลร่วมกันก่อการ โดยร่วมกันลงทุน ร่วมกันบริหาร มีประโยชน์ร่วมกัน ของสมาชิก เพื่อแก้ปัญหาในระดับบุคคลไปสู่การแก้ปัญหาในระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับสังคมและประเทศชาติตามลำดับ ด้วยขบวนการทางเศรษฐกิจและหลักการสหกรณ์ (หลักเศรษฐศาสตร์และขบวนการสหกรณ์) ภายใต้ พระราชบัญญัติสหกรณ์

2) ความหมายของคุณค่าของสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (<https://www.cpd.go.th/>, 2564) ได้สรุปความหมายของคุณค่าของสหกรณ์ไว้ดังนี้ สหกรณ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และมีความเป็นเอกภาพ และในขณะเดียวกัน สมาชิกสหกรณ์ก็มีความเชื่อมั่นในความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจากผู้ริเริ่มการสหกรณ์"

1.2 ค่านิยมสหกรณ์

ค่านิยมสหกรณ์ (Cooperative Values) หมายถึงคุณค่าที่เป็นคุณลักษณะตามแนวทางของสหกรณ์หรือสิ่งที่ชาวสหกรณ์นิยมปฏิบัติติดต่อกันมายาวนาน จนได้รับความนิยมในหมู่ชาวสหกรณ์ทั่วโลกเพราะการปฏิบัติเช่นนั้นทำให้สหกรณ์มีคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัด (วัลลภ สุขมี, 2556)

ค่านิยมสหกรณ์ 10 ประการประกอบด้วยค่านิยมที่เป็นพื้นฐานของสหกรณ์ และค่านิยมทางจริยธรรม ดังนี้

- 1) การช่วยเหลือตนเอง (Self-help)
- 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility)
- 3) ประชาธิปไตย (Democracy)
- 4) ความเสมอภาค (Equality)
- 5) ความเที่ยงธรรม (Equity)
- 6) ความเป็นเอกภาพ (Solidarity) คุณค่าทางจริยธรรมที่เป็นความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์
- 7) ความซื่อสัตย์ (Honesty)

- 8) ความเปิดเผย (Openness)
- 9) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility)
- 10) ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น (Caring for others)

สรุปได้ว่าค่านิยมคือแนวทางหรือสิ่งที่ขบวนการสหกรณ์นิยมปฏิบัติตามกันมายาวนาน ซึ่งได้รับความนิยมในขบวนการสหกรณ์ทั่วโลก เพราะแนวทางการปฏิบัตินั้น ทำให้สหกรณ์มีคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ (Social and economic values) เป็นที่พึงของสมาชิกสหกรณ์อย่างแท้จริง เป็นที่ประจักษ์ต่อมวลสมาชิกของสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท

1.3 อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการสหกรณ์ซึ่งจะนำไปสู่การกินที่อยู่ดีมีความเป็นธรรม และสันติสุขในสังคม (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2557)

1.4 หลักการสหกรณ์ (Cooperative Principles) คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม เรียกว่า หลักการรอชเดล (Rochdale Principles) มี 7 ประการคือ (วิกิพีเดีย สหกรณ์, 2563)

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open Membership) ใช้บริการสหกรณ์ และเต็มใจจะรับผิดชอบในฐานะสมาชิก เข้าเป็นสมาชิกโดยปราศจากการกีดกันทางเพศ ฐานะทางสังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control) สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่มีการควบคุมโดยสมาชิก ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ บุรุษและสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็นผู้แทนสมาชิก ต้องรับผิดชอบต่อสมาชิก ในสหกรณ์ขั้นปฐมสมาชิกมีสิทธิ์ในการออกเสียงเท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่งคนหนึ่งเสียง) สำหรับสหกรณ์ในระดับอื่น ๆ ก็ดำเนินการตามแนวทางประชาธิปไตยเช่นเดียวกัน

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation) สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน (ถือหุ้น) ในสหกรณ์ของตนเองอย่างเสมอภาคกัน และมีส่วนในการควบคุมการใช้เงินทุนของสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย ทุนของสหกรณ์อย่างน้อย ๆ ส่วนหนึ่งต้องเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์ โดยปกติสมาชิกจะได้รับผลตอบแทน (ถ้ามี) ในอัตราที่จำกัดตามเงินลงทุน (หุ้น) ที่กำหนดเป็นเงื่อนไขของการเข้าเป็นสมาชิก สมาชิกสามารถจัดสรรเงินส่วนเกินของสหกรณ์เพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งหรือทุกอย่างตามข้อบังคับดังนี้ คือ เพื่อการพัฒนาสหกรณ์โดยอาจกันไว้เป็นทุนสำหรับพัฒนาสหกรณ์ ซึ่งอย่างน้อย ๆ จะต้องมีส่วน

หนึ่งที่น่ามาแบ่งปันกันไม่ได้เพื่อตอบแทนแก่สมาชิกตามสัดส่วนของปริมาณธุรกิจที่สมาชิกได้ทำกับสหกรณ์ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและเป็นอิสระ (Autonomy and Independence) สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งพาตนเองและปกครองตนเอง โดยการควบคุมของมวลสมาชิก หากสหกรณ์จะต้องมีข้อตกลงผูกพันกับองค์กรอื่นใด ซึ่งรวมถึงหน่วยงานของรัฐบาลด้วย หรือจะต้องเพิ่มเงินลงทุน โดยอาศัยแหล่งเงินทุนจากภายนอกสหกรณ์ สหกรณ์จะต้องกระทำการดังกล่าวภายใต้เงื่อนไขที่มั่นใจได้ว่ามวลสมาชิกจะยังคงดำรงไว้ซึ่งอำนาจในการควบคุมสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย และสหกรณ์ยังคงดำรงความเป็นอิสระ

หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ (Education, Training and Information) สหกรณ์พึงให้การศึกษและการฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้สามารถมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพึงให้ข่าวสารแก่สาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนและบรรดาผู้นำทางความคิดในเรื่องคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของสหกรณ์

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives) สหกรณ์จะสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้ โดยร่วมมือกันในระดับท้องถิ่น ระดับภาค ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community) สหกรณ์พึงดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญยั่งยืนตามนโยบาย ที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

สรุปได้ว่า หลักการสหกรณ์ ถือเป็นหลักปฏิบัติที่เป็นสากล ใช้หลักของ Rochdale Principles 7 หลัก ที่มีหลักต่าง ๆ คือ หลักความสมัครใจและเปิดกว้างไม่กีดกัน สมาชิกเป็นผู้ควบคุมตนเองตามหลักประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในฐานะเจ้าของและผู้ให้บริการ มีการปกครองหรือการบริหารที่เป็นอิสระภายใต้ พระราชบัญญัติสหกรณ์ กฎกระทรวง ระเบียบนายทะเบียน คำสั่งนายทะเบียน ประกาศนายทะเบียน ข้อบังคับสหกรณ์ ระเบียบสหกรณ์ และประกาศ หลักสำคัญอีกหลักหนึ่ง คือสหกรณ์พึงให้การศึกษและการฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่ และฝ่ายจัดการ รวมไปถึงการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในทางการบริหาร หลักความร่วมมือระหว่างสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ทุกสหกรณ์ต้องตระหนัก เพราะว่าการลงทุนของสหกรณ์ในด้านแรกคือ การลงทุนในระบบหรือกระบวนการสหกรณ์เป็นเบื้องต้นซึ่งจะมีความเสี่ยงน้อยกว่าการลงทุนในตลาดการเงิน สุดท้ายหลักการเอื้ออาทรต่อชุมชน ดังคมเป็นอีกบริบทหนึ่งของสหกรณ์ ที่เป็นหลักการ เพื่อให้คณะบุคคล

ที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ได้ยึดเป็นหลัก ทั้ง 7 หลักนำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อเป้าหมายสูงสุดของสหกรณ์คือ สหกรณ์จะต้องเป็นที่พึ่งของสมาชิก เศรษฐกิจและสังคมได้

1.5 วิธีการสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์ คือ “การนำหลักการสหกรณ์ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและ ชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี” (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2557)

1.6 บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์

บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์ ประกอบด้วย ความหมายของสหกรณ์ออมทรัพย์ ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ความสำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ และ ประเภทของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยมีความหมายและและอธิบายได้ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) ความหมายของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินรูปแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นศูนย์กลางในการบริหารเน้นรวมคนซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกัน หรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และสามารถลงทุนในรูปแบบการถือหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์ หรือกู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็น เพื่อการบรรเทาความเดือดร้อนหรือก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง และผู้อื่น ซึ่งจะต้องได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ ตามหลักการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (<https://www.cpd.go.th/cpdth>, 2560)

2) ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งแรกในประเทศไทย ตั้งขึ้นในหมู่ข้าราชการสหกรณ์และพนักงานธนาคารเพื่อการสหกรณ์จดทะเบียนเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2492 คือ สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัดสินไช้ และได้แพร่หลายไปในหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ ส่วนสหกรณ์ ออมทรัพย์ในชุมชนแห่งแรก คือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนแม่มูล จำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2522

(<https://www.cpd.go.th/cpdth>, 2560)

โดยสรุป จะเห็นได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ ยังคงอยู่ในกลุ่มคนระดับที่มีความรู้ โดยเฉพาะในกลุ่มวิชาชีพที่มีรายได้ประจำ ข้าราชการ ลูกจ้างของรัฐ บริษัทห้างร้านเน้นทำธุรกรรมทางการเงินเป็นหลัก ส่วนในกลุ่มของประชาชนทั่วไปก็จะเป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีบริบทที่กว้างกว่าสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์

3) วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิก โดยการรับฝากเงิน และให้ผลตอบแทน ในรูปของดอกเบี้ยอัตราสูงกว่าธนาคารพาณิชย์หลายเท่า และโดยการถือหุ้นหัก ณ ที่จ่าย เป็นรายเดือน แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ้นทั้งหมด เมื่อสิ้นปีทางบัญชีต้อง จ่ายเงินปันผล

ค่าหุ้นให้แก่สมาชิกในอัตราที่กฎหมายกำหนด รวมทั้ง ให้บริการด้านเงินกู้แก่สมาชิกตามความจำเป็น (<https://www.cpd.go.th/cpdth>, 2560)

สรุป วัตถุประสงค์ของสหกรณ์เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการออมเพื่อให้เกิด วินัยทางการเงิน ในรูปแบบของเงินฝากของสมาชิกสามัญและสมาชิกสมทบ และในรูปแบบของการลงทุนหุ้น ตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์

4) ความสำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับเป็นแหล่งเงินฝากและเงินกู้ของสมาชิก ทำให้สมาชิกรู้จักเก็บออมเงิน และไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ ทำให้สถาบันครอบครัวมีความมั่นคงขึ้น (<https://www.cpd.go.th/cpdth2560/component/k2/item/185>, 2564)

สรุป สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นแหล่งทุนทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มคนที่มีความจำเป็นในการดำรงชีพ และการลงทุนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจในระดับจุลภาค (บุคคลและชุมชน หรือระดับหน่วยงานการผลิต) สามารถเข้าถึงทุนได้สะดวกกว่าสถาบันการเงินอื่น สหกรณ์จึงมีความสำคัญต่อสมาชิกเป็นอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความมั่นคงและการอยู่ดีกินดี

2. บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์ วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจและสวัสดิการของสหกรณ์ ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ (2 ปี ย้อนหลัง) และการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์

สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด (สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด <https://coopck.com/th/pages/18449>, 2564) ก่อตั้งโดย นายแพทย์บำเพ็ญ กำเนิดศิริ (ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเพชรบุรีในขณะนั้น ได้ตระหนักถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของบ้านเมือง ที่มีผลกระทบกับบุคลากรระดับล่างของโรงพยาบาล มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพเริ่มมีหนี้สินนอกระบบ และได้มองไปถึงด้านมนุษยธรรม ความมีเมตตาของบุคลากรที่มีกำลังทรัพย์พอที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในองค์กร ดังนั้นในปี พ.ศ. 2526 โรงพยาบาลเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จึงได้มีนโยบายในการช่วยเหลือบุคลากรของโรงพยาบาลที่ประสบปัญหาทางการเงิน จึงได้ก่อตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการข้าราชการและลูกจ้าง โดยใช้ชื่อว่า กลุ่มเครดิตยูเนียนโรงพยาบาลเพชรบุรี มีสมาชิกครั้งแรก 115 คน มีทุน 2,800 บาท โดยมี นายแพทย์บำเพ็ญ กำเนิดศิริ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล เป็นประธานกรรมการบริหารเงินทุน

นางเพ็ญทอง แก้วพิลา เป็นผู้จัดการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และการให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อการอันจำเป็น เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2529 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกกลุ่มเครดิตยูเนียนโรงพยาบาลเพชรบุรี มีมติให้ดำเนินการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งขณะนั้นมีทุนดำเนินงาน 1 ล้านบาทเศษ

คณะกรรมการบริหารกองทุนสมาชิก กลุ่มเครดิตยูเนียนโรงพยาบาลเพชรบุรี มีมติให้ยกระดับขึ้น เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์และดำเนินการขอจดทะเบียนเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2530 โดยจัดการประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ ในวันที่ 25 ธันวาคม 2530 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลเพชรบุรี อาคารผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลเพชรบุรี และที่ประชุมได้เลือกคณะผู้ก่อการจัดตั้งสหกรณ์ จำนวน 10 คน และได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2531 นายทะเบียนรับจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ชื่อ : สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ เลขทะเบียนสหกรณ์ที่ สทส(อ) 49/2531 สถานที่ตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด คือ ตึกอำนวยการโรงพยาบาลเพชรบุรี เลขที่ 53 ถนนรถไฟ ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000 (ตึกดังกล่าวได้ทำการรื้อถอนเพื่อสร้าง อาคาร 200 ปี ๑ อุบัติเหตุ – ลูกเห็บ ปัจจุบัน :2564) ได้ย้ายที่ทำการอีกหลายที่อาคารผู้ป่วยนอกชั้น 2 อาคารพินเนศวรสุระสังกาศ ชั้น 8 และที่ตั้งปัจจุบัน สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด อาคาร 60 พรรษา โรงพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี เลขที่ 53 ถนนรถไฟ ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

การบริหาร โครงสร้างสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด มีคณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน รองประธานกรรมการ 2 คน เภรัญญิก 1 คน เลขานุการ 1 คน ส่วนที่เหลือเป็นคณะกรรมการ นอกจากนั้นยังแบ่งคณะกรรมการดำเนินการตามภาระหน้าที่ออกเป็น 5 คณะ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการอำนวยการ 2) คณะกรรมการศึกษาประชาสัมพันธ์ 3) คณะกรรมการเงินกู้ 4) คณะกรรมการความเสี่ยง 5) คณะกรรมการประเมินหลักทรัพย์ ฝ่ายจัดการ มีการ แบ่งงานภายในออกเป็น 3 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายการเงิน ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายบัญชี โดยมีผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 2 คน มาจากการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ ทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินกิจการของสหกรณ์ เพื่อรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีทุกครั้ง

2.2 วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยเหลือและช่วยเหลืซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ โดยช่วยให้สามารถสงวนส่วนแห่งรายได้ของตนไว้ในทางอันมั่นคงและได้รับประโยชน์ตามสมควร
- (2) ส่งเสริมการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก
- (3) ให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก
- (4) จัดหาทุนและบริการสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ
- (5) ร่วมมือกับสหกรณ์อื่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์องค์กร ชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์
- (6) ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและชุมชน

2.3 การดำเนินธุรกิจและสวัสดิการของสหกรณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

การลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ในปี 2563 ประกอบไปด้วยเงินฝากสหกรณ์อื่น เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเพชรบุรี จำกัด เป็นเงิน 597,044.87 บาท สหกรณ์สาธารณสุขเพชรบุรี จำกัด เป็นเงิน 20,659,020.88 บาท สหกรณ์ออมทรัพย์ หนึ่งเจ็ดตำรวจตระเวนชายแดน จำกัดเป็นเงิน 13,229,767.74 บาท สหกรณ์ออมทรัพย์กองบังคับการสนับสนุนทางอากาศ จำกัด เป็นเงิน 10,520,086.88 บาท สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์ จำกัด เป็นเงิน 20,928,279.34 บาท สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขศรีสะเกษ จำกัด เป็นเงิน 22,123,076.71 บาท ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด เป็นเงิน 90,000,000.00 บาท ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจแห่งชาติ จำกัด เป็นเงิน 20,000,000.00 บาท ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย จำกัด เป็นเงิน 81,000,000.00 บาท เป็นเงินลงทุนทั้งสิ้น 281,253,726.09 บาท

กล่าวโดยสรุปสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2531 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และการให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกเพื่อการอันจำเป็น และการทำธุรกรรมทางการเงินตามหลักการของสหกรณ์ จากรายงานกิจการประจำปี 2563 สถานะทางการเงินมีสินทรัพย์รวม 1,020,486,890.42 บาท หนี้สินและทุนของสหกรณ์รวม 1,020,486,890.42 บาท ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ มีสมาชิกรวม 1,188 คน มีกำไรสุทธิ 30,138,490.36 บาท

สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดเล็ก มีสินทรัพย์ต่ำกว่า 5000 พันล้านบาท จะเห็นได้ว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี การบริหารสินทรัพย์ของสหกรณ์ เน้นให้สมาชิกผู้เป็นหลัก สหกรณ์ระบายนเงินไปสู่สมาชิกในรูปแบบสินเชื่อหรือผลิตภัณฑ์เงินกู้ที่หลากหลาย ทำให้สมาชิกมีหนี้สินเต็มวงเงินอยู่ตลอดเวลา และสมาชิกหลายรายไม่สามารถใช้หนี้หมดในระยะเวลาก่อนเกษียณอายุราชการ

สินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นด้วยที่วงเงินกู้ของสมาชิกที่เต็มวงเงินแล้วประกอบกับที่ สหกรณ์ได้ให้ดอกเบี้ยเงินฝากกับสมาชิกค่อนข้างสูงกว่าสถาบันการเงินอื่น ทำให้เม็ดเงินไหลเข้าสู่ระบบสหกรณ์เป็นจำนวนมากทำให้สภาพคล่องทางการเงินเกิน แนวการบริหารสินทรัพย์จึงต้องมีการลงทุนในสหกรณ์เครือข่าย หรือ ลงทุนในชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก

ในอนาคต การลงทุนก็จำเป็นต้องขยายออกสู่ตลาดการเงิน นอกขบวนการสหกรณ์ เช่นการลงทุนในตราสารหนี้ เช่น สลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล กองทุน หุ้นกู้ ฯลฯ สิ่งที่สหกรณ์จะต้องตระหนักคือ ความเสี่ยง (Risk) เพราะเราขาดปัจจัย เช่นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ทักษะ ประสบการณ์ในการบริหารความเสี่ยง ขาดเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย นวัตกรรมทางการลงทุนทางการเงิน (Fin tech) มีต้นทุนสูง อีกทั้งพัฒนาก้าวไกลรวดเร็วมาก ยกที่สหกรณ์ขนาดเล็กจะเข้าถึง

บุคลากรทางด้านดิจิทัลจะมีบทบาทมากขึ้นในทุกวงการ รวมถึงในขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่ยังขาดแคลนอยู่ สหกรณ์ขนาดเล็กมากก็ไม่สามารถเข้าถึงบุคลากรด้านนี้

ทางรอดคือ หน่วยงานหลัก เช่น สันนิบาตสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ชุมชนสหกรณ์ทุกประเภท ควรจะเป็นแกนหลักในการสนับสนุน ในด้านนวัตกรรมทางการลงทุนทางการเงิน (Fin tech) สำหรับสหกรณ์ทั้งระบบ โดยเฉพาะสหกรณ์ขนาดเล็ก ซึ่งแนวทางนี้ ในต่างประเทศได้ดำเนินการแล้ว เช่น NATIONAL CREDIT UNION FEDERATION OF KOREA (NACUFOK) ประเทศเกาหลีใต้

2.3.2 การจัดสวัสดิการของสหกรณ์เพื่อสมาชิก

สวัสดิการสำหรับสมาชิกที่สหกรณ์จัดให้ มีดังนี้

- (1) สวัสดิการเยี่ยมไข้ รายละ 500 บาท 2 ครั้ง ต่อ ปี
- (2) สวัสดิการสำหรับวันคล้ายวันเกิดสมาชิก 500 บาท
- (3) สวัสดิการเงินสงเคราะห์การจัดการศพสมาชิก รายละ 300,000 บาท (ตามเงื่อนไขที่สหกรณ์กำหนด)
- (4) สวัสดิการการฝึกอบรมอาชีพเสริม
- (5) สวัสดิการทุนการศึกษาบุตรปีละ 30 ทุน ๆ ละ 1000 บาท
- (6) สวัสดิการหลังเกษียณ รายละ 10,000 บาท
- (7) สวัสดิการเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน (ประกาศสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด, 24 กุมภาพันธ์ 2564) ให้แก่สมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาล

เพชรบุรี จำกัด จึงกำหนดมาตรการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่สมาชิกที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ก. ขยายเวลาการผ่อนชำระหนี้ ได้ไม่เกิน 24 เดือน
- ข. พักชำระเงินต้น ได้ไม่เกิน 6 เดือน
- ค. เพิ่มเงินทุนหมุนเวียน โดยให้กู้ 1 เท่า เงินเดือน แต่ไม่เกิน 50,000 บาท โดยผ่อน 60 งวด และให้ส่งเงินต้นงวดที่ 13 อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 4 ต่อปี
- ง. รีไฟแนนซ์สัญญาเงินกู้ ให้รวมสัญญาวงเงินกู้ไม่เกินวงเงินกู้เดิม และชำระภายใน 75 ปี
- จ. การลดส่งชำระหุ้นชั่วคราว ขั้นต่ำ 20 หุ้น (200 บาท) เป็นเวลา 24 เดือน และนำหุ้นที่ลดมาส่งชำระเงินกู้

จากที่กล่าวมาเป็นการให้สวัสดิการกับสมาชิกในภาวะปกติคือการส่งเสริมให้สมาชิกได้รับการดูแลในด้านต่าง ๆ การรักษาพยาบาล การศึกษาบุตร ส่งเสริมด้านอาชีพเสริม สวัสดิการหลังเกษียณ ดูแลครอบครัวทายาทหลังสมาชิกเสียชีวิต และได้เพิ่มสวัสดิการเป็นการเฉพาะกิจในสถานการณ์ที่สมาชิกได้รับผลกระทบจากผลกระทบภายนอกได้รับความเดือดร้อน ซึ่งเป็นอีกบทบาทหรือบริบทของสหกรณ์ ตามหลักการสหกรณ์ ที่จะต้องดูแลสมาชิกสหกรณ์ที่มีปัญหาในสถานการณ์ต่าง ที่ยากต่อการควบคุมหรือวางแผนของสมาชิกสหกรณ์ หรือตัวองค์กรเองก็ตาม จะต้องมีการกำหนดข้อบังคับให้สามารถดำเนินการได้ หรือ ประกาศของนายทะเบียนที่ออกประกาศอนุญาตให้ทำได้ตามกำลังความสามารถของแต่ละสหกรณ์ โครงการนี้เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้กับสมาชิกที่มีผลกระทบในระยะสั้น

2.4 ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์

2.4.1 สถานะทางการเงินของสหกรณ์

	ปี 2563 (บาท)	ปี 2562 (บาท)
1. สินทรัพย์		
- สินทรัพย์หมุนเวียน	418,521,485.04	374,776,873.59
- สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	601,965,405.38	593,878,590.72
- รวมสินทรัพย์	1,020,486,890.42	968,655,464.31
2. หนี้สินและทุนของสหกรณ์		
- หนี้สินหมุนเวียน	547,317,898.16	532,854,092.13
- หนี้สินไม่หมุนเวียน	1,278,290.00	1,081,070.00

	ปี 2563 (บาท)	ปี 2562 (บาท)
- รวมหนี้สิน	548,596,188.16	533,935,162.13
- ทุนของสหกรณ์	471,890,702.26	434,720,302.18
- ทุนของสหกรณ์	471,890,702.26	434,720,302.18
- รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	1,020,486,890.42	968,655,464.31

ปรับปรุงจาก รายงานกิจการประจำปี 2563 (น. 49-50) สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

2.4.2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์

รายการ	ปี 2563	ปี 2562	เพิ่ม (ลด)
1. สมาชิกรวม (คน)	1,196	1,165	31
- สมาชิก (คน)	1,126	1,126	0
- สมาชิกสมทบ (คน)	70	39	31
2. ทุนเรือนหุ้น (หุ้น)	40,374,603.00	37,190,128.00	3,184,475.00
- ทุนเรือนหุ้น (บาท)	403,746,030.00	371,901,280.00	31,844,750.00
3. ทุนสำรอง (บาท)	36,782,963.01	33,374,761.44	3,408,201.57
4. ทุนสะสมตามข้อบังคับ (บาท)	1,223,218.89	1,054,946.89	168,272.00
5. เงินรับฝากจากสมาชิก (บาท)	546,730,818.41	532,247,062.38	14,483,756.03
6. เงินให้กู้ยืมเหลือในมือสมาชิก (บาท)	623,424,807.29	610,752,657.22	12,672,150.07
7. เงินกู้ยืมภายนอก (บาท)	0.00	0.00	0.00
8. ทุนดำเนินงาน (บาท)	1,020,486,890.42	968,655,464.31	51,831,426.11
9. กำไรสุทธิ (บาท)	30,138,490.36	28,389,313.85	1,749,176.15

ปรับปรุงจาก รายงานกิจการประจำปี 2563 (น. 29) สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

2.5 การดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ ประกอบด้วย ประเภทและเงื่อนไขการให้สินเชื่อแต่ละประเภท และข้อมูลการให้สินเชื่อย้อนหลัง 2 ปี ดังมีรายละเอียด ดังนี้

2.5.1 ประเภทและเงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด มีดังนี้

(1) เงินกู้ยืมเงิน หมายถึง เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินแก่สมาชิกรายหนึ่งๆ เมื่อส่งค่าหุ้นติดต่อกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน มีเงื่อนไขการกู้ ดังนี้

ก. กู้ได้ไม่เกินสองเท่าของเงินได้รายเดือน หรือไม่เกินหนึ่งเท่าของทุนเรือนหุ้น หรือจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ขึ้นกับจำนวนไหนจะน้อยที่สุด

ข. เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินไม่ต้องมีหลักประกัน

ค. เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินเต็มจำนวนพร้อมด้วยดอกเบี้ยเงินกู้ภายในวันสิ้นเดือนที่คิดดอกเบี้ยงวดแรกได้ หรือส่งเป็นงวดรายเดือนไม่เกิน 12 งวด

ง. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 5.75 ต่อปี

(2) เงินกู้สามัญ หมายถึง เงินกู้สามัญแก่สมาชิกผู้กู้คนหนึ่ง ๆ ตามความจำเป็นหรือมีประโยชน์ตามที่เห็นสมควร โดยกำหนดวงเงินขอกู้เงินสามัญได้ไม่เกิน 15 เท่าของมูลค่าหุ้นที่สมาชิกมีอยู่แต่ไม่เกิน 3,000,000 บาท มีเงื่อนไขการกู้ ดังนี้

ก. หลักค้ำประกันมีสมาชิกที่มีได้เป็นคู่สมรสของผู้กู้ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการหรือคณะกรรมการเงินกู้ เห็นควรอย่างน้อยสองคนค้ำประกันอย่างไม่มีจำกัดเพื่อหนี้สินมือสังหาริมทรัพย์อันปลอดจากภาระจำนองรายอื่น จำนองเป็นประกันเต็มจำนวนเงินกู้อย่างนั้น โดยต้องเป็นที่พอใจของคณะกรรมการดำเนินการ หรือคณะกรรมการเงินกู้ ว่าจำนวนเงินกู้ส่วนที่เกินกว่าค่าหุ้นของผู้กู้ต้องอยู่ภายในร้อยละ 80 แห่งมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์นั้น

ข. มือสังหาริมทรัพย์อันปลอดจากภาระจำนองรายอื่น จำนองเป็นประกันเต็มจำนวนเงินกู้อย่างนั้น โดยต้องเป็นที่พอใจของคณะกรรมการดำเนินการ หรือคณะกรรมการเงินกู้ ว่าจำนวนเงินกู้ส่วนที่เกินกว่าค่าหุ้นของผู้กู้ต้องอยู่ภายในร้อยละ 80 แห่งมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์นั้น มีสมุดเงินฝากในสหกรณ์ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการหรือคณะกรรมการเงินกู้เห็นสมควรจําเป็นประกันโดยจำนวนเงินกู้ส่วนที่เกินกว่าค่าหุ้นของผู้กู้ต้องอยู่ภายในร้อยละ 80 แห่งค่าของหลักทรัพย์นั้น

ค. เงินกู้สามัญให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้สามัญเป็นงวดหรือรายเดือนจำนวนเท่าๆ กันไม่เกิน 150 งวด เว้นแต่วงเงินกู้ไม่เกินมูลค่าหุ้นและหรือเงินฝากของสมาชิก อาจกำหนดให้ส่งคืนได้ไม่เกิน 240 งวด

ง. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 6.25 ต่อปี

(3) เงินกู้พิเศษ หมายถึง เงินกู้พิเศษแก่สมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเคหะ หรือส่งเสริมการส่งเสริมฐานะความมั่นคง หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อกแยกกับสมาชิกผู้กู้ โดยกำหนดวงเงินขอกู้ไม่เกิน 5,000,000 บาท เงินกู้พิเศษทุกรายต้องมีหลักประกันดังต่อไปนี้

ก. มือสังหาริมทรัพย์อันปลอดภาระจำนองรายอื่น จำนองเป็นประกัน

ข. มีสมุดเงินฝากกับสหกรณ์

ค. ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้พิเศษได้ตามความเหมาะสมแต่ต้องชำระภายใน 360 งวด

ง. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 5.75 ต่อปี

กล่าวโดยสรุป การทำนิติกรรมสัญญาเงินกู้ การฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด นั้นผู้ที่กู้เงินในประเภทต่าง เช่น ออมทรัพย์พิเศษ ออมทรัพย์วัยเกษียณ ออมทรัพย์ทรัพย์ทวี ออมทรัพย์สินมั่นคง ออมทรัพย์เพื่อลูกกรัก การกู้เงินจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและมีคุณสมบัติดังนี้

ก. เป็นสมาชิก สามัญของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

ข. เป็นสมาชิกไม่น้อยกว่า 6 เดือน และต้องมีทุนเรือนหุ้นไม่น้อยกว่า 30,000 บาท

ค. เป็นสมาชิกสมทบของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด และจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ สหกรณ์กำหนด ไว้ในระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ ที่ไม่ขัดกับพระราชบัญญัติสหกรณ์

ง. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ประกอบไปด้วยบุคลากรของโรงพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี ข้าราชการบำนาญ ลูกจ้างบำเหน็จรายเดือน พนักงานร้านค้าสวัสดิการ บุคลากรของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

จ. จะต้องมีเงินในสลิปเงินเดือนไม่น้อยกว่า 3,000 บาท หลังจากหักค่าใช้จ่ายทุกอย่างแล้ว

2.5.2 ข้อมูลการให้สินเชื่อย้อนหลัง 2 ปี มีดังนี้

(1) ยอดเงินให้กู้คงเหลือในมือสมาชิกย้อนหลัง 2 ปี ปี 2562 มีเงินให้กู้คงเหลือ 610,752,657.22 บาท และ ปี 2563 มีเงินให้กู้คงเหลือ 623,424,807.29 บาท ส่วนต่างของเงินให้กู้คงเหลือเพิ่มขึ้น 12,672,150.07 บาท

(2) สมาชิกอายุ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีหนี้ จำนวนประชากรทั้งหมด 186 คน สามารถใช้หนี้หมดภายในระยะเวลาก่อนเกษียณอายุราชการ จำนวน 62 คน อีก 77 คนไม่สามารถชำระหนี้ได้ภายในระยะเวลาก่อนเกษียณ จากกลุ่มตัวอย่าง 139 คน

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าจากส่วนต่างของเงินกู้เพิ่มขึ้น 12,672,150.07 บาท แสดงให้เห็นว่าสมาชิกของสหกรณ์มีความต้องการในการกู้เงินกับสหกรณ์เพิ่มขึ้นในทุกปี และสมาชิกอายุ 50 ปี ขึ้นไป สามารถใช้หนี้ได้หมดก่อนเกษียณ มีเพียง ร้อยละ 44.6

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหนี้สิน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหนี้สิน ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของหนี้สิน ประเภทของหนี้สิน วัตถุประสงค์และเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้สิน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความหมายและความสำคัญของหนี้สิน

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ให้ความหมายของหนี้สิน คือเงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่ซึ่งจะต้องใช้ให้แก่อีกผู้หนึ่ง (<https://dictionary.orst.go.th/>, 2564)

ตามมาตรฐานการบัญชี เรื่องแม่บทการบัญชี ของสมาคมนักบัญชีและผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ให้คำนิยามของหนี้สิน ว่า ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งการชำระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ (<https://www.pangpond.co.th/p=897,2562>)

โสภณ รัตนกร (2556, น. 20) ได้อธิบายว่า หนี้สิน หมายถึง “ภาระ หน้าที่” หรือความเป็นหนี้ ซึ่งเป็นการมองจากทางด้านลูกหนี้ผู้มีความผูกพันจะต้องชำระหนี้ มองทางด้านเจ้าหนี้ “หนี้” ถือว่าเป็น “สินทรัพย์” อันเป็นส่วนหนึ่งของกองทรัพย์สินของเจ้าหนี้ แต่เมื่อมองทางด้านลูกหนี้ “หนี้” เป็น ความรับผิดชอบทางการเงินของลูกหนี้ อย่างไรก็ตามความเป็นจริงหนี้ที่เกิดจากสัญญา มักจะไม่ได้ มีหนี้อย่างเดียว มักจะมีหลายอย่างและคู่สัญญาอาจมิได้เป็นเฉพาะเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ แต่มักจะเป็นทั้ง เจ้าหนี้และลูกหนี้ด้วย

จากความหมายของหนี้สินที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หนี้ หมายถึง ภาระผูกพัน ทางกฎหมายระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย (คู่สัญญา) ฝ่ายหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าลูกหนี้ มีการกระทำการระหว่างกันเพื่อยืมสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เงิน ทรัพย์สิน การให้เช่า เป็นต้น และมีการทำข้อตกลงระหว่างกันตามเงื่อนไขที่กำหนดขึ้น โดยมีสิ่งที่ก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย โดยฝ่ายเจ้าหนี้จะได้รับประโยชน์จากการกระทำการจากฝ่ายลูกหนี้ในการชำระคืนหรือส่งมอบทรัพย์สิน ในด้านสหกรณ์ หนี้สิน ของสมาชิก คือ เงินกู้ยืมที่สมาชิกได้ทำสัญญากู้ยืมในลักษณะของเงินกู้ประเภทต่าง ๆ เช่น เงินกู้ฉุกเฉิน เงินกู้สามัญ เงินกู้พิเศษ เงินกู้อื่นที่สหกรณ์ได้กำหนดขึ้น รวมไปถึงหนี้สินที่สมาชิกต้องชดใช้แทนผู้กู้ที่ผิดสัญญา(หนี้ตามคำพิพากษา) ในฐานะผู้ค้ำประกันต่อสหกรณ์ ส่วนหนี้สินของสหกรณ์หมายถึง เงินกู้ยืมจากธนาคาร เงินกู้ยืมจากสหกรณ์อื่น เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น รวมไปถึง เงินรับฝากจากสมาชิก เงินรับฝากจากนิติบุคคล และเงินรับฝากจากสหกรณ์อื่น ๆ

3.2 ประเภทของหนี้สิน

ประเภทของหนี้สินแยกเป็นหนี้สินทั่วไป และหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 หนี้สินทั่วไป

อัครราพร โชติพิฤกษ์ (อ้างถึงใน ฐิติชญาภรณ์ สุรินทร์, 2560) กล่าวถึงรายละเอียดของหนี้สินทั่วไปไว้ดังนี้

1) *ประเภทของหนี้สิน* การจำแนกประเภทหนี้สินจะพิจารณาจากความแตกต่าง ของระยะเวลาในการชำระหนี้ ซึ่งมีระยะเวลาในการชำระหนี้ที่แตกต่างกัน สามารถจำแนกประเภทหนี้สินได้

(1) หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) หรือ หนี้สินระยะสั้น หมายถึง ดังนี้ หนี้สินของกิจการที่มีระยะเวลาครบกำหนด ในการชำระคืนภายใน 12 เดือน นับจากวันที่ทำการกู้ อาจชำระด้วยเงินสด หรือสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น นอกจากนี้หนี้สินหมุนเวียนยังมีลักษณะที่แตกต่างกัน สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท ดังนี้

ก. หนี้สินหมุนเวียนที่กำหนดมูลค่าแน่นอน (Determinable Current Liabilities)

ข. หนี้สินหมุนเวียนโดยประมาณ (Estimated Current Liabilities)

ค. หนี้สินหมุนเวียนที่อาจจะเกิดขึ้น (Contingent Current Liabilities)

(2) หนี้สินไม่หมุนเวียน (Long-Term Liabilities) หรือหนี้สินระยะยาว คือหนี้สินหรือ ภาระผูกพันที่มีระยะเวลาการชำระนานเกินกว่า 12 เดือน หรือเกินกว่าหนึ่งรอบระยะเวลาดำเนินงานปกติของกิจการ หรือกิจการคาดว่าจะชำระหนี้ในระยะเวลาที่เกินกว่ารอบระยะเวลาดำเนินงานปกติหนี้สินไม่หมุนเวียนได้แก่ เงินกู้ยืมระยะยาวจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เงินกู้ยืมระยะยาวอื่น หุ้นกู้ ตัวเงินจ่ายระยะยาว หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่นประมาณการหนี้สินเงินบำนาญ หนี้สินเงินทุนเลี้ยงชีพและบำนาญเป็นต้น หนี้สินไม่หมุนเวียนหรือหนี้สินระยะยาวจะบันทึกบัญชีด้วยมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่ต้องใช้ในการจ่ายชำระหนี้หากจำแนกประเภทหนี้สินตามประเภทตามที่มาของแหล่งการกู้ยืม สามารถแบ่งได้ดังนี้

ก. หนี้ในระบบ เป็นหนี้ที่ลูกหนี้ทำกับสถาบันทางการเงินหรือธนาคารที่มีกฎหมายรับรองและควบคุมลูกหนี้ได้มีการทำสัญญากู้ยืมไว้เพื่อเป็นหลักฐานการกู้ยืมนี้ได้รับเงินครบถ้วนตามสัญญาที่กำหนด และเจ้าหนี้เรียกเก็บดอกเบี้ยตามที่กฎหมายกำหนด

ข. หนี้นอกระบบ เป็นหนี้ที่เกิดจากลูกหนี้ไม่สามารถกู้เงินกับสถาบันการเงินหรือธนาคารได้จึงใช้บริการหนี้นอกระบบ ความแตกต่างหนี้ในระบบและหนี้นอกระบบมีดังนี้

หนี้ในระบบ จะมีกฎหมายควบคุมทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน ฯลฯ ซึ่งจะต้องปฏิบัติและได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอย่างยุติธรรม กฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไข และข้อบังคับต่าง ๆ ของหนี้ในระบบจะมีความยุติธรรม ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน หนี้ในระบบเมื่อมีการฟ้องร้องจะมีการบังคับจำนองหรือขายทอดตลาดสินทรัพย์หรือหลักประกันตามขั้นตอน ทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้ก็จะได้รับโอกาสที่จะต่อสู้กันในชั้นศาลได้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีความเหลื่อมล้ำและอยู่ภายใต้กฎหมายเหมือนกัน

หนี้นอกระบบ ลูกหนี้ที่เป็นหนี้นอกระบบส่วนมากเป็นคนที่ไม่มีความรู้และไม่สามารถกู้หนี้ในระบบได้จึงต้องหันไปใช้บริการหนี้นอกระบบ โดยเจ้าหนี้นอกระบบจะเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไขต่าง ๆ ตามความพอใจ การเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าหนี้นอกระบบ เริ่มตั้งแต่การปล่อยเงินกู้ ซึ่งมักจะปล่อยเงินกู้โดยไม่มีสัญญาหรือหลักฐานใด ๆ แล้วเก็บเงินค่าผ่อนชำระรายวันดอกเบี้ยที่เกิดจากลูกหนี้จะแพงกว่าอัตราดอกเบี้ยในระบบ เป็นต้น

หรือสามารถแบ่งตามแหล่งเงิน แบ่งเป็นได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) หนี้ภายในประเทศ เป็นแหล่งเงินกู้จากประชาชนทั่วไป ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารกลาง และสถาบันการเงินภายในประเทศ

2) หนี้นอกประเทศ รัฐบาลกู้เงินจากแหล่งเงินกู้นอกประเทศ ทั้งเอกชน รัฐบาล หรือสถาบันการเงินระหว่างประเทศ The Institute of International Finance(IIF) เช่น ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย(ADB) ธนาคารโลก(World Bank) หรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

สรุป ประเภทของหนี้ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากวรรณกรรม หนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) หนี้ระยะสั้นที่สามารถใช้ได้เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี เป็นหนี้ที่เกิดจากการใช้ชีวิตประจำวัน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าผ่อนซื้อของด้วยบัตรเครดิต ค่าเบี้ยประกัน ค่าภาษี มีการผ่อนใช้เป็นเวลาที่ชัดเจน 2) หนี้ระยะยาว คือหนี้ที่ต้องผ่อนชำระเป็นเวลามากกว่า 1 ปีขึ้นไป ค่าผ่อน บ้าน ที่ดิน รถยนต์ หนี้เพื่อการลงทุนในกิจการต่าง ซึ่งต้องใช้เวลานานนับ 10 – 20 ปี ตามจำนวนเงินต้นกู้มากน้อยแตกต่างกันไป และหนี้อีกประเภทที่เกิดขึ้นมาควบคุมคู่กันคือ หนี้นอกระบบ ที่เป็นปัญหากระทบกับเจ้าหนี้ที่ยากต่อการควบคุมเพราะหนี้ประเภทนี้กฎหมายเข้าไม่ถึง และจะเป็นช่องทางในการทำมาหากินของนายทุนเถื่อนและจะมีคนตกเป็นเหยื่อกันมากเพราะหมดหนทางหรือไม่สามารถเข้าถึงหนี้(เงินกู้)ในภาคปกติได้ และที่สำคัญไปกว่านั้นหนี้ประเภทนอกระบบจะส่งผลกับลูกหนี้ใน

ระบบที่หลงเข้าไปใช้บริการและก็ไม่มีการแจ้งเตือนในการชดเชยหนี้ สุดท้ายก็ต้องหนี บางรายถึงขั้นโดนคุกคามจนเสียชีวิตลง บางรายไม่มีทางออกถึงกับจบชีวิตก็มีให้เห็นจำนวนมาก

หนี้ภายในประเทศกับหนี้นอกประเทศ เป็นหนี้ที่รัฐบาลกู้มาเพื่อการบริหารประเทศแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ

2) หนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ แบ่งตามประเภทของเงินกู้ 3 ประเภท ดังนี้

(1) เงินกู้ฉุกเฉิน หมายถึงเงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินแก่สมาชิกรายหนึ่งๆ เมื่อส่งค่าหุ้นติดต่อกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

(2) เงินกู้สามัญ หมายถึง เงินกู้สามัญแก่สมาชิกผู้กู้คนหนึ่ง ๆ ตามความจำเป็นหรือมีประโยชน์ตามที่เห็นสมควร โดยกำหนดวงเงินขอกู้เงินสามัญได้ไม่เกิน 15 เท่าของมูลค่าหุ้นที่สมาชิกมีอยู่แต่ไม่เกิน 3,000,000 บาท

(3) เงินกู้พิเศษ หมายถึง เงินกู้พิเศษแก่สมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทะเลาะ หรือส่งเสริมการส่งเสริมฐานะความมั่นคง หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกผู้กู้ โดยกำหนดวงเงินขอกู้ไม่เกิน 5,000,000 บาท

3.3 วัตถุประสงค์และเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้สิน

3.3.1 วัตถุประสงค์ที่ทำให้เกิดหนี้สิน

งานศึกษาเกี่ยวกับหนี้ครัวเรือนไทยที่ผ่านมาพบว่า “ครัวเรือนไทยอ่อนแอ เป็นหนี้เร็ว เป็นหนี้สูง และเป็นหนี้นาน” ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้จัดทำข้อมูลหนี้ครัวเรือนชุดใหม่ “เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์” เผยแพร่ วันที่ 31 มกราคม 2563 พบว่าการก่อหนี้ของครัวเรือนไทย ส่วนใหญ่เป็นหนี้ระยะสั้นเพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค ส่วนบุคคล ขณะที่การก่อหนี้ ระยะยาวเพื่อซื้อสินทรัพย์ที่มีความมั่นคงมีสัดส่วนน้อยกว่า โดยหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 34 ของ หนี้รวม(<https://www.bot.or.th/Thai/>, 2564)

3.3.2 เหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้สิน

จิต เศรษฐบุตร (2554, น. 22) ได้อธิบายว่า หนี้เกิดขึ้นเพราะนิติกรรม และนิติเหตุ ทั้ง 2 ประการนี้ เป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ หรือเรียกว่ามูลหนี้

1) นิติกรรม คือ การที่บุคคลกระทำความผิดด้วยใจสมัครและโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อก่อความสัมพันธ์ทางกฎหมายขึ้น ซึ่งอาจเป็นความสัมพันธ์ฝ่ายเดียว เช่น ให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินให้ ผู้ให้คำมั่นก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำมั่น คำมั่นจึงเป็นมูลแห่งหนี้ของเขา หรืออาจเป็นความสัมพันธ์หลายฝ่าย เช่น หลายคนตกลงทำสัญญากับ คู่สัญญาที่มีหน้าที่ต่อกันตามสัญญา สัญญาจึงได้ชื่อว่าเป็นมูลแห่งหนี้ของคู่สัญญาเหล่านั้น

2) นิติเหตุคือ เหตุที่ทำให้บุคคลเกิดความสัมพันธ์ทางกฎหมายขึ้นอันเป็นเหตุที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ว่าเขาจะสมัครใจหรือไม่ก็ตามเหตุเช่นนี้แบ่งเป็น 4 ประเภท คือละเมิด, จัดการงานนอกสั่ง, ลาภมิควรได้และบุคคลสถานะ เช่น หน้าที่ของบิดามารดาต่อบุตร เป็นต้นว่า แพรวคุย โทรศัพท์กับเพื่อนขณะขับรถชนคนจนหลวง จึงชนรถโดยสารสาธารณะเข้าอย่างจัง มีผู้บาดเจ็บ และเสียชีวิตหลายคน แพรวนับว่าทำละเมิดต่อผู้เสียหาย และต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายเพราะกฎหมายบัญญัติไว้ ไม่ใช่เพราะความสมัครใจ การละเมิดของแพรวเป็นนิติเหตุซึ่งก่อให้เกิดแพรวมิหนี้ คือ ความผูกพันที่จะต้องใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทน

วรากรณ์ สามโกเศศ (2559) ได้กล่าวว่า การเป็น “หนี้” เป็นเรื่องธรรมดาในยุคบริโภคนิยม โดยเฉพาะสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีมรดกตกทอดให้ใช้จ่ายได้อย่างสุขสบาย เพราะคงต้องใช้เวลาาน หากจะรอเก็บเงินสดให้ได้สักก้อนพอจะนำไปซื้อบ้าน ซื้อรถยนต์หรือซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน การสะสมทรัพย์ที่เริ่มต้นด้วยการก่อหนี้หรือการใช้จ่ายก่อนผ่อนทีหลัง จึงเป็นทางเลือก หรือโอกาสที่สำคัญหากแต่ไม่ธรรมดามากขึ้นทุกวัน คือการเป็นหนี้โดยไม่จำเป็นและปัญหาความเดือดร้อนจากการเป็นหนี้ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับโลกและในสังคมไทย โดยมีปัจจัยมาจากแรงผลักดันที่ชัดเจน 3 ประการ

แรงผลักดันแรก คือ กระแสบริโภคนิยมผสมผสานกับสื่อสมัยใหม่ โดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเรียกร้องความต้องการ จากภายในจิตใจของผู้บริโภคให้เกิดความต้องการบริโภคสินค้าที่ไม่จำเป็นหรือมิได้ต้องการอย่างแท้จริงมากขึ้น

แรงผลักดันต่อมาคือ ความรู้สึกจากภายในจิตใจของปัจเจกบุคคลเองว่า หากไม่ได้สิ่งนั้น หรือไม่มีสิ่งนี้แล้วจะกลายเป็นคนตกกระแสน่าขันสมัย ไร้ระดับ

แรงผลักดันสุดท้ายคือความสามารถในการกู้เงินมีมากขึ้น เนื่องจากมีการปล่อยกู้ยืมและสะดวก โดยเฉพาะในสังคมไทยที่มีทั้งสินเชื่อในระบบผ่านธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ (Non-bank) และสหกรณ์ออมทรัพย์ต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีแหล่งกู้เงินนอกระบบอยู่อีกดาษดื่น

รัชนิกร วงศ์จันทร์ (2553, น. 173) ได้อธิบายว่า การก่อหนี้ทำให้บุคคลสามารถดึงเงินในอนาคตมาใช้ในปัจจุบันได้โดยสถาบันการเงินเล็งเห็นความต้องการของคนกลุ่มนี้ จึงพัฒนาเครื่องมือทางการเงินเพื่อช่วยตอบสนองความต้องการใช้จ่ายของบุคคล โดยวงเงินสินเชื่อจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการผ่อนชำระซึ่งสถาบันการเงินจะต้องพิจารณาคูณสมบัติด้านต่าง ๆ ประกอบ เช่น เงินเดือน เสถียรภาพรายได้ความมั่นคงในอาชีพการงาน หลักประกัน และประวัติ

เครดิตของบุคคลนั้น ๆ เป็นต้น ทุกคนควรจะท่อนี้เมื่อมีความจำเป็น เท่านั้น ซึ่งเหตุผลและความจำเป็นในการท่อนี้ของแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันออกไปพอสรุปได้ ดังนี้

1) การบริโภค บางครั้งบุคคลมีความจำเป็นในการท่อนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริโภคในปัจจุบัน เนื่องจาก หากการบริโภคในอนาคต ราคาสินค้าหรือบริการที่ต้องการอาจเพิ่มสูงขึ้นเพราะอัตราเงินเฟ้อหรือเงินออมที่มีอยู่ยังมีจำนวนไม่มากพอที่จะซื้อสินค้าและบริการ หรือการท่อนี้ที่มีการชำระคืนเป็นงวดๆ จะช่วยให้บุคคลสามารถซื้อสินค้าหรือบริการที่มีราคาสูง เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ทันที โดยไม่ต้องรอ หรือในกรณีของผู้ที่มีรายได้ยังไม่มากนัก แต่มีรายจ่ายที่จำเป็นในการครองชีพต่าง ๆ เช่น ซื้อบ้านเพื่อที่อยู่อาศัย การซื้อรถยนต์เพื่อใช้ในการเดินทางไปประกอบอาชีพ ซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก ดังนั้น การท่อนี้จะช่วยให้สามารถ ซื้อสิ่งจำเป็นดังกล่าวได้เร็วขึ้น เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ดีขึ้น

2) ความสะดวก หลายครั้งที่บุคคลท่อนี้เพื่อความสะดวกและให้ประโยชน์อื่นเพิ่มเติม มากกว่าการใช้เงินสด เช่น หนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตแทนเงินสด ในการจ่ายชำระสินค้าและ บริการจะมีความสะดวกและปลอดภัยกว่าการใช้เงินสด ทำให้บุคคลไม่จำเป็นต้องพกพาเงินสดติดตัวจำนวนมากซึ่งอาจไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อการสูญหายได้ หรือใช้บัตรเครดิต อำนวยความสะดวก ในการซื้อสินค้าและบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเงินสดไม่สามารถซื้อได้นอกจากนี้การใช้บัตรเครดิตยังอำนวยความสะดวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เพราะในแต่ละเดือนธนาคารจะแจ้งยอดการใช้ผ่านบัตร โดยกำหนดวันชำระที่แน่นอน และจำนวนเงินขั้นต่ำที่จะต้องชำระทำให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ใช้บัตรในการบริหารเงินรายเดือน

3) แหล่งเงินสำรองยามฉุกเฉิน ความสามารถที่จะกู้ยืมเงิน ได้ง่ายหรือทันที ทำให้บุคคลมีเงิน สำรองยามเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งอาจเกิดจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น อุทกภัย ซึ่งทำให้บ้านเรือน เสียหาย บุคคลที่เป็นเกษตรกรไม่สามารถประกอบอาชีพได้หรือเกิดจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น อุบัติเหตุปัญหาสุขภาพ วางงาน ส่งผลให้ขาดรายได้ เป็นต้น เหตุการณ์ฉุกเฉินข้างต้น ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ ดังนั้นการท่อนี้จึงเป็นแหล่งเงินสำรองที่มาบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นได้

4) เพื่อการลงทุน การท่อนี้เพื่อการลงทุนเป็นหนี้สินที่ก่อให้เกิดรายได้ โดยนำเงินจากการท่อนี้ไปลงทุนในสินทรัพย์ลงทุนที่มีโอกาสเพิ่มมูลค่าในอนาคต เช่น การทำธุรกิจการซื้อที่ดิน ไว้เก็งกำไร การซื้อคอนโดให้เช่า หรือคนที่รับความเสี่ยงสูงอาจลงทุนซื้อหุ้นโดยใช้เงินเชื่อเพื่อการซื้อหุ้น (margin loan) ซึ่งการลงทุนเหล่านี้มีโอกาสได้รับรายได้จากการลงทุนและกำไรจากการขายสินทรัพย์ลงทุนที่มีมูลค่าสูงขึ้นภายใต้การบริหารหนี้การบริหารสินทรัพย์ลงทุนและความเสี่ยง อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ฉัตรยาพร เสมอใจ (2550, น. 32) ยังได้อธิบายว่า พฤติกรรมของผู้ซื้อเริ่มต้นจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้นความรู้สึกถึงความต้องการ จนต้องทำการหาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของเขา เพื่อทำการตัดสินใจซื้อและเกิดพฤติกรรมการซื้ออันเป็นการตอบสนองในที่สุด

1) สิ่งเร้า คือ สิ่งที่เข้ามากระทบและกระตุ้นผู้ซื้อ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งเร้าภายในที่ร่างกาย เกิดความไม่สมดุลทางกายภาพหรือทางจิตใจ ก่อให้เกิดความต้องการที่จะรักษาสมดุลนั้นหรือจากสิ่งเร้าภายนอก ซึ่งแบ่งออกเป็น

(1) สิ่งเร้าทางการตลาดอันเป็นสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาดที่นักการตลาด พัฒนาขึ้นมา และนำมาใช้ในการกระตุ้นผู้ซื้อ เกิดการตระหนักถึงความไม่สมดุล เกิดความต้องการ และเกิดความต้องการซื้อ

(2) สิ่งเร้าอื่น ๆ เป็นสิ่งแวดล้อมอันอยู่เหนือความควบคุมขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจ ทำให้เกิดการซื้อได้ เช่น สภาพเศรษฐกิจที่ดี เทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวก กฎหมาย ที่เอื้อประโยชน์ นโยบายการเมืองที่กระตุ้นให้เกิดการลงทุน หรือวัฒนธรรมที่สร้างพฤติกรรมการใช้ ในทางตรงข้าม สิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มีลักษณะในทางลบอาจจะไม่ก่อให้เกิดการซื้อ แม้จะมีความต้องการเกิดขึ้นก็ตาม เช่น สภาวะเศรษฐกิจถดถอย การเพิ่มขึ้นของภาษีสินค้า เงินเพื่อ

2) กล้องดำ เป็นระบบของความรู้สึกความต้องการและกระบวนการตัดสินใจที่เกิดจาก ความคิดและจิตใจของผู้ซื้อ อันเป็นสิ่งที่ยากแก่การเข้าใจ เปรียบเสมือนกับกล้องดำของเครื่องบิน ที่เก็บข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับลูกค้าไว้ภายใน ซึ่งนักการตลาดต้องพยายามศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของผู้ซื้อ รวมถึงต้องศึกษาขั้นตอนของกิจกรรมในการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อด้วย

3) การตอบสนอง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ อันเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งผู้ซื้อจะแบ่งการตัดสินใจออกเป็นขั้น ๆ เริ่มต้นจากการตัดสินใจเกี่ยวกับ ชนิดของผลิตภัณฑ์ เช่น การซื้อดินสอธรรมดาหรือดินสอกด เมื่อตัดสินใจว่าจะซื้อดินสอกดจากนั้นเลือกตราผลิตภัณฑ์ หากเป็นสินค้าหรือบริการที่มีราคาแพง มีความซับซ้อน ผู้ซื้ออาจจะพิจารณาเลือกผู้ขาย ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อ แต่ถ้าหากสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ไม่มีความซับซ้อนหรือราคาไม่แพงมากนัก ผู้ซื้อก็อาจจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเลือกผู้ขายมากนัก แต่จะพิจารณาจากความพึงพอใจในการบริการเป็นหลัก จากนั้นจะพิจารณาถึงช่วงเวลาที่จะซื้อ โดยอาจจะเลือกซื้อเมื่อสินค้าเดิมหมด เมื่อต้องการใช้บริการในขณะนั้น หรือวางแผนการซื้อล่วงหน้าก่อนที่จะต้องใช้ ในครั้งต่อไปหรือก่อนที่ของเดิมจะหมด หรือซื้อเมื่อมีการมอบข้อเสนอพิเศษซึ่งอาจส่งผลถึงการตัดสินใจในปริมาณที่จะซื้อด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัจจัยสาเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้สินโดยมีปัจจัยมาจากแรงผลักดันที่ชัดเจน 3 ประการ แรงผลักดันแรก คือ 1) กระแสบริโภคนิยมผสมผสานกับสื่อสมัยใหม่ โดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ แรงผลักดันต่อมาคือ 2) ความรู้สึกจาก ภายในจิตใจของปัจเจกบุคคลเองว่า หากไม่ได้สิ่งนั้น หรือไม่มีสิ่งนี้แล้วจะกลายเป็นคนตกกระแสไม่ทันสมัย แรงผลักดันสุดท้ายคือ 3) ความสามารถในการกู้เงินมีมากขึ้น เนื่องจากมีการปล่อยกู้ง่ายและสะดวก ทุกคนควรจะก่อหนี้เมื่อมีความจำเป็น เท่านั้น

ทั้งนี้เหตุผลและความจำเป็นในการก่อหนี้ของแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันออกไปพอสรุปได้ ดังนี้

1) การบริโภค บุคคลมีความจำเป็นในการก่อหนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริโภคในปัจจุบัน ดังนั้น การก่อหนี้จะช่วยทำให้สามารถ ซื้อสิ่งจำเป็นดังกล่าวได้เร็วขึ้นเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ดีขึ้น

2) ความสะดวก หนี้ที่เกิดขึ้นจากการใช้บัตรเครดิตแทนเงินสดในการจ่ายชำระค่าสินค้าและบริการจะมีความสะดวกและปลอดภัย ยังอำนวยความสะดวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

3) แหล่งเงินสำรองยามฉุกเฉิน ความสามารถที่จะกู้ยืมได้ง่ายหรือเร่งด่วนสามารถบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นการก่อหนี้จึงเป็นแหล่งเงินสำรองฉุกเฉินที่มาบรรเทาได้ทำให้บุคคลมีเงิน สำรองยามเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งอาจเกิดจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ

4) เพื่อการลงทุน เป็นหนี้สินที่ก่อให้เกิดรายได้โดยนำเงินจากการก่อหนี้ไปลงทุนในสินทรัพย์ ลงทุนที่มีโอกาสเพิ่มมูลค่าในอนาคต เช่น การทำธุรกิจการซื้อที่ดิน ไว้เก็งกำไร ใช้สินเชื่อเพื่อการซื้อหุ้น (Margin Loan) ซึ่งการลงทุนเหล่านี้มีโอกาสได้รับรายได้จากการลงทุน

3.3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค

ฉัตรยาพร เสมอใจ (2550, น. 57) ได้อธิบายว่า ผู้บริโภคแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน ใน ด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลมาจากความแตกต่างกันของลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ทำให้การตัดสินใจซื้อของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้น นักการตลาดจึงจำเป็นต้อง ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคอย่างเหมาะสมโดยที่เราสามารถแบ่ง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคออกเป็น 2 ประการ ดังนี้

1) ปัจจัยภายใน หมายถึง ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคลในด้านความคิดและการแสดงออก ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ โดยที่ปัจจัยภายในประกอบด้วยองค์ประกอบ

ต่าง ๆ ได้แก่ ความจำเป็น ความต้องการ หรือความปรารถนา แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทักษะ การรับรู้ ซึ่งสามารถ อธิบายได้ ดังนี้

(1) ความจำเป็น ความต้องการ และความปรารถนา เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และสามารถใช้แทนกันได้ ซึ่งเราจะใช้คำว่าความต้องการในการสื่อความ เป็นส่วนใหญ่ โดยที่ความต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลจะเป็นจุดเริ่มต้นของความต้องการในการ ใช้สินค้าหรือบริการคือ เมื่อเกิดความจำเป็นความต้องการไม่ว่าในด้านร่างกายหรือจิตใจขึ้น บุคคลก็จะหาทางที่จะตอบสนอง ความจำเป็นหรือความต้องการนั้น ๆ เราอาจจะกล่าวได้ว่าความต้องการ ของมนุษย์หรือความต้องการของผู้บริโภคเป็นเกณฑ์สำหรับการตลาดยุคใหม่และเป็นปัจจัยสำคัญ ของแนวคิดทางการตลาด นอกจากนั้นยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่รอด ความสามารถในการ สร้างกำไรและความเจริญเติบโตของธุรกิจ ภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการตลาดที่มีการแข่งขัน กล่าวคือ ธุรกิจต้องสามารถที่จะกำหนด และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ยังไม่ได้รับการ ตอบสนองได้ดีกว่าและรวดเร็ว

(2) แรงจูงใจ เมื่อบุคคลเกิดปัญหาทางกายหรือในจิตใจขึ้น และหาก ปัญหา นั้นไม่รุนแรง เขาอาจจะปล่อยวาง ไม่คิด ไม่ใส่ใจ หรือไม่ทำการตัดสินใจใด ๆ แต่หาก ปัญหา นั้น ๆ ขยายตัวหรือเกิดความรุนแรงยิ่งขึ้น เขาก็จะเกิดแรงจูงใจในการพยายามคิดจะแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ซึ่งจะแสดงความสำคัญต่อเราว่าควรศึกษาถึงความต้องการและความคิดของ ผู้บริโภคเพื่อที่จะสร้างแรงจูงใจในการซื้อสินค้าหรือบริการแก่ผู้บริโภคให้ได้

(3) บุคลิกภาพ เป็นลักษณะนิสัยโดยรวมของบุคคลที่พัฒนาขึ้นมาจาก ความคิด ความเชื่อ อุปนิสัย และสิ่งจูงใจต่าง ๆ ระยะเวลาและแสดงออกมาด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการ กำหนดรูปแบบในการตอบสนองของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นลักษณะการตอบสนองใน รูปแบบที่คงที่ ต่อตัวกระตุ้นทางสภาพแวดล้อม เช่น ลักษณะเป็นผู้นำ จะแสดงออกหรือตอบสนอง ต่อปัญหาด้วยความมั่นใจและกล้าแสดงความคิดเห็น ความเป็นตัวเองสูง ในขณะที่ผู้ที่ขาดความ มั่นใจในตัวเองจะไม่กล้าเสนอแนะความคิดเห็น จะมีลักษณะเป็นคนที่ชอบตามผู้อื่น

(4) ทักษะ เป็นการประเมินความรู้สึกรู้สึกหรือความเห็นต่อสิ่ง ๆ หนึ่งของ บุคคลจะมีผลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ดังนั้นเมื่อเราต้องการให้บุคคลใด ๆ ได้เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม เราจะต้องพยายามที่จะเปลี่ยนทัศนคติของเขา ก่อน แต่ในความเป็นจริง ทัศนคติเป็นสิ่งที่ เปลี่ยนแปลงได้ยาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นในจิตใจ ดังนั้นการปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรม ของผู้บริโภคย่อมกระทำได้ง่ายกว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งต้องใช้ความเข้าใจ แรงพยายามและระยะเวลาการดำเนินการที่ยาวนาน

(5) การรับรู้ เป็นกระบวนการของบุคคลในการยอมรับความคิดหรือการกระทำของบุคคลอื่น ก้าวแรกของการเข้าสู่ความคิดในการสร้างความต้องการ ต้องสร้างให้เกิดการรับรู้ก่อน โดยการสร้างภาพจน์ของสินค้าหรือองค์กรให้มีคุณค่าในสายตาของผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นการสร้างการยอมรับได้เท่ากับเป็นการสร้างยอดขายนั่นเอง

(6) การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากการรับรู้และประสบการณ์ของบุคคลซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนแปลงได้คงอยู่ในระยะยาว ดังนั้นหากมีการรับรู้ แต่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อนข้างคงที่ก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนรับรู้ว่าจะถ้าไม่ทำการบ้านจะต้องถูกลงโทษ แต่ก็ยังไม่ทำการบ้าน หรือผู้ใหญ่ที่รู้ว่าทำให้เด็กดูภาพยนตร์ฆาตกรรมส่งผลต่อสภาพจิตใจแต่ก็ยังปล่อยให้เด็กดู เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือว่าไม่เกิดการเรียนรู้

2) ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวของบุคคลซึ่งจะมีอิทธิพลต่อ ความคิดและพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยปัจจัยภายนอกแบ่งออกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

(1) สภาพเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่กำหนดอำนาจซื้อของผู้บริโภคทั้งในรูปตัวเงินและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) ครอบครัว สภาพครอบครัวที่แตกต่างกันส่งผลให้บุคคลมีความแตกต่างกัน เช่น การตอบสนองต่อความต้องการผลิตภัณฑ์ของบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากครอบครัว ซึ่งครอบครัวจะมีผลต่อพฤติกรรมบุคคลด้วยสูงกว่าสถาบันอื่น ๆ เนื่องจากบุคคลจะใช้ชีวิตในวัยเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่ซึมซับเรียนรู้และเกิดเป็นนิสัยประจำ ตัวบุคคลไปตลอดชีวิต เป็นต้น

(3) สังคม กลุ่มสังคมและรอบตัวของบุคคลมีผลต่อการปรับพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันของสังคม เพื่อการยอมรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือที่เรียกว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม ประกอบด้วย รูปแบบการดำรงชีวิต ค่านิยมของสังคม และความเชื่อ นอกจากนี้ อาชีพและสังคมท้องถิ่น ทำให้นักการตลาดต้องศึกษาถึง ลักษณะของสังคมเพื่อจะทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลของสังคมที่มีต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ โดยเฉพาะบรรทัดฐานที่สังคมกำหนด

(4) วัฒนธรรม เป็นวิธีการดำเนินชีวิตที่สังคมเชื่อถือเป็นสิ่งดีงามและยอมรับมาปฏิบัติเพื่อให้สังคมดำเนินและมีพัฒนาการไปได้ด้วยดี คนในสังคมเดียวกันจึงต้องยึดถือและปฏิบัติตามวัฒนธรรม เพื่อการอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยวัฒนธรรมเป็นกลุ่มของค่านิยมพื้นฐาน การรับรู้ ความต้องการ พฤติกรรมรู้จักการเป็นสมาชิกของสังคมในครอบครัว

ชุมชน และสังคม ซึ่งเป็นรูปแบบหรือวิถีทางในการดำเนินชีวิตที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ ประกอบด้วย ค่านิยม การแสดงออก ค่านิยมการใช้วัตถุหรือสิ่งของหรือแม้กระทั่งวิถีคิด วัฒนธรรมด้วย

(5) ตัวกระตุ้นทางการตลาด โอกาสที่ผู้บริโภคจะได้พบเห็น รู้จักและคุ้นเคยกับสินค้า หรือบริการนั้น ๆ โดยใช้เครื่องมือทางการตลาด คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคมีความไว้วางใจและมีความยินดีที่จะใช้สินค้านั้น ดังนั้นธุรกิจ จึงควรเน้นในเรื่องของการทำให้เกิดการพบเห็นในตราสินค้า นำสินค้าเข้าไปให้ผู้บริโภคได้พบเห็น ได้รู้จักสัมผัสได้ยิน ได้ฟังด้วยความถี่สูง การจะให้ผู้บริโภคเกิดการเปิดรับมากเท่าไรก็ยิ่งทำให้ได้ประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น ตามหลักจิตวิทยาที่มีอยู่ว่า “ความคุ้นเคยก่อให้เกิดความรัก”

(6) สภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น ความแปรปรวนของสภาพอากาศ การขาดแคลนน้ำ หรือเชื้อเพลิงผลกระทบของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ส่งผลให้การตัดสินใจซื้อ ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหันของสภาพอากาศทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศได้เร็วและง่ายขึ้น ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้บริโภคใช้รถยนต์น้อยลง เป็นต้น

ดังนั้นจากทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาถึง พฤติกรรมอันเป็นปัจจัยสาเหตุในการก่อภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด โดยศึกษา พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดหา การตัดสินใจ และการประเมิน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของตนเอง โดยมีสิ่งเร้าทั้งมาจากปัจจัยภายใน เช่น ความคิด การรับรู้ การเรียนรู้ เป็นต้น และจากปัจจัยภายนอก เช่น สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เป็นต้นซึ่งเข้ามากระตุ้นและ มีอิทธิพลต่อความคิดความรู้สึก ส่งผลให้สมาชิกสหกรณ์เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการหนี้สินของครอบครัว

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการหนี้สินของครอบครัว ประกอบด้วย การวางแผนการใช้จ่ายของครอบครัว และ การบริหารหนี้สินส่วนบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวางแผนการใช้จ่ายของครอบครัว

วรรณิ ชลนภาสถิต (2545 น. 159-165) กล่าวว่า การวางแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัว คือ แผนงาน แนวทาง ที่จัดทำขึ้นในลักษณะของการคาดคะเนเกี่ยวกับรายได้และรายจ่าย คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตของครอบครัวเพื่อใช้เป็นเครื่องมือจัดการการเงินให้บรรลุเป้าหมายที่

กำหนดไว้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวโดยทั่วไปนิยมสำหรับระยะ 1 ปี ซึ่งการวางแผนการใช้จ่ายของครอบครัวในระยะสั้น โดยการวางแผนโดยการจัดทำงบประมาณเงินสด นอกจากนั้นการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย

4.1.1 การวางแผนโดยการจัดทำงบประมาณเงินสด การจัดทำงบประมาณเงินสดจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนและควบคุมการเงินของครอบครัว (วรณีย์ ชลนภาสถิต ,2545 น. 159-165)กล่าวคือในด้านการวางแผนนั้น ครอบครัวหรือบุคคลจะรู้สถานการณ์เกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของตนทั้งในอดีตและปัจจุบัน สามารถประเมินได้ว่าปัจจุบันตนมีเงินเหลือออมหรือไม่ซึ่งจะใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ให้แก่ตนเองได้ ซึ่งงบประมาณการเงินของครอบครัว จะเปลี่ยนแปลงไปตามวงจรชีวิตของบุคคลและครอบครัวถ้าครอบครัวที่อยู่ในวงจรชีวิตระยะขยายคือบุตรกำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลายคนเป็นระยะที่ใช้จ่ายเงินมากที่สุด ถ้าครอบครัวไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายที่ดีเพราะมีรายได้จำกัด ทำให้เกิดปัญหารายได้ไม่พอกับรายจ่ายเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างรายรับกับรายจ่าย ต้องก่อนนี้ การทำงบประมาณเงินสดจึงเป็นแผนระยะสั้นที่จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของรายได้และรายจ่ายซึ่งประกอบด้วย

1) การประมาณเงินสตรับ คือการประมาณรายได้ของครอบครัวโดยจำแนกรายได้ออกเป็นรายได้ประจำ ได้แก่ เงินเดือน หรือค่าจ้าง รายได้ส่วนเพิ่มจากการทำงาน ได้แก่ โบนัส ค่านายหน้า รายได้จากการลงทุน ได้แก่ ดอกเบี้ย ค่าเช่า และรายได้อื่น ๆ ที่คาดว่าจะได้มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ต้องเป็นการรับที่ไม่ต้องจ่ายคืนแก่ผู้ให้ 2) รายได้ที่ประมาณการหมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับและสามารถนำไปใช้จ่ายได้

2) การประมาณเงินสตรจ่าย เป็นเรื่องที่ยุ่ยากมากที่สุดสำหรับทุกครอบครัว ถ้าสมาชิกไม่ใช้ความร่วมมือในการทำงานงบประมาณเงินสตรจ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้จากความจำเป็น (needs) ที่คาดว่าจะต้องใช้จ่ายในอนาคต ซึ่งแต่ละครอบครัวมีความต้องการที่จำเป็นหรือมีความต้องการที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการประมาณการรายจ่ายของครอบครัวจะต้องทำหลังจากครอบครัวได้กำหนดเป้าหมายทางการเงินระยะสั้นเท่านั้น การประมาณเงินสตรจ่ายขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้แต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา รูปแบบการดำเนินชีวิตและบริเวณที่อยู่อาศัย เป็นต้น

การจัดทำงบประมาณเงินสด งบประมาณเงินสตรที่สมบูรณ์จะต้องสามารถนำไปใช้ได้จริงก่อนที่จะจัดทำงบประมาณเงินสตรจึงต้องปรับปรุงความสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่ายก่อนในความสมดุลนั้น หมายความว่าการทำงานรายได้ให้เท่ากับรายจ่ายและการทำให้รายได้สูงกว่ารายจ่าย แต่โดยทั่วไปการทำงานงบประมาณเงินสตรต้องการที่มีรายได้สูงกว่ารายจ่าย เพื่อให้มีเงิน

เหลือสำหรับออมและลงทุน เพราะเป็นระยะยาวของครอบครัว ครอบครัวสามารถที่จะบรรลุตามเป้าหมายได้ถ้าสมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือ เพราะปัจจัยที่เกี่ยวข้องมีรายได้กับรายจ่ายเท่านั้น หากสมาชิกทุกคนมีการกำหนดแนวทางหรือเป้าหมาย เพื่อที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเงินของครอบครัว คือ มีเงินเหลือเก็บออม เพื่อสร้างความมั่งคั่งและมั่นคงให้กับครอบครัวในอนาคตต้องประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน

1) การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดแนวทางสำหรับการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ครอบครัวต้องการ การวางแผนการเงินของครอบครัวจึงเปรียบเสมือนธงชัยที่ครอบครัวจะต้องไปให้ถึง แต่ละครอบครัวจะมีเป้าหมายที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความต้องการของสมาชิก เพราะการวางแผนเรื่องรายได้รายจ่ายของครอบครัวสมาชิกทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือในการวางแผนการเงินเพื่อครอบครัวจะได้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2) การปฏิบัติ (Doing) คือ การดำเนินที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวจะต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ขั้นตอน หรือกระบวนการที่สำคัญคือการจดบันทึก ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการนำไปประเมินถึงความสำเร็จที่ได้รับ

3) การควบคุม (Controlling) คือ การกำหนดมาตรการหรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะป้องกันมิให้เกิด สถานการณ์ใด ๆ ซึ่งจะทำให้ผลลัพธ์ที่ได้แตกต่างไปจากเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผน สิ่งสำคัญที่จะทำให้แผนงานสำเร็จจะต้องนำแผนงานนั้นมาปฏิบัติจริงและพยายามควบคุมให้ได้ตามแผนการที่กำหนดไว้ โดยได้รับความร่วมมือจากสมาชิกทุกคนในครอบครัว

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวางแผนการใช้จ่ายของครอบครัวจะต้องจัดทำงบประมาณเงินสด คือ งบประมาณรายได้และงบประมาณรายจ่ายของครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย การประมาณเงินสดรับ การประมาณเงินสดจ่ายและการจัดทำงบประมาณเงินสด การที่ครอบครัวจะบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายทางการเงินที่วางไว้ได้จะต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกทุกคนในครอบครัว การวางแผนการใช้จ่ายที่ดีจะทำให้ครอบครัวมีเงินเหลือเก็บออมไว้ใช้ในอนาคตและเพื่อการลงทุน ในบางครั้งครอบครัวอาจจะมีการปรับเปลี่ยนแผนการเงินตามสถานการณ์และโอกาส เพื่อความเหมาะสมสิ่งที่จะทำให้ครอบครัวบรรลุตามเป้าหมายทางการเงินคือ ครอบครัวเกิดความมั่งคั่งและมั่นคงได้จะต้องมี 1) การวางแผนการใช้จ่ายเงิน 2) การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และ 3) การควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

4.1.2 การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย

ภัทรา เรื่องสินภิญญา (<https://suffecon.com/2020>) กล่าวว่า ครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากพบว่ารายรับน้อยกว่ารายจ่าย ต้องหาแนวทางนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอ

โดยอาจต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย แต่การกู้ยืมเงินไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพียงแต่ช่วยให้การใช้จ่ายมีสภาพคล่องชั่วขณะเท่านั้น และในระยะยาวยังส่งผลให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินจำนวนมากทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยซึ่งจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามระยะเวลาที่ยาวนานในการกู้ยืมเงิน เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก สำหรับการแก้ไขปัญหาคะขาดสภาพคล่องในการใช้จ่ายเงินหรือปัญหา รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้นมีแนวทางดังนี้

1) การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สิ่งเสพติดของมีนเมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น เป็นการสร้างนิสัยมิให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

2) การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัด อดออม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เช่น การปลูกผัก ผลไม้ไว้รับประทานเอง เพื่อช่วยลดค่าอาหารและค่าเดินทางไปตลาด อีกทั้งทำให้สุขภาพดีอีกด้วยลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแล้วหันมาออกกำลังกายโดยการปั่นจักรยาน หรือ การเดิน การวิ่งแทนการขับรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ เป็นต้น

3) การเพิ่มรายรับ หารายได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติ เช่น การใช้เวลารว่างรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า การขายอาหารหลังเลิกงาน การปลูกผัก หรือเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย เป็นต้น

4) การทำความเข้าใจกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัด รู้จักอดออม การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ลด ละ เลิก รายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็น และช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอ เหมาะสมกับเศรษฐกิจปัจจุบันปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการคำนวณจำนวนเงิน กระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริง หรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่ายอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคารแสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากันอาจเกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาด หรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสม ครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากพบว่ารายรับน้อยกว่ารายจ่าย การกู้ยืมเงินไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ สำหรับการแก้ไขปัญหาคะขาดสภาพคล่องในการใช้จ่ายเงินหรือปัญหา รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้นมีแนวทางดังนี้ การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัด อดออม และการเพิ่มรายรับ หารายได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติ การทำความเข้าใจกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัด ลด ละ เลิก รายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็น และช่วยกันสร้างรายรับ

4.1.3 ประโยชน์ของการวางแผนเงินในครอบครัว การวางแผนเงินในครอบครัวมีประโยชน์ดังนี้ (วรณิ ชลนภาสถิต ,2545 น. 159-165)

- 1) ช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากการวางแผนการเงินในครอบครัวที่ดีจะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวบรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการได้นั่นเอง
- 2) ช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีการจัดการกับรายรับ รายจ่าย รวมทั้งเงินออมของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 3) ช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีการควบคุมสถานะทางการเงินของตนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสมาชิกในครอบครัวมีภาระหนี้มากเกินไป
- 4) ช่วยลดความวิตกกังวลทางการเงินของสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากการวางแผนทางการเงินของสมาชิกจะรวมถึงการคาดการณ์รายได้ และค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครอบครัวในอนาคตแล้วนำไปวางแผนทางการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการ ดังนั้นการวางแผนทางการเงินช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีการคาดการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตพร้อมทั้งการทำแผนรองรับไว้ด้วย

โดยสรุป การวางแผนการใช้จ่ายของครอบครัวแผนงาน แนวทาง ที่จัดทำขึ้นในลักษณะของการคาดคะเนเกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตของครอบครัว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือจัดการเงินให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวโดยทั่วไป นิยมสำหรับระยะ 1 ปี ซึ่งการวางแผนการใช้จ่ายของครอบครัวในระยะสั้น การวางแผนโดยการจัดทำงบประมาณเงินสด นอกจากนั้นการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย

4.2 การบริหารหนี้ส่วนบุคคล

การบริหารหนี้ส่วนบุคคล ประกอบด้วย แนวปฏิบัติและข้อพึงระวังในการก่อหนี้ระดับการก่อหนี้ที่เหมาะสม การบริหารจัดการหนี้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 แนวปฏิบัติและข้อพึงระวังในการก่อหนี้ ราชันกร วงศ์จันทร์ (2553, น.172-204) กล่าวไว้ว่า หนี้ (Debt) คือ ภาระผูกพันที่ผู้กู้หรือผู้รับเครดิตต้องชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยให้แก่ผู้ให้กู้หรือผู้ให้เครดิตในเวลาตกลงกันไว้ จากความหมายของหนี้สินที่มีคำว่า “เครดิต” หรือสินเชื่อ หมายถึง ความเชื่อที่บุคคลหนึ่งให้กับบุคคลอีกคนหนึ่ง โดยคนที่ให้ความเชื่อถือนั้น คือผู้ให้เครดิต ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ ส่วนผู้ที่ได้รับความน่าเชื่อถือ เรียกว่า ผู้รับเครดิต ซึ่งมีฐานะเป็นลูกหนี้ และด้วยความเป็นลูกหนี้จึงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อภาระผูกพันที่เจ้าหนี้ได้ไว้วางใจ โดยการชำระคืนหนี้สินทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยจนกว่าจะหมดภาระ ทั้งนี้ หากไม่มีความจำเป็นบุคคลไม่ควรจะก่อหนี้ เพราะหากเป็นหนี้แล้วไม่สามารถบริหารให้มีรายได้เพียงพอที่จะชำระคืน

หนี้สินดังกล่าวได้ ผู้ที่ก่อหนี้ก็ยังคงต้องมีข้อผูกมัดในการชำระหนี้ ดังนั้น ในเบื้องต้นผู้ที่คิดจะก่อหนี้ควรมีแนวปฏิบัติดังนี้ ได้แก่

(1) ควรก่อหนี้เมื่อแน่ใจว่าจำเป็นและเหมาะสมและมั่นใจได้ว่าจะสามารถชำระคืนหนี้ได้ในทั้งในปัจจุบันและอนาคต

(2) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการบริโภคและการดำเนินชีวิตเพื่อลดความจำเป็นในการก่อหนี้ได้

(3) ควรสร้างเครดิตส่วนตัวให้เป็นที่ยอมรับจากเจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินเพื่อในอนาคตอาจมีความจำเป็นต้องก่อหนี้

(4) ควรก่อหนี้ที่ดี ซึ่งหมายถึง หนี้ที่ก่อได้เกิดรายได้หรือหนี้ที่ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เช่น การกู้เงินมาลงทุนทำธุรกิจสร้างรายได้ หรือการกู้เงินมาซื้อบ้านเป็นที่อยู่อาศัย หรือกู้เงินซื้อบ้านแล้วนำบ้านไปให้ผู้อื่นเช่า หรือกู้เงินเพื่อลงทุนในการศึกษา เป็นต้น

(5) ควรมีเงินสำรองไว้ เพื่อกรณีฉุกเฉินไม่สามารถผ่อนชำระหนี้คืนได้ทันตามงวดที่ได้กำหนดไว้

(6) ผู้ก่อหนี้ควรมีรายได้มั่นคงและสม่ำเสมอ

สรุป การเป็นหนี้ คือการ ยอมรับในเงื่อนไขของเจ้าหนี้ ที่ลูกหนี้มีหน้าที่ในความรับผิดชอบต่อหนี้หรือเครดิตที่เจ้าหนี้ไว้วางใจ ดังนั้นลูกหนี้จะต้องมีการวางแผนในการ บริหารจัดการหนี้อย่างมีระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อเจ้าหนี้และหนี้ที่ก่อขึ้นว่าจะสามารถจัดการหนี้ได้ในเวลาอันสมควร หากมีความจำเป็นต้องก่อหนี้จริง ๆ ก็ควรจะมั่นใจว่าสามารถจะชดใช้ได้ในเวลาที่ควรจะเป็น การก่อหนี้ควรจะตระหนักต่อรายได้ที่มั่นคง และจะต้องมีการสำรองเงินไว้ชำระหนี้ในยามฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอ ควรก่อหนี้อย่างมีเป้าหมาย คือการ สร้างรายได้จากการเป็นหนี้หรือเครดิตที่ได้รับมาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในอนาคตได้

4.2.2 ข้อพึงระวังในการก่อหนี้

ถึงแม้การก่อหนี้จะสามารถตอบสนองความจำเป็นหรือเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล แต่การมีหนี้สินก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ถ้าใช้ถูกทางก็จะเป็นประโยชน์แต่ถ้านำไปใช้ในทางที่ผิดก็จะเกิดโทษซึ่งเป็นข้อเสียที่บุคคลพึงระวัง ดังนี้

1) สร้างนิสัยฟุ่มเฟือยอันเกิดจากการใช้จ่ายเงินเกินตัว (overspending) เนื่องจากการ ก่อหนี้เพิ่มขีดความสามารถในการบริโภคสินค้าและบริการมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องมีเงินออกก็สามารถซื้อสินค้าและบริการได้ อีกทั้งมีสถาบันการเงินหรือบริษัทที่ให้บริการกู้ยืมเงินจำนวนมากทำให้การก่อหนี้ในปัจจุบันกระทำได้ง่ายและสร้างความสะดวกสบายให้กับบุคคล จนอาจเป็นสาเหตุทำให้บุคคลขาดการไตร่ตรอง ซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็นหรือใช้จ่ายเกินตัว ก่อให้เกิด

ปัญหา ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบเศรษฐกิจ

2) ภาระหนี้สินล้นพ้นตัว (high debt) เนื่องจากระบบการให้สินเชื่อในปัจจุบันดึงดูดใจให้บุคคลมีการใช้จ่ายเกินกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในมือ ทำให้บุคคลที่ขาดการยับยั้งชั่งใจต้องอยู่ในภาวะเป็นหนี้สินตลอดเวลา เกิดความเครียดในการดำเนินชีวิต ส่งผลทำให้เกิดความเดือดร้อนในครอบครัว และหากไม่สามารถชำระหนี้สินได้ อาจหาทางออกโดยการประกอบอาชีพที่เป็นภัยต่อสังคม เพื่อป้องกันปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัว จึงควรใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการก่อหนี้ คือ ก่อหนี้แบบพอประมาณไม่มากจนเกินความสามารถในการชำระหนี้ มีเหตุผลที่จำเป็นจริง ๆ จึงจะก่อหนี้ และมีภูมิคุ้มกันในการก่อหนี้ โดยมีเงื่อนไขความรู้ในการพิจารณาประโยชน์จากการก่อหนี้ รวมถึงข้อกำหนดในสัญญาผู้ยืมก่อนการเป็นหนี้ และที่สำคัญต้องมีคุณธรรมในความเป็นลูกหนี้ คือ ชำระหนี้ตามจำนวนและเวลาที่กำหนด

3) สภาพคล่องทางการเงินลดลง (decrease liquidity) กรณีที่บุคคลไม่สามารถหารายได้ เพิ่มขึ้นหรือเพิ่มขึ้นไม่มากพอกับภาระหนี้ที่ต้องชำระ ทำให้รายได้ส่วนหนึ่งที่ได้รับมาในแต่ละเดือนถูกนำไปชำระหนี้ ส่งผลให้มีรายได้คงเหลือไว้ใช้จ่ายน้อยลงจากเดิม สภาพคล่องในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันลดลง และหากบุคคลยังคงดำเนินชีวิตโดยใช้จ่ายเหมือนกับตอนที่ยังไม่เป็นหนี้ จะทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอ ซึ่งจะเป็ต้นเหตุที่นำบุคคลเข้าสู่วงเวียนชีวิตในการก่อหนี้ก้อนใหม่ เพื่อรักษาสภาพคล่องทางการเงินในชีวิตให้เหมือนเดิม โดยที่หนี้ก้อนเดิมก็ยังคงมีอยู่และเมื่อหนี้ ที่มีอยู่ไม่สามารถชำระได้ทันตามกำหนดเวลา เข้าสู่วงจรก่อหนี้ใหม่ชำระหนี้เก่ากลายเป็นติด กับดักหนี้สินที่ทำให้ชีวิตหนึ่งขาดอิสรภาพต้องตกเป็นทาส หรือคนใช้หนี้เรื่อย ๆ ไปตลอดชีวิต

4) ต้นทุนสูง (high cost) หนี้สินส่วนบุคคลจะมีต้นทุนในการก่อหนี้ค่อนข้างสูง เพราะนอกจากจะต้องจ่ายดอกเบี้ยแล้วยังคงต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีก เช่น หนี้จากการใช้บัตรเครดิต ซึ่งจะต้องมีค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าธรรมเนียมรายปี ค่าปรับในการผิดนัดชำระหนี้ และดอกเบี้ย จากหนี้ที่ค้างชำระซึ่งจะมีอัตราที่สูงกว่าการก่อหนี้ประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ การก่อหนี้ในแต่ละ ประเภทจะมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและวิธีการคำนวณต้นทุนที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ก่อนก่อหนี้จึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและให้ครอบคลุมถึงภาระต้นทุนที่ต้องแบกรับด้วย

5) เกิดภาวะเงินเฟ้อ (contributory to inflation) การส่งเสริมให้ใช้เครดิตหรือการก่อหนี้มากขึ้นจะทำให้ความต้องการสินค้าหรือบริการสูงขึ้น เมื่อความต้องการสินค้าและบริการมากกว่า ปริมาณสินค้าในตลาด หรือเรียกว่า demand มากกว่า supply จะทำให้สินค้าและบริการโดยทั่วไปมีราคาสูงขึ้นหรืออำนาจซื้อของเงินลดลง ต้องใช้เงินจำนวนมากขึ้นเพื่อซื้อสินค้า

และบริการ ชนิดเดิม ส่งผลให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมีมากขึ้นก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งวิธีป้องกันนั้นจะมีธนาคารกลางเข้ามาควบคุมปริมาณสินเชื่อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

4.2.3 ระดับการก่อหนี้ที่เหมาะสม

การก่อหนี้มีทั้งคุณประโยชน์และมีโทษต่อผู้ก่อหนี้ หากบุคคลนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและมีรู้จักใช้ในระดับที่เหมาะสมก็จะทำให้สามารถบริหารจัดการในการชำระหนี้คืนได้ แต่ถ้ามีการก่อหนี้ในปริมาณที่มากเกินไป ถึงแม้หนี้ก้อนนั้นจะช่วยเสริมศักยภาพทางการเงินให้กับบุคคลก็ตาม หากไม่สามารถชำระหนี้ได้ก็จะกลายเป็นผลเสียต่อบุคคลซึ่งสามารถพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงิน ดังนี้

1) อัตราส่วนแสดงการชำระหนี้สินจากรายได้ (debt service ratio) เป็นการวัดความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด ซึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานโดยทั่วไปควรมีค่าต่ำกว่า 35% และไม่ควรรุ่งเกิน 45%

2) อัตราส่วนแสดงการชำระหนี้คืนที่ไม่ใช่การจดจำนองจากรายได้ (non-mortgage service ratio) เป็นการวัดความสามารถในการชำระหนี้เพื่อการบริโภค (ไม่รวมหนี้เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์) เช่น หนี้บัตรเครดิต หนี้ซื้อรถ หนี้ซื้อโทรศัพท์ หนี้เพื่อการศึกษา เป็นต้น ซึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานโดยทั่วไปควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 15% และไม่ควรรุ่งเกิน 20%

สรุป ข้อพึงระวังในการก่อหนี้ เพราะการก่อหนี้มีทั้งทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ก่อหนี้ที่มีการวางแผนอย่างรอบคอบเหมาะสมและรัดกุม ในขณะที่เดียวกันการก่อหนี้ก็จะสร้างภาระและปัญหาให้กับบุคคลที่ประมาทขาดวินัย สิ่งที่ผู้ก่อหนี้พึงระวังและตระหนักคือ นิสัยที่ฟุ่มเฟือยสร้างภาระหนี้จนล้นพ้นตัว ด้วยในปัจจุบันการเข้าถึง การก่อหนี้ทำได้ง่ายดายเงินในน้อย สภาพคล่องทางการเงินในสภาวะทางเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน หนี้สินส่วนบุคคลจะมีต้นทุนสูงผู้ก่อหนี้ก็ต้องรับภาระหนี้ที่สูงตามต้นทุนด้วย ภาวะเงินเฟ้อก็เป็นอีกข้อที่ผู้ก่อหนี้ต้องรับรู้เพื่อรับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อที่ไม่สามารถเลี่ยงได้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผู้ก่อหนี้พึงตระหนักให้มากคือ การก่อหนี้ที่เหมาะสมตามกำลังของผู้ก่อหนี้ สัดส่วนการชำระหนี้ ไม่ควรต่ำกว่า 35 % และไม่ควรรุ่งเกิน 45 % ของรายได้ หรือหนี้ของการบริโภคอุปโภค ควรมีสัดส่วนไม่ต่ำกว่า 15 % และไม่ควรรุ่งเกิน 20 % ของเงินได้

4.2.4 การบริหารจัดการหนี้

Money Guru (<https://www.moneyguru.co.th>, 2560) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการหนี้ ดังนี้

1) รู้จำนวนหนี้ที่มีทั้งหมด ในการเริ่มต้นบริหารจัดการหนี้ต้องรู้ยอดรวมหนี้สินทั้งหมดที่มีในการบริหารจัดการหนี้ ทั้งยอดต้น อัตราดอกเบี้ย วันสรุปยอด วันครบกำหนดชำระ และจำนวนการผ่อนขั้นต่ำของยอดหนี้ทุกหนี้ที่มีอยู่ จากนั้นก็มาดูรายจ่ายประจำต่าง ๆ ว่ามีเท่าไร ให้หักจากเงินรายได้ไป เหลือเท่าไรก็นำส่วนของการผ่อนชำระหนี้ข้างต้นมาหักต่อไป ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบเจอคือรายได้ไม่พอกับรายจ่ายต่าง อาจจะเนื่องด้วยเป็นคนที่มีภาระเลี้ยงดูครอบครัว ทั้งบุตรหลานและพ่อแม่ หรือเป็นผู้ที่ใช้บัตรเครดิต บัตรกดเงินสด หรือสินเชื่อต่าง ๆ เพื่อซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยเกินตัว แต่ในเมื่อรับรู้แล้วว่าภาระหนี้สินเรามีเท่าไร เรามีรายได้เท่าไร ก็ถือเป็นการเริ่มต้นการบริหารหนี้ที่ดี

2) จัดบันทึกทุกการใช้จ่าย ให้จัดบันทึกทุก ๆ การใช้จ่ายที่ใช้ไป ทั้งรายจ่ายประจำเดือน อย่างเช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าน้ำมัน ค่าทางด่วน ค่าบัตรโดยสารรถไฟฟ้า ค่าบริการที่ตัดบัตรเครดิตอัตโนมัติต่าง ๆ และจัดบันทึกหนี้สินต่าง ๆ ทั้งค่าผ่อนบ้าน ผ่อนรถยนต์ ผ่อนบัตรเครดิตทุกใบ รวมไปถึงค่าใช้จ่ายจิปาถะ อย่างเช่น ค่ากาแฟ ค่าขนม ไม้เว้นแม่แต่รายจ่ายเพียงห้าบาทสิบบาทก็ต้องจดเอาไว้ เพื่อเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตัวเอง เมื่อจัดบันทึกไปได้สัก 1 สัปดาห์ จะเริ่มมองเห็นว่าเรามีนิสัยในการใช้จ่ายเงินอย่างไร มีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นมากนักน้อยแค่ไหน และสามารถตัดค่าใช้จ่ายอะไรไปได้บ้าง เพื่อลดค่าใช้จ่ายและทำให้มีเงินเหลือเพิ่มมากขึ้น

3) เริ่มปรับพฤติกรรม เมื่อได้เรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตัวเอง ก็ต้องเริ่มปรับนิสัย โดยการ ลด ละ เลิก รายจ่ายต่าง ๆ ที่ฟุ่มเฟือย ไม่จำเป็น หรือสามารถทดแทนได้โดยที่ไม่ต้องเสียเงินหรือจ่ายเงินน้อยกว่า อย่างเช่น หากโดยปกติอยู่ที่ทำงานและที่บ้านใช้ Wifi ก็สามารถใช้ลดแพ็คเกจโทรศัพท์มือถือรายเดือน จากแพ็คเกจสูงสุดลงมาให้เท่ากับการใช้งานของคุณก็พอ หรืออาหารการกิน ก็เปลี่ยนจากการซื้อทานทุกมื้อมาเป็นทำอาหารทานเอง ซึ่งการทำเองนั้นสามารถเก็บเอาไว้ทานได้หลายมื้อ แถมยังช่วยประหยัดไปได้มากด้วย นอกจากนี้ต้องตรวจสอบบิลเรียกเก็บเงินบัตรเครดิต ดูว่ามีค่าบริการอะไรที่สมัครแบบตัดบัตรเครดิตอัตโนมัติหรือไม่ หากมีให้รีบดำเนินการยกเลิกในกรณีที่ไม่ค่อยได้ใช้บริการ หรือปรับลดแพ็คเกจให้ถูกลงหากใช้บริการน้อยโดยทันที เพื่อไม่ให้หนี้บัตรเครดิตโดยไม่จำเป็น และมันจะช่วยให้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น

4) ใช้เงินที่เหลือมากขึ้นให้ถูกทาง เงินที่เหลือนี้ควรนำไปใช้ให้ถูกทาง หลัก ๆ สามารถแบ่งออกไปได้ 2 ทาง คือ (1) ให้นำเงินที่เหลือส่วนนี้ไปเพิ่มในการชำระหนี้ โดยเลือกจ่ายเพิ่มให้กับหนี้ที่มีดอกเบี้ยสูงที่สุดก่อน เพื่อไปเพิ่มการชำระในส่วนของเงินต้นให้มากขึ้นช่วยให้

สามารถปลดหนี้ได้เร็วขึ้นนั่นเอง (2) หากในแต่ละเดือนสามารถชำระหนี้แบบมากกว่าขั้นต่ำได้อยู่แล้ว และมีเงินใช้จ่ายแบบเดือนชนเดือน ให้นำเงินในส่วนที่เหลือเพิ่มมากขึ้นไปเป็นเงินเก็บออมเอาไว้ หากมีเหตุการณ์ฉุกเฉินใด ๆ เกิดขึ้น จะได้มีเงินสำรองเอาไว้จัดการกับปัญหา โดยที่ไม่ทำให้การเงินของต้องพังทลาย ไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาเพิ่มทำให้ยังมีภาระมากขึ้นไปอีกโดยไม่จำเป็น

5) อย่าหยุดชำระหนี้ ส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญมาก ไม่ควรหยุดชำระหนี้เด็ดขาด หากไม่มีเงินจริง ๆ ให้พยายามจ่ายขั้นต่ำไปก่อน เมื่อได้เงินก้อนพิเศษอย่างเช่น โบนัส ให้รีบนำบางส่วนของเงินนั้นมาปิดหนี้ที่มีดอกเบี้ยสูงที่สุด สาเหตุที่ห้ามหยุดชำระหนี้นั้นก็เพื่อรักษาเครดิตเอาไว้ เนื่องจากการเสียเครดิตนั้นจะส่งผลทำให้มีความลำบากในการขอกู้สินเชื่อต่าง ๆ ที่อาจจะจำเป็นในอนาคต เช่น การกู้สินเชื่อบ้าน กู้ซื้อรถยนต์ เป็นต้น

6) ไม่ควรรีไฟแนนซ์หนี้ ถ้าไม่จำเป็น การรีไฟแนนซ์หนี้หนี้ แม้มันจะดูเหมือนภาระต่อเดือนสบายยิ่งขึ้น เพราะรวบหนี้ทั้งหมดมาไว้เป็นก้อนเดียว ผ่อนน้อย ๆ ผ่อนนาน ๆ แต่ในระยะยาวจะมีผลเสีย คือ 1) ยอดหนี้ก่อนรีไฟแนนซ์นั้นจะมีดอกเบี้ยรวมอยู่ด้วย หากทำการรีไฟแนนซ์หนี้ ดอกเบี้ยเหล่านั้นจะกลายมาเป็นเงินต้น แม้อัตราดอกเบี้ยการรีไฟแนนซ์จะน้อยกว่าอัตราดอกเบี้ยของหนี้ก่อนรีไฟแนนซ์ แต่การรีไฟแนนซ์เป็นเงินก้อนใหญ่ แม้อดอกเบี้ยจะน้อยกว่า แต่จำนวนดอกเบี้ยไม่ได้น้อยตามไปด้วยแน่นอน ยิ่งผ่อนนานดอกเบี้ยยิ่งมาก 2) หากเลือกนำเงินที่ได้จากการรีไฟแนนซ์มาปลดหนี้บัตรเครดิตที่มีทั้งหมด แต่ยังคงเลือกจะเก็บบัตรเครดิตเอาไว้ไม่ยอมปิด เป็นไปได้ว่าอาจจะสร้างหนี้จากบัตรเครดิตเหล่านั้นเพิ่มในภายหลังแน่นอน และหากมันเป็นเช่นนั้น จะทำให้ยังมีหนี้สินเพิ่มมากยิ่งขึ้นเป็นเท่าตัว เพราะหนี้จากการรีไฟแนนซ์ก็มี และยังคงมาเป็นหนี้บัตรเครดิตพวกนี้เพิ่มไปอีกรอบ ดังนั้น การรีไฟแนนซ์หนี้ควรเป็นทางเลือกที่ไม่ควรนึกถึง ควรเป็นทางเลือกสุดท้ายจริง ๆ เท่านั้น เพราะมันจะสร้างภาระให้มากกว่าจะช่วยให้ปลดหนี้ และสิ่งที่สำคัญที่สุดในเรื่องการบริหารหนี้ก็คือ ความมีวินัยในเรื่องการเงิน หากไม่สามารถควบคุมตัวเองไม่ให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยได้ จะต้องเป็นหนี้ไปตลอดชีวิต ยามแก่ยามเกษียณที่ไม่ควรต้องทำงาน ก็ยังต้องหาเงินมาใช้หนี้ ไม่มีทางปลดหนี้ได้แน่นอน

ใครที่กำลังตัดสินใจเริ่มซื้อของเป็นรางวัลชีวิตให้ตัวเอง หรือให้กับคนพิเศษ สิ่งหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามคือ เรื่องของการผ่อนชำระหนี้ มาถึงตรงนี้ใครที่กำลังคิดว่าเราพร้อมที่จะซื้อของสักชิ้น มาดูกันดีกว่าจะอย่างไรกันดี เมื่อของที่เรากำลังอยากจะได้ นั้นจะมาพร้อมกับหนี้ในระยะยาว! วันนี้ มาทำความรู้จักกับการผ่อนชำระหนี้แบบง่าย ๆ กัน

7) การผ่อนชำระหนี้ การผ่อนชำระหนี้ คือ การแบ่งเงินเป็นงวด เพื่อแบ่งเบาสภาพคล่องทางการเงิน ยกตัวอย่างการผ่อนชำระหนี้แบบ ผ่อนจ่ายดอกเบี้ย 0% เป็นต้น และเมื่อ

เริ่มต้นชำระหนี้หลายคนต้อง ได้ยินคำว่า ลดต้น กับ ลดดอก สำหรับคำว่า ลดต้น และ ลดดอก ไม่ใช่วิธีการผ่อนชำระหนี้ แต่เป็นการคำนวณในอีกรูปแบบหนึ่งนั่นเอง

คำว่า “ลดต้น” คือ เงินต้นที่นำมาคิดดอกเบี้ยในแต่ละงวดการชำระหนี้ เงินต้นนี้จะลดลงไปเรื่อย ๆ จากการนำจำนวนเงินในงวดที่ชำระไปก่อนหน้าส่วนที่เหลือจากหักชำระดอกเบี้ยมาหักลบออกไป ส่วนคำว่า “ลดดอก” ในที่นี้หมายถึงดอกเบี้ยในงวดถัด ๆ มาที่จะลดลงเรื่อย ๆ แปรผันตามเงินต้นที่ลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เงินต้นเหลือน้อยลงเรื่อย ๆ เนื่องจากถูกหักออกไปจากการชำระหนี้ในงวดก่อนหน้า

ข้อควรระวังของการชำระเงินแบบลดต้นลดดอก มีดังนี้

(1) ในกรณีที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ทันกำหนดในแต่ละเดือน จะทำให้มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นจากดอกเบี้ยที่เพิ่มมากขึ้นจากการผิดนัดชำระหนี้ นอกจากดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น อาจจะมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น เช่น ค่าติดตามทวงถาม หรืออาจจะต้องผ่อนชำระหนี้ ยาวขึ้นจากเดิมที่กำหนดไว้ 30 ปี

(2) เสี่ยงต่อการเสียประวัติในเครดิตบูโร การที่ชำระหนี้ล่าช้า หรือไม่ชำระหนี้ จะส่งผลเสียทำให้เราไม่สามารถขอสินเชื่อได้อีกในอนาคต เนื่องจากสถาบันการเงินจะเข้าไปดูประวัติการชำระหนี้จากข้อมูลเครดิตบูโร ซึ่งเป็นประวัติการชำระเงินรายเดือน

(3) หากไม่ชำระหนี้เป็นระยะเวลายาวนาน อาจถูกฟ้องร้องคดีแพ่ง ส่งผลให้ทรัพย์สินของเราถูกยึดคืน หรือถูกตัดสินให้เป็นบุคคลล้มละลาย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิธีการบริหารจัดการหนี้การบริหารจัดการหนี้ ดังนี้

1) ต้องรู้จำนวนหนี้ที่มีทั้งหมด 2) จดบันทึกทุกการใช้จ่ายจะเริ่มมองเห็นว่าเรามีนิสัยในการใช้จ่ายเงินอย่างไร มีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นมากน้อยแค่ไหน และสามารถตัดค่าใช้จ่ายอะไรไปได้บ้าง 3) เริ่มปรับพฤติกรรม ปรับนิสัย โดยการ ลด ละ เลิก รายจ่ายต่าง ๆ ที่ฟุ่มเฟือย ไม่จำเป็น 4) ใช้เงินที่เหลือมากขึ้นให้ถูกทางสามารถแบ่งออกไปได้ 2 ทาง คือ เพิ่มการชำระหนี้และเก็บออม 5) อย่าหยุดชำระหนี้เพื่อรักษาเครดิตของเขาไว้ 5) ไม่ควรรีไฟแนนซ์หนี้ ถ้าไม่จำเป็น

สรุปได้ว่าการบริหารจัดการหนี้ การสร้างหนี้หรือ การเป็นหนี้เป็นวิถีคิดของคนสมัยใหม่ ว่าทำอย่างไรถึงจะทำให้คุณภาพชีวิตได้เท่าเทียม หรือสร้างฐานะทางสังคมให้มีคุณภาพและยืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง สำหรับคนที่ไม่มีต้นทุนทางสังคมมากพอ หรือครอบครัวไม่ได้สนับสนุน เกื้อหนุนจนเจอได้หนทางที่จะไปสู่เป้าหมายของชีวิตหรือทางออกคือ การใช้เงินในอนาคตหรือที่เรารู้กัน คือการกู้หนี้ยืมสินในรูปแบบต่างตามลักษณะของแต่ละบุคคล คนทั่วไปก็ใช้สถาบันการเงิน ทั้งในระบบนอกระบบ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน สมาชิกสหกรณ์การเกษตร สมาชิกสหกรณ์ร้านค้า สมาชิกสหกรณ์บริการ สมาชิกสหกรณ์ประมง สมาชิก

สหกรณ์นิคม ก็ใช้บริการเงินกู้กับสหกรณ์ การเป็นหนี้เป็นเรื่องง่ายแต่สิ่งสำคัญที่เป็นปัญหาอยู่ทุกวันนี้คือ ชำระหนี้ให้หมดในเวลาที่เหมาะสม ควรจะบริหารจัดการหรือทำอะไรกับหนี้ที่มีอยู่อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในหัวข้อการแก้ปัญหาหนี้ในครั้งนี้

5. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการหนี้สิน

แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการหนี้สิน ประกอบด้วย ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับของเศรษฐกิจพอเพียง การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ การบริหารการเงินตามเศรษฐกิจพอเพียง ดังมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต แก่พสกนิกรชาวไทย มาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไข เพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (ดร. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา.2552.ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียง ผู้การพัฒนาที่ยั่งยืน. <http://sudsesc.nida.ac.th/main/images/books/Tamroy, 2564>)

มูลนิธิชัยพัฒนา (<https://www.chaipat.or.th/> 2564) ได้ให้ความหมายและแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

5.1.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
- 3) ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

5.1.2 เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

- 1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในการปฏิบัติ
  - 2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต
- จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

5.2 ระดับของเศรษฐกิจพอเพียง

กฤษฎณ์สัมพันธ์ เมนะสุด (2560) กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเตือนสติประชาชนให้มีความพอเพียง พออยู่พอกิน พอดีพอเหมาะตามอัธยาศัย โดยทรงชี้ให้เห็นว่าความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนเป็นจุดที่ควรเริ่มต้นก่อน และเมื่อมีพื้นฐานมั่นคงแล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ซึ่งหมายถึงการทำให้ประชาชน พอมี พอกิน เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งก่อนที่จะพัฒนาในด้านอื่น ๆ ต่อไป ความพอเพียงในนิยามของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มิได้หมายความว่าเพียงแก่บุคคลเพียงตนเองได้ (Self Sufficiency) แต่เศรษฐกิจพอเพียง หรือ Sufficiency Economy มีความหมายกว้างมากกว่า เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำหรับปรับใช้ได้ทุกคน เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่การหยุดอยู่

กับที่ แต่เศรษฐกิจพอเพียงใช้ได้ทั้งกับกลุ่มบุคคล และชุมชน โดยมีความเป็นพลวัต (Dynamism) สามารถพัฒนาได้ตามเหตุผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ โดยสรุป เศรษฐกิจพอเพียงมี 3 ระดับ คือ

5.2.1 ระดับที่หนึ่ง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานที่เน้นความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว คือ การที่บุคคลและสมาชิกในครอบครัวมีความพอประมาณในการกิน มีอาหารที่เพียงพอในการบริโภคของตนเองและครอบครัว สามารถสนองความต้องการพื้นฐานหรือปัจจัยสี่ของครอบครัวได้ ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีที่ไม่บริโภคนิยม ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต ไม่ประมาท รู้จักพึ่งตนเองและแบ่งปัน ช่วยเหลือคนในครอบครัว และคนอื่น ๆ

5.2.2 ระดับที่สอง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ ยกระดับความพอเพียงที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือทั้งชุมชน โดยมีการร่วมคิดร่วมทำและร่วมมือกัน เพื่อช่วยเหลือต่อส่วนรวม รักษาผลประโยชน์ภายในชุมชนและส่วนรวม มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการจัดการและแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชน โดยมุ่งเน้นความสามัคคีและสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

5.2.3 ระดับที่สาม เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวไกล โดยมีความร่วมมือกันสร้างเป็นเครือข่าย ที่เน้นความร่วมมือระหว่างชุมชน กลุ่ม องค์กรและภาคธุรกิจเอกชน หรือกิจกรรมหรือธุรกิจภายนอกกลุ่ม โดยมีการประสานงานเพื่อให้ได้รับประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย

5.3 การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ

กฤษณ์ สัมพันธ์ เมนะสูต (2560) กล่าวว่า ทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือ การมีจิตสำนึก มีความศรัทธา มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร โรงเรียน/สถาบันการศึกษา องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน สังคมและประเทศชาติต่อไป ผู้นำไปประยุกต์ใช้ต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและต้องให้คนในครอบครัวเป็นผู้ประเมินให้ว่ามีความก้าวหน้าในการปรับตัวเข้าสู่วิถีชีวิตพอเพียงมากน้อยเพียงใด (เพื่อไม่ให้เข้าข้างตัวเอง) สำหรับแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคลและครอบครัว มีดังนี้

ครอบครัวได้บันทึกบัญชีครัวเรือน จึงสามารถทำให้ผู้บันทึกเกิดคุณสมบัติ 3 ข้อ คือ

- 1) ความพอประมาณในการใช้จ่าย
- 2) มีเหตุผลผลในการตัดสินใจใช้จ่าย ใช้จ่ายอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง
- 3) ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น

ในอนาคต

ซึ่งเป็นไปตามคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการในองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอยู่ภายใต้ 2 เงื่อนไข คือ

1) ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายที่ได้นั้นที่ถูกต้อง

2) คุณธรรม คือการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ผู้บันทึกบัญชีครัวเรือนสามารถทำให้เกิดความพอเพียงหรือพอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือดร้อน เป็นการยึดทางสายกลาง โดยเมื่อทำอะไรก็ตามให้พอเหมาะพอควรและมีเหตุมีผล ประโยชน์ที่ได้รับจากการบันทึกบัญชีครัวเรือนดังกล่าวข้างต้น ให้ผลสอดคล้องกับความหมาย คุณสมบัติและเงื่อนไขที่เป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง จึงถือได้ว่าบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป ไม่สุดโต่ง มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเอง และครอบครัว หรือบัญชีครัวเรือน มีการวางแผนในการหารายได้และจัดสรรรายจ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น มีการผลิตและบริโภคที่พอประมาณ ไม่บริโภคนิยม เป็นต้น

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และไม่ใช้อารมณ์

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัวและทันโลก ด้านการเงินมีการออมในครัวเรือน ปลอดภัยจากหนี้สิน สุขภาพใจและกายที่ดี สร้างความอบอุ่นในครอบครัว หารายได้เสริมเพื่อลดความเสี่ยง

4) การมีคุณธรรมและความรู้เป็นพื้นฐาน รู้จักเสียสละ แบ่งปันให้ผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นเงินทองหรือทรัพย์สินตามอัตภาพ หรือบริจาคแรงงาน มีการขวนขวายหาความรู้ ใช้หลักวิชาการ และนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือในครอบครัว มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน การมุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้คือ การมีจิตสำนึก มีความศรัทธา มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคลและครอบครัว มีดังนี้ ครอบครัวได้การบันทึกบัญชีครัวเรือน จึงสามารถทำให้ผู้บันทึกเกิดคุณสมบัติ 3 ข้อ คือ 1) ความพอประมาณในการใช้จ่าย 2) มีเหตุมีผลในการตัดสินใจใช้จ่าย ใช้จ่ายอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง 3) ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับการเปลี่ยนแปลงทาง

การเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นไปตามคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการในองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียงโดยอยู่ภายใต้ 2 เงื่อนไข คือ 1) ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายที่ได้บันทึกไว้ 2) คุณธรรม คือการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5.4 การบริหารการเงินตามเศรษฐกิจพอเพียง

ธาดา จันทร์สม (2563, น. 366-371) กล่าวถึงการบริหารการเงินบุคคลไว้ว่า มีจุดเริ่มต้นจากการต้องรู้จักตัวเอง รู้จักอาชีพ เริ่มต้นวางแผนทางการเงิน ความสำคัญ คือ การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนเป็นประจำ และ วิเคราะห์สถานะทางการเงินของครัวเรือนด้วยการจัดทำมูลค่าทรัพย์สินสุทธิเป็นประจำ ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้การวางแผนทางการเงินทำได้ดีขึ้น การใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การตัดสินใจลงทุนในทรัพย์สินต่าง ๆ ต้องอยู่บนพื้นฐานหลักคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักความ พอประมาณ มีเหตุมีผลเพียงพอในการจัดหาทรัพย์สินและใช้จ่าย รวมถึงต้องวางแผน สำหรับค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน รวมถึงการวางแผน เพื่ออนาคตเช่นการรองรับวัยเกษียณ ซึ่งเป็นการวางแผนเพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต

การบริหารการเงินบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ผู้วางแผนจะมี คุณธรรมและจิตใจแห่งความพอเพียงเป็นพื้นฐาน มีความรอบรู้เข้าใจเทคนิค เครื่องมือ เข้าใจทางเลือกการลงทุนที่เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง มี ความสามารถที่จะประเมินระดับการยอมรับความเสี่ยงของตนเองได้ และเลือก ลงทุนเงินออมของตนในทางเลือกที่มีการกระจายความเสี่ยงอย่างเหมาะสม รวมถึง ต้องมีวินัยในการใช้จ่ายเงิน ไม่ก่อหนี้มากเกินไป ต้องอยู่บนพื้นฐานของความ พอเพียง และตรวจสอบสถานะทางการเงินของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ปลอด จากภาวะการก่อหนี้เกินพอดี และต้องมีการดำเนินชีวิตอยู่บนความ ไม่ประมาท และรู้จักกระบวนการและเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตด้วย

5.4.1 สรุปการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามองค์ประกอบ ของการบริหารการเงินเพื่อความพอเพียง 6 ประการ ดังนี้

กิจกรรมหลักของการบริหาร	ประเด็นการตัดสินใจ
การเงินระดับบุคคล	
1. การตัดสินใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการบริหารจัดการรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการประกอบ อาชีพ	- หลักการมีเหตุผล การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับ บุคลิกภาพและคุณลักษณะเฉพาะของ ตนเอง มีการคำนึงถึงต้นทุน ผลประโยชน์ และความเสี่ยงจากการ ประกอบอาชีพ - หลักพอประมาณ การสร้างสมดุลในการทำงานและการ ดำเนินชีวิต (Work-life balance) เพื่อมิให้เป็น ต้นทุนต่อร่างกายที่สูงเกินไปในการประกอบอาชีพและส่งผลเสียใน ระยะยาวต่อสุขภาพร่างกายได้ - การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การดูแลสุขภาพร่างกายเป็นอย่างดี เพื่อให้มีความสมบูรณ์พร้อมในการทำงาน
2. การจัดการเงิน เกี่ยวข้องกับการจัดการเงินที่ได้รับมาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล	- หลักการมีเหตุผล การรู้จักสถานะทางการเงินของตนเอง เพื่อการประเมินพฤติกรรมค่าใช้จ่าย และใช้หลักมีเหตุผลในการตัดสินใจในการใช้จ่าย และกำหนดเป้าหมายและ วางแผนทางการเงิน - หลักพอประมาณ รู้จักพอประมาณในการใช้จ่ายใช้สอย วางแผนการเงิน เพื่อการสร้างฐานเงินออมและบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ - การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การวางแผนทางการเงินเพื่อการสร้างฐานเงินออมสำหรับเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีใน การดำเนินชีวิต
3. การสร้างความมั่นคงทางการเงิน เกี่ยวข้องกับการลงทุนจากการออม เงินเพื่อการบรรลุเป้าหมายทางการเงิน และดูแลค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นในอนาคต เพื่อภาวะฉุกเฉิน และเพื่อการเกษียณอายุ	- หลักการมีเหตุผล การรู้จักทางเลือกการออมและการลงทุน เพื่อสร้างผลตอบแทนให้เงินออมเพิ่มพูน สร้างความมั่นคงทางการเงินได้ - หลักพอประมาณ รู้จักระดับการยอมรับความเสี่ยงของ ตนเอง เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความ เสี่ยงและผลตอบแทน เพื่อให้ลงทุนได้สอดคล้องกับระดับการยอมรับความ เสี่ยง และไม่ทำให้เกิดความเสี่ยงเกินตัว - การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การวางแผนทางการเงินเพื่อการสร้างฐานเงินออมสำหรับเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีใน การดำเนินชีวิต

กิจกรรมหลักของการบริหาร การเงินระดับบุคคล	ประเด็นการตัดสินใจ
4. การจัดการทรัพยากร เกี่ยวข้องกับการจัดหาทรัพย์สิน ต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตอย่าง เหมาะสม	- หลักการมีเหตุมีผล การรู้จักทางเลือกการออมและการลงทุน เพื่อสร้างผลตอบแทนให้เงินออมเพิ่มพูน และเป็นช่องทางรายได้ช่องทางหนึ่งสร้างความมั่นคงทางการเงินได้ - หลักพอประมาณ ประเมินระดับการยอมรับความเสี่ยงของ ตนเอง เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความ เสี่ยงและผลตอบแทน เพื่อให้ลงทุนได้ สอดคล้องกับระดับการยอมรับความเสี่ยง และไม่ทำให้เกิดความเสี่ยงเกินตัว ไม่สั่งสมทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องต่ำมาก เกินไป จนอาจเป็นภาระต่อการดูแล รักษา และไม่สามารถที่จะสร้างผลตอบแทนจากสินทรัพย์เหล่านั้นได้ อย่างมีประสิทธิภาพ - การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การวางแผนทางการเงินเพื่อการสร้างฐานเงินออม สำหรับเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีใน การดำเนินชีวิต
5. การจัดการหนี้สิน เกี่ยวข้อง กับการรู้จักช่องทางการกู้ยืม ความเสี่ยง และภาระที่จะ เกิดขึ้นจากการกู้ยืมนั้น รวมถึง การ บริหารจัดการที่จะทำให้ การกู้ยืมเกิดประสิทธิภาพ	- หลักการมีเหตุมีผล การรู้จักทางเลือกในการกู้ยืม อัตรา ดอกเบี้ย เพื่อประเมินระดับความเสี่ยง และภาระทางการเงินของแต่ละทางเลือกเพื่อการตัดสินใจกู้ยืมอย่างสมเหตุสมผล - หลักพอประมาณ ประเมินความสามารถในการกู้ยืม โดยพิจารณาภาระในการชำระ และระดับ การกู้ยืมมิให้มากเกินไปจนเป็นความเสี่ยงและเป็นภาระในการดำเนินชีวิต - การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พิจารณาความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นในการกู้ยืม และหาช่องทางในการลดระดับการกู้ยืม ให้เร็วที่สุด เพื่อมิให้เป็นภาระมาก จนเกินไป
6. การบริหารความเสี่ยง เกี่ยวข้องกับความไม่แน่นอนที่ ทำให้การดำรงชีวิตของคนมี ความเสี่ยง การวางแผนและ ดำเนินการเพื่อเตรียมรับมือกับ ความเสี่ยง	- หลักการมีเหตุมีผล พึงตระหนักถึงปัจจัยความเสี่ยงที่อาจจะ เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต ประเมินผลกระทบของการเกิดความเสี่ยง และหาแนวทางในการบริหารจัดการ - หลักพอประมาณ ประเมิน โอกาสและผลกระทบของการเกิดปัจจัยเสี่ยง หาแนวทางในการบริหาร จัดการบนฐานของความพอประมาณ ประเมินต้นทุนและผลตอบแทนอย่างรอบคอบเพื่อมิให้เป็นภาระต่อค่าใช้จ่าย ในการบริหารความเสี่ยงมากจนเกินไป - การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ดำเนินชีวิตอยู่บนความไม่ประมาท มีสติ ใฝ่ตรงในการทำกิจกรรมและดำเนินชีวิตเพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ในกระบวนการของการบริหารการเงินส่วนบุคคลอย่างพอเพียง จุดเริ่มต้นจะต้องรู้จักตัวเอง รู้ว่ามีรายได้จำนวนเท่าไร (อาชีพ) รู้จักการวางแผนทางการเงิน ซึ่งหลักการที่จะไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จได้นั้นก็ต้องคำนึงและจะต้องนำมาปฏิบัติคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องอยู่บนพื้นฐานหลักคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ หลักความพอประมาณ มีเหตุผล ผลการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รวมไปถึงการมีความรู้ และความจริง ความรอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรม คือมีความซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน ใช้สติปัญญาและ การรู้จักให้ รู้จักแบ่งปันต่อผู้อื่น สังคมและบ้านเมือง

5.4.2 สร้างหน้อย่างพอเพียงและไม่เป็นทุกข์

ณดา จันทร์สม (2563, น. 355-358) กล่าวว่า การกู้ยืมไม่ใช่ความไม่พอเพียง แต่การกู้ยืมเป็นเครื่องมือในการ สร้างรากฐานทางการเงินได้ ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่ากู้ยืมอย่างไรจึงจะไม่เป็นภาระต่อ ตนเองมากเกินไป การกู้ยืมอย่างมีเหตุผล พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน ถือเป็น หลักคิดสำคัญในการตัดสินใจกู้ยืมอย่างเหมาะสม การวิเคราะห์สถานะทางการเงินและ ประเมินความสามารถในการกู้ยืมจะทำให้แต่ละคนสามารถประเมินศักยภาพในการกู้ยืมของตนได้ และไม่ก่อหนี้จนเกินกำลังนั้น อัตราส่วนที่นิยมใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ คือ อัตราส่วน ภาระการจ่ายหนี้ต่อรายได้ (Debt to Income Ratio) โดยจะเป็นการรวบรวม ภาระของการจ่ายหนี้ทั้งหมด ต่อเดือนเทียบกับรายได้สุทธิต่อเดือน โดยอัตราส่วนที่ เหมาะสมไม่มีกฎตายตัวกำหนดไว้ แต่ปกติแล้ว ภาระหนี้ไม่ควรเกินร้อยละ 30 ของ รายได้สุทธิ โดยหากเมื่อไรก็ตามที่ภาระหนี้ต่อเดือนสูงกว่า ร้อยละ 40 ของรายได้ ถือเป็นสัญญาณอันตรายและสะท้อนถึงสภาวะการก่อหนี้มากเกินไปหรือเกินตัว ลักษณะของภาระหนี้เกินตัวมีดังนี้

- 1) ภาระหนี้ต่อเดือนสูงกว่าร้อยละ 40 ของรายได้สุทธิต่อเดือน
- 2) ไม่มีเงินเหลือออม
- 3) จ่ายยอดชำระบัตรเครดิตด้วยยอดขั้นต่ำเสมอ (ไม่ตัดยอดชำระบัตรเครดิต)
- 4) ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีทีท่าว่าจะจ่ายคืนหนี้ได้
- 5) มีบัตรเครดิตแม้เพียงบัตรเดียวที่มียอดใช้จ่ายเต็มวงเงิน
- 6) จ่ายใบแจ้งหนี้ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ช้ากว่ากำหนดอยู่บ่อยครั้ง
- 7) ไม่รู้ยอดหนี้ที่แท้จริงที่มีอยู่
- 8) เบิกเงินสดจากบัญชีบัตรเครดิตเพื่อจ่ายใบแจ้งหนี้ค่าใช้จ่ายอื่น
- 9) เบิกเงินเกินบัญชีจากกระแสรายวันหรือสินเชื่อส่วนบุคคล เพื่อชำระยอด
รายการบัตรเครดิต
- 10) ถูกปฏิเสธการให้สินเชื่อ

11) เริ่มปกปิดความจริงเรื่องการใช้จ่ายเงินกับคนในครอบครัวและเพื่อน

สัญญาณอันตรายดังกล่าวข้างต้น แม้พบเพียงสัญญาณเดียวก็แสดงถึงความไม่มีวินัยทางการเงินที่สะท้อนสถานการณ์เป็นหนี้มากเกินไปของบุคคลหรือครัวเรือนได้ ซึ่งต้องเร่งหา ทางแก้ไขปัญหาให้หลุดพ้นจากวงจรการเป็นหนี้มากเกินไปโดยเร็ว

การกู้ยืมทำได้หลายวัตถุประสงค์ การกู้ยืมเพื่อการจัดหาทรัพย์สิน เช่น การกู้ยืมเพื่อการซื้อบ้านและรถยนต์ เป็นการกู้ยืมที่มีความเสี่ยงน้อย ในแง่ที่มีทรัพย์สินค้ำประกันเงินกู้นั้น แต่อย่างไรก็ดี การตัดสินใจกู้ยืมต้องอยู่บนพื้นฐานของ ความพอประมาณ และประเมินความสามารถในการชำระคืนให้สอดคล้องกันด้วย สำหรับการกู้ยืมเพื่อการบริโภค เช่น บัตรเครดิต การผ่อนชำระสินค้าอุปโภคบริโภค ถือเป็น การกู้ยืมที่มีความเสี่ยงสูง ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมก็จะสูง จึงจำเป็น อย่างยิ่งที่ผู้ใช้บัตรเครดิตต้องมีวินัยในการใช้จ่ายและคำนึงถึงภาระทางการเงินในการใช้จ่ายอย่างเข้มงวด บัตรเครดิตเป็นเครื่องมือทางการเงินที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ด้วยการที่ไม่ต้องพกพาเงินสด เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้จ่าย และ ชะลอการจ่ายเงินสดออกไปทันที โดยปราศจากดอกเบี้ยหากอยู่ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ถือเป็นเครื่องมือในการก่อหนี้ชนิดหนึ่ง แต่คำว่า “หนี้” ในที่นี้ต้องเข้าใจ ว่าเป็นหนี้ที่จะต้องชำระคืนในระยะเวลาอันสั้น เป็นการใช้จ่ายเงินในระยะสั้นที่ต้อง ชำระคืนทันทีเมื่อถึงกำหนดชำระเงิน หากไม่ชำระคืนในเวลาที่กำหนดจะเป็นการ เพิ่มต้นทุนดอกเบี้ยในอัตราสูง ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง หากอยู่ในภาวะที่เป็นหนี้มากเกินไปจะทำอย่างไรจึงจะหลุดพ้น เป็นอีกคำถามที่มักจะได้ยินบ่อยครั้งเมื่อพูดถึงการก่อหนี้ เมื่อบุคคลหรือ ครัวเรือนใดเข้าสู่วงจรของการก่อหนี้มากเกินไปจนเป็นภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว มักจะหลุดพ้นจากภาวะดังกล่าวได้ยาก เนื่องจากภาระหนี้ที่มีอยู่ทำให้ต้องก่อหนี้เพิ่มขึ้น ต่อเนื่อง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความตั้งใจในการที่จะหลุดพ้นจากภาวะดังกล่าว ให้ได้ จุดเริ่มต้นสำคัญต้องเริ่มจากขั้นตอนแรกของการบริหารการเงิน คือ การรู้จักตัวเองและเริ่มวางแผน การวิเคราะห์สถานะทางการเงิน และจัดทำ บัญชีรายรับรายจ่ายอย่างละเอียดและต้องทำอย่างจริงจัง เพื่อให้สามารถเห็นภาพ สะท้อนถึงการใช้จ่ายเงินของบุคคลนั้นหรือครัวเรือนนั้นเป็นอย่างไร เป็นการใช้จ่าย ในเรื่องที่เป็นจริง ๆ ต่อการดำเนินชีวิตมากน้อยเพียงใด และเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นและสามารถตัดทอนรายจ่ายลงได้แค่ไหน ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้บุคคลนั้นเห็นถึงสภาพที่เป็นจริงของการใช้จ่ายได้เป็นอย่างดี จากนั้นต้องยึดความพอเพียงใน การดำรงชีวิต การเปลี่ยนทัศนคติในการดำเนินชีวิตให้สะท้อนสภาพรายได้ที่แท้จริง ของตนเองและครอบครัว มีความพอประมาณและมีเหตุมีผลในการใช้จ่าย และ ควบคุมวินัยทางการเงินอย่างจริงจัง ความตั้งใจ และการกระทำเช่นนี้จะช่วยให้หลุดพ้นจากสภาวะการมีหนี้มากเกินไปได้อย่างแน่นอน คำตอบที่จะมีให้สำหรับคำถามนี้ คงต้องเน้นว่า “เริ่มที่ตัวเองก่อน รู้จักตัวเอง เริ่มวางแผน และยึดหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงในการตัดสินใจในการควบคุมค่าใช้จ่ายอย่างจริงจัง และต้องตั้งใจจริงที่จะหลุดพ้นจากความทุกข์แห่งปัญหานั้น”

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทศนคติหรือความเชื่อในการเป็นหนี้ มุมมองจากคนรุ่นเก่าที่มีความพร้อมทางการเงินหรือมีเศรษฐกิจสถานะที่ดี จะมองว่าการเป็นหนี้ หรือการกู้ยืม เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่เหมาะสมไม่ควร แต่ในยุคสมัยนี้ เป็นสังคมที่ต้องต่อสู้ แข่งขันเพื่อการสร้างฐานะ สร้างครอบครัวที่ต้องพึ่งพาตนเองให้มีความมั่นคง ยั่งยืน เป็นเรื่องที่รอไม่ได้ ดังนั้นคนบางกลุ่มที่ไม่มีต้นทุนเพียงพอในการต่อ ยอดเพื่อสร้างครอบครัวใหม่ ช่องทางที่จะเข้าถึงโอกาสในการสร้างฐานะได้ก็คือการกู้หนี้ยืมสินเป็นทางเลือก ฉะนั้นการเป็นหนี้หรือการกู้เงิน จึงไม่ได้หมายความว่า เป็นความไม่เหมาะสมไม่ควร หรือ เป็นสิ่งที่ผิดหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่อย่างใด แต่การเป็นหนี้หรือการกู้เงินนั้นเราจะต้องวางแผนบริหารจัดการหนี้อย่างไร มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้เงินกู้ให้ชัดเจน หลักการในการสร้างหนี้ที่จะไม่นำพาไปสู่การเป็นหนี้สิ้นพันตัว คือการใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณและมีเหตุผลในการใช้จ่าย และ ควบคุมวินัยทางการเงินอย่างจริงจังไม่กู้ไปใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายขาดสติในการใช้จ่าย และปริมาณที่เหมาะสมในการเป็นหนี้ ไม่ควรเกิน 30 % ของรายได้ที่แน่นอน และสิ่งที่จะทำให้เราหมดหนี้ได้ในเวลาอันควร คือการออมที่เราจะต้องทำควบคู่ไปด้วย

5.4.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย ความหมายของบัญชีครัวเรือน ความเกี่ยวข้องระหว่างบัญชีครัวเรือนและเศรษฐกิจพอเพียง บัญชีครัวเรือนกับชีวิตประจำวัน วัตถุประสงค์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจ ข้อควรระวังในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ภัทรา เรื่องสินิทธิญา (<https://suffecon.com/2020>) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนไว้ดังนี้

1) ความหมายของบัญชีครัวเรือน บัญชีครัวเรือน (Home Accounting) เป็นการนำการบัญชีมาประยุกต์เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย รายได้และรายจ่ายที่บ้านที่อาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคล หรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจขนาดย่อม เพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบธุรกิจนั้น โดยในเอกสารนี้จะกล่าวถึงการบันทึกบัญชีรายได้และรายจ่าย ที่เป็นของส่วนบุคคลหรือครอบครัว ทั้งนี้ข้อมูลรายได้และรายจ่ายที่ได้จากการบันทึกจะถูกรวบรวมเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

2) ความเกี่ยวข้องระหว่างบัญชีครัวเรือนและเศรษฐกิจพอเพียง

เนื่องจากผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะสามารถทราบถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของตนและครอบครัว จึงสามารถวางแผนการใช้จ่ายต่อไปได้อย่างรอบคอบ เกิดความพอประมาณในการใช้จ่าย สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการออม และหากมีการใช้จ่ายเท่าที่มีก็จะไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน จึงสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน เป็นผลให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หากเกิดการตกงานหรืออุบัติเหตุที่ทำให้ไม่สามารถหารายได้มาเลี้ยงชีพตนเอง

3) บัญชีครัวเรือนกับชีวิตประจำวัน

การดำเนินชีวิตประจำวันย่อมมีรายรับและรายจ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รายรับได้มาจากการทำมาหาเลี้ยงชีพ ทั้งจากอาชีพหลักและอาชีพรอง ส่วนรายจ่ายก็ได้แก่ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ค่าอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด และไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง บัญชีครัวเรือนเป็นบัญชีสำหรับบันทึกรายรับและรายจ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเราว่าในแต่ละวันเรามีรายรับได้เข้ามา แล้วจ่ายค่าใช้จ่ายออกไปเท่าไร ปัจจุบันยอดเงินคงเหลือมีเท่าไร ทำให้เกิดการวางแผนการใช้จ่ายต่อไปอย่างรอบคอบ ใช้จ่ายอย่างพอเพียงเท่าที่มีอย่างระมัดระวัง

4) วัตถุประสงค์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน ก็เพื่อให้ผู้บันทึก

- (1) สามารถวางแผนการใช้จ่ายต่อไปได้อย่างรอบคอบ ไม่ใช้จ่ายเกินกว่าเงินคงเหลือ เนื่องจากทุกครั้งที่บันทึกบัญชีจะทราบถึงยอดเงินคงเหลือของตน
- (2) ทราบถึงถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของตนและครอบครัว ทั้งรายละเอียดและภาพรวม
- (3) เมื่อผู้บันทึกทำการวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของตนที่ได้บันทึกไว้แล้ว จะสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการออม และหากมีการใช้จ่ายเท่าที่มีก็จะไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน จึงสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า เมื่อผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนทำการบันทึกบัญชี จะทราบยอดคงเหลือของเงินที่เป็นปัจจุบัน และสามารถวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของตน เป็นผลให้

- ก) สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ยังคงเหลืออยู่ได้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะได้ไม่ใช้จ่ายเกินกว่ารายได้
- ข) สามารถควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนได้ ตัดหรือลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง
- ค) หาหนทางในการเพิ่มรายได้

ง) มีเงินออมเพิ่มขึ้น

จ) ทำให้หนี้สินลดลง

5) การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจ หรือ การบันทึกรายรับรายจ่ายที่ทางราชการพยายามส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำกัน นั้น เป็นเรื่องการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน ประจำเดือนว่า มีรายรับจากแหล่งใดบ้าง จำนวนเท่าใด มีรายจ่ายอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ในแต่ละวัน สัปดาห์ เดือน และ ปี เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่า ตนเองและครอบครัวที่รายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใด หรือ เงินไม่พอใช้เท่าใด คือ รายจ่ายมากกว่ารายรับ และสำรวจว่ารายการใดจ่ายน้อยจ่ายมาก จำเป็นน้อยจำเป็นมาก จำเป็นน้อย อาจลดลง จ่ายเฉพาะที่จำเป็นมาก เช่น ซื้อกับข้าว ซื้อยา ซื้อเสื้อผ้า ซ่อมแซมบ้าน การศึกษา เป็นต้น ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลด ละ เลิก เช่น ซื้อบุหรี่ยี่ห้อหรู ซื้อเหล้า เล่นการพนัน เป็นต้น เมื่อนำรายรับ รายจ่าย มาบวกลบกันแล้วขาดดุลก็ควรไปเท่าใด เมื่อเห็นตัวเลข จะทำให้เรารู้ได้ว่าสิ่งที่ไม่จำเป็นนั้นมีมากหรือน้อยสามารถลดได้หรือไม่ ลดได้ไหม ถ้าไม่ลดไม่เลิกจะเกิดอะไร กับตัวเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ หากเราวางแผนการรับการเงินของตนเองได้ เท่ากับว่า รู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเอง ให้เป็นคนมีเหตุมีผล เป็นคนรู้จักพอประมาณ เป็นคนรักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชน และรักประเทศชาติมากขึ้น จึงเห็นได้ว่า การทำบัญชีครัวเรือน ในเรื่องรายรับรายจ่าย ก็คือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม พอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎธรรมชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ

6) ข้อควรระวังในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีดังนี้

(1) ลืมบันทึกบัญชี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึก และส่งผลให้ไม่อยากบันทึก ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี ไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับ จึงไม่ได้บันทึกบัญชี เช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือน แต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกบัญชีรายรับเนื่องจากเข้าใจว่าเงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเองหรือ เข้าใจผิดรายการหนี้สินแต่บันทึกว่าเป็นรายรับ ทำให้มิได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต เช่น ยืมเงินจากเพื่อนบ้านมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ถึงแม้จะได้รับเงินมาแต่รายการดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นรายรับเนื่องจากตนเองมีภาระผูกพันที่ต้องชดใช้ในอนาคต ซึ่งอาจต้องชดใช้เงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ย จากสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้ครอบครัววางแผนการใช้จ่ายเงินผิดพลาด

(2) การเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิดอาจเกิดจากการลืมจดบันทึกรายการบัญชี หรือบันทึกรายการซ้ำ ๆ กันหลายรายการ ปัญหาดังกล่าวแก้ไข โดยการคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริง หรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่ายอดเงินคงเหลือใน

บัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคาร แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากันอาจเกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาด หรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นการบันทึกรายรับรายจ่าย เป็นลายลักษณ์อักษรประโยชน์ที่ได้รับ คือ ทำให้ผู้บันทึกบัญชีครัวเรือนสามารถทราบถึงรายได้รายจ่ายและยอดเงินคงเหลือของครัวเรือนที่แน่นอนชัดเจน บัญชีคือสมุดเอกสารหรือกระดาษที่บันทึกเป็นรายการเพื่อเป็นหลักฐานเช่น บัญชีรายรับ – รายจ่าย บัญชีรายซื้อ บัญชีสินค้า บัญชีพัสดุ รวมถึงบัญชีครัวเรือนที่หมายถึง รายรับ – รายจ่าย ในภาพรวมของแต่ละครัวเรือนที่มีการบันทึกไว้เป็นประจำทุกวันที่เกิดรายรับรายจ่ายของครัวเรือน ซึ่งการทำบัญชีครัวเรือนจะสามารถรับรู้ถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวได้ ในชีวิตประจำวันจะมีรายจ่ายค่อนข้างจะเป็นประจำทุกวันในด้านอุปโภคและการบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และมีแนวโน้มที่สูงขึ้นด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของรายรับจะคงที่หรือน้อยลงในสัดส่วนที่ไม่สมดุลกัน ซึ่งอาจเป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาตามมา หากเรามีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนในแต่ละวันอย่างสม่ำเสมอ เราก็จะมีเครื่องมือในการเฝ้าระวังทางการเงินของครัวเรือน ซึ่งเราเรียกว่าไม่ประมาทในการดำรงชีพนั่นเอง

ข้อควรระวังของการบันทึกบัญชีครัวเรือน คือ การลืมบันทึกจะทำให้ขาดการต่อเนื่องและจะได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ความเข้าใจผิดในรายได้หรือรายจ่าย ที่มีมาจากแหล่งบางแหล่งแต่คิดว่าไม่ใช่รายได้ การบันทึกรายการซ้ำหรือบันทึกรายการสลับกันหรือรับเงินมาโดยการหยิบยืม ไม่ถือเป็นรายรับ เพราะต้องชดใช้ การบวกลบยอดเงินผิด

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุคนธ์ อินัน (2558:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ระยะสั้นของสมาชิกสหกรณ์นิคมพนม จำกัด จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างเป็น สมาชิกสหกรณ์นิคมพนม จำกัดเฉพาะที่มีหนี้เงินกู้ระยะสั้นคงเหลือกับสหกรณ์ ณ 31 มีนาคม 2559 จำนวน 131 คน โดยแบ่งเป็นสมาชิกที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนดจำนวน 65 คน และชำระหนี้ไม่ได้ตามกำหนดจำนวน 66 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ระยะสั้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 41-55 ปี ศึกษาในระดับ

ประถมศึกษา สมรสแล้ว มีสมาชิกในครัวเรือน 5 คนขึ้นไป ประกอบอาชีพได้ 1-2 คน ประกอบอาชีพไม่ได้ 1-2 คน ทำสวนยางพาราเป็นหลัก มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน พื้นที่ทำการเกษตร 10-20 ไร่ มีหนี้เงินกู้ระยะสั้นคงเหลือกับสหกรณ์ระหว่าง 15,000-30,000 บาท ใช้บุคคลค้ำประกัน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของสมาชิกมีรายได้จากภาคการเกษตร 50,000-100,000 บาท/ปี และนอกภาคการเกษตรต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี รายจ่ายภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี มีหนี้คงเหลือกับสถาบันการเงินสูงกว่า 100,000 บาท มีมูลค่าสินทรัพย์สูงกว่า 500,000 บาท 2) ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ระยะสั้นของสมาชิก โดยรวมและปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ ด้านเศรษฐกิจและการเมือง และด้านภัยธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านพฤติกรรมของสมาชิกอยู่ในระดับน้อย 3) ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านต่าง ๆ กับความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ระยะสั้นของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก คือ สมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพได้ กรรมสิทธิ์ในที่ดินหนี้เงินกู้ระยะสั้นคงเหลือกับสหกรณ์ และช่วงเวลาที่กู้ยืมเงินกู้ระยะสั้น ด้านเศรษฐกิจของสมาชิก คือรายได้จากภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร หนี้กับธนาคารออมสิน และมูลค่าสินทรัพย์ด้าน พฤติกรรมของสมาชิก คือมีปัญหาครอบครัว และการประกอบอาชีพไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ คือ สหกรณ์มีระบบการติดตามทวงถามหนี้ และมีการทุจริตเกิดขึ้นเมื่อส่งชำระหนี้ และ ด้านเศรษฐกิจและการเมืองคือ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น 4) ระดับความสำคัญของข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการชำระหนี้เงินกู้ระยะสั้นของสมาชิกกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดโดยรวมอยู่ในระดับมาก และกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

อรกัญญา เพียรการ (2558:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินเมืองพะเยา จำกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินเมืองพะเยา จำกัด เฉพาะที่มีหนี้เงินกู้ระยะสั้นกับสหกรณ์ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2558 จำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เพศหญิง อายุ 51-60 ปี และ 60 ปีขึ้นไป การศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส มีสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คนทำนาเป็นอาชีพหลักและการรับจ้างทั่วไป มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ ในระหว่างปีกู้เงินระยะสั้นกับสหกรณ์ สูงสุดจำนวน 40,001-50,000 บาทและส่วนใหญ่ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ชำระหนี้เงินกู้ได้ตามกำหนดเวลา ร้อยละ 59.40 ชำระไม่ได้ตามกำหนดเวลาร้อยละ 40.60 มีหนี้เงินกู้ค้างชำระมากที่สุดจำนวน 40,001-50,000 บาท รายได้จากภาค

การเกษตรมากที่สุดจำนวน 50,001-100,000 บาท/ปีรายได้จากนอกภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 150,000 บาท มีหนี้เงินกู้กับกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด จำนวน 20,001-40,000 บาท 2) ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ ด้านการผลิต ด้านภัยธรรมชาติ และด้านการตลาด แต่ปัจจัยด้านนโยบายรัฐบาลอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพได้ ปัจจัยความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิก คือ จำนวนหนี้เงินกู้ในปัจจุบัน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจทุกปัจจัยยกเว้นรายจ่ายนอกภาคการเกษตร ปัจจัยด้านการผลิตทุกปัจจัย ยกเว้น ด้านต้นทุนการผลิตสูงและที่ดินทำการเกษตรไม่เหมาะสม ปัจจัยด้านการตลาดทุกปัจจัย ยกเว้นการให้ความสะดวกขณะติดต่อชำระหนี้ และนโยบายของรัฐบาลทุกปัจจัย 4) ระดับความสำคัญของข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การนำเงินกู้ออกไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ สหกรณ์ควมขยายวงเงินกู้และควรลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามลำดับ

กัญญาวีร์ ชาญวิกรัย (2559:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ยางพาราทองแสนขัน จำกัด จังหวัดอุดรธานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์ยางพาราทองแสนขัน จำกัด เฉพาะที่มีหนี้เงินกู้ระยะสั้นคงเหลือ ณ วันที่ 31 มกราคม 2560 จำนวน 98 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือสมาชิกที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนด จำนวน 62 คน และชำระหนี้ไม่ได้ตามกำหนด จำนวน 36 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก ประกอบด้วย (1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 41-55 ปี ศึกษาในระดับประถมศึกษา สมรสแล้ว สมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ประกอบอาชีพได้ 1-2 คน ประกอบอาชีพไม่ได้ 1-2 คน ทำสวนยางพาราเป็นหลัก มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน พื้นที่ทำการเกษตรต่ำกว่า 10 ไร่ มีหนี้เงินกู้คงเหลือกับสหกรณ์ระหว่าง 50,000 - 75,000 บาท ใช้บุคคลค้ำประกัน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของสมาชิกรายได้ภาคการเกษตร 50,000 - 100,000 บาท/ปี และนอกภาคการเกษตรต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี รายจ่ายในและภาคการเกษตรต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี หนี้คงเหลือกับสถาบันการเงินสูงกว่า 100,000 บาท มูลค่าสินทรัพย์สูงกว่า 500,000 บาท และ (2) ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกทั้งที่ชำระหนี้ได้และชำระหนี้ไม่ได้ภายใน ระยะเวลาที่กำหนด มีระดับความสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ และการเมือง ด้านนโยบายของรัฐและด้านพฤติกรรมของ

สมาชิก ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก ส่วนใหญ่แต่ละปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกด้านพฤติกรรมของสมาชิก ด้านภักดิ์ธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจและการเมือง ด้านนโยบายของรัฐ ยกเว้น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของสมาชิก มีค่าเฉลี่ยไม่ใกล้เคียงกัน 3) ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการชำระหนี้ของสมาชิกทั้งที่สามารถชำระหนี้ได้และชำระไม่ได้ตามกำหนด ที่ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือ สหกรณ์ควร ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ขยายเวลาการชำระหนี้ และจัดหาเงินทุนอัตราดอกเบี้ยต่ำ

วรรณภา วงศ์สวรรค์ (2559:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินสะสมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย กลุ่มตัวอย่างเป็น เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตำบลไทยชนะศึก 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีหนี้สินในครัวเรือน ต่ำกว่า 500,000 บาท จำนวน 77 ราย และกลุ่มที่มีหนี้สินในครัวเรือน ตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป จำนวน 23 ราย โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด และการจัดสนทนากลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอัตราหนี้สะสมในครัวเรือนเฉลี่ย 300,001-500,000 บาท โดยมากมีสัญญาการกู้ยืม 4 สัญญาต่อครัวเรือน และเป็นการกู้ยืมเพื่อลงทุนทางการเกษตร พฤติกรรมการกู้ยืมโดยมากส่งตรงตามกำหนดแล้วของกู้กลับ 10,000-50,000 บาท ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินสะสมในครัวเรือนมากที่สุดคือ ปัจจัยทางด้านสังคม และนโยบายของรัฐ สถาบันการเงินเป็นที่ยอมรับเนื่องใจการกู้ที่จูงใจ และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจการลงทุนด้านการเกษตร การซื้อปุ๋ย ซื้ออุปกรณ์จากการสนทนากลุ่มเกษตรกรที่ ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินสะสม ร่วมกันว่าเกษตรกรขาดความรู้ในเรื่องการทำเกษตรอย่างถ่องแท้ควรได้รับความรู้ในด้านนี้เพิ่มเติม ควรมีการจัดทำบัญชีเพื่อรับรู้กระแสเงินสดในครัวเรือนวางแผนการใช้จ่ายได้ถูกต้อง

พิชญ์สินี วงษ์กาวิน (2560:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาระหนี้สินของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 154 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ประจวบคีรีขันธ์ มากที่สุด รองลงมาคือ ธนาคารพาณิชย์และหนี้นอกระบบ ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดภาระหนี้สินของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมก่อให้เกิดหนี้สินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความต้องการก่อให้เกิดหนี้สินอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านค่านิยมก่อให้เกิดหนี้สินอยู่ในระดับปานกลาง และด้านพฤติกรรมก่อให้เกิดหนี้สินอยู่ในระดับน้อย 3) ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ส่วนอายุ ชั้นยศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้และจำนวนบุตร มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และปัจจัยที่ก่อให้เกิดภาระหนี้สินมีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้แก่ด้านความต้องการ ด้านค่านิยม และด้านพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .001

โสภณ มุลหา และคณะ (2560:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา รูปแบบและแนวทางในการจัดการหนี้สินของชุมชนบ้านคำไผ่ ตำบลหนองกง อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์หนี้สินของชุมชนบ้านคำไผ่ ตำบลหนองกง อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะหนี้สินของชุมชนบ้านคำไผ่ ตำบลหนองกง อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 3) เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของชุมชนบ้านคำไผ่ ตำบลหนองกง อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในการดำรงชีพของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์หนี้สินของชุมชนบ้านคำไผ่ ตำบลหนองกง อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังนโยบายการพัฒนาและระบบทุนนิยมที่เข้ามาได้ส่งผลกระทบต่อให้ครัวเรือน/ชุมชนบ้านคำไผ่ได้รับความทุกข์มากกว่าเดิม ขาดเสถียรภาพในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่อยู่ในระดับต่ำจากการอพยพบ้านเรือนและที่ดินทำกิน โดยชาวบ้านจึงมีการปรับตัวในการประกอบอาชีพเปลี่ยนระบบการผลิตจากการทำนาเพียงอย่างเดียว มาประกอบอาชีพเสริมนอกภาคการเกษตร นอกจากนี้ยังพบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะหนี้สินของชุมชนนั้น เกิดจากครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายมากแต่มีระดับรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ อีกทั้งภาวะหนี้สินนั้นมาจากปัญหาหนี้สินอันเกิดจากค่านิยมในวัตถุและค่านิยมในเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งค่านิยมนี้สังคมมักจะยกย่องหรือชื่นชมคนที่มีทรัพย์สินมาก ไม่ว่าจะเป็นการมีบ้านหลังใหญ่ มีรถ มีเครื่องประดับต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น ส่วนค่านิยมในเทคโนโลยีใหม่นั้นเป็นการตอบสนองความความสะดวกสบาย เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น จนก่อให้เกิดภาวะหนี้สินในครัวเรือนและชุมชนเกิดขึ้นก็ตามมา และพบว่า รูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของชุมชนนั้น จำเป็นต้องยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง ครัวเรือนเองมีการวางแผนการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับรายได้ มีการประกอบอาชีพเสริมเพื่อก่อให้เกิดรายได้ เช่น การทำน้ายาล้างจาน น้ายาสระผม น้ายาซักผ้า การเย็บผ้า การจักรสาน เป็นต้น รวมถึงการการประหยัดคอคออม การร่วมกลุ่มกันในชุมชน โดยใช้ฐานความคิดที่ว่า

ร่วมกันทำ ร่วมแบ่งปันและร่วมกันใช้ เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตและค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิตในชุมชน

จักรพงษ์ ช่างเหล่า (2561:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จากการตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จำนวน 391 คน ผลการศึกษา พบว่า 1) สมาชิกส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุ 50-59 ปี สมรสแล้ว การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ อายุงาน 20 ปีขึ้นไป รายได้ 40,001 บาทขึ้นไป รายได้เสริมไม่เกิน 10,000 บาท นำเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากที่สุด ส่งชำระหนี้ 10,001-20,000 บาท ต่อเดือน ให้เพื่อนสมาชิกเป็นผู้ค้ำประกัน ส่วนใหญ่ไม่เคยผิคนัดชำระหนี้ 2) การวางแผนใช้เงินกู้ สมาชิกเห็นว่าก่อนที่จะกู้เงินมีวัตถุประสงค์อยู่แล้ว การแก้ปัญหาหนี้สินเห็นว่าจะต้องมีการวางแผนเรื่องการใช้จ่าย และหารายได้เสริม 3) แนวทางการแก้ปัญหาหนี้สิน พบว่าจะต้องเกิดการสร้างเสริมวินัยทางการเงินให้แก่สมาชิก หารายได้เสริม ต้องการให้สหกรณ์ลดดอกเบี้ยเงินกู้หรือปรับโครงสร้างหนี้ตามความจำเป็น

กลางใจ แสงวิจิตร, พนิน อินทะระ และภูมิ ชีวีเจริญ (2562:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา Fin Tech กับบทบาทในการจัดการหนี้ครัวเรือนนอกระบบ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนจากการวิจัยพบว่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาเป็นอำเภอที่มีหนี้นอกระบบมากที่สุด และจากการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการหนี้สิน พบว่า หากต้องการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนไม่ว่าจะเป็นหนี้ในระบบหรือหนี้นอกระบบ ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้จ่ายเงินของคนในชุมชน จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหาระยะยาวและนำไปสู่การสร้างคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนได้

โสภา ดวงฤทธิ์ (2562:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้สินภาคครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลน้ำโจ้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตตำบลน้ำโจ้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จำนวน 356 คน โดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 30 คนเพื่อศึกษาเหตุผลและความคิดเห็นในการก่อหนี้ ผลการศึกษาพบว่า การเป็นหนี้สินภาคครัวเรือนของประชาชน สามารถทำนายได้ด้วยมูลเหตุด้านพฤติกรรมทางการเงินของครัวเรือน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการบัญชีครัวเรือน การแก้ไขปัญหาต้องมีมาตรการในการสร้างวินัยทางการเงิน ในเบื้องต้นคือการจัดทำบัญชีในครัวเรือนมาเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการวิจัยโดยใช้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือสมาชิกที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ที่กู้เงินกับสหกรณ์ ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ตามบัญชีรายชื่อสมาชิก ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2563 จำนวน 186 คน

1.2 กลุ่มประชากร กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีเมอร์แกน จำนวน 127 คน แต่จัดเก็บจำนวน 139 เนื่องจากสำรองเพื่อแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ โดยการสุ่มตัวอย่าง ง่ายดาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

2.2.1 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ดำเนินการพัฒนา ดังนี้

1) ศึกษาวรรณกรรม เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ เนื้อหาเกี่ยวกับ แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด แนวคิดเกี่ยวกับหนี้สิน แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการหนี้สิน และแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยแบบสอบถาม ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์
- ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์
- ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์
- ส่วนที่ 4 ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
- ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการจัดการหนี้สินของสมาชิก

2.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย นำเสนอร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา นำเสนอร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

(1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมภพ สุขช่วง อธิการบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รองประธานกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำกัด ประธานกรรมการสันนิบาตสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี

(2) นายประดิษฐ์ ฤาเดช ประธานกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขเพชรบุรี จำกัด

(3) นายพินิจ ทองอ่อน ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความถูกต้องของภาษา (Wording) และนำไปหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ทุกข้อคำถามมีค่ามากกว่า 0.5 สามารถนำไปใช้เป็นข้อคำถามได้

2) การตรวจสอบความเชื่อมั่น นำเสนอเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี จำกัด ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) นำผลของเครื่องมือที่ทดลองใช้ (Try out) และวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.958 แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ขอความร่วมมือกับสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด โดยประสานงานกับประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้สมาชิกตอบแบบสอบถาม

3.2 ดำเนินการขออนุมัติการเก็บข้อมูล จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี

3.3 รวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามแก่สมาชิกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยนั้รับแบบสอบถามคืนภายใน 7 วัน ภายหลังกการแจกแบบสอบถาม

3.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลทุกฉบับแล้ว จึงทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนาบรรยายลักษณะข้อมูลในรูปแบบ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 สถิติอ้างอิงเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิก โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi Square) สำหรับข้อมูลที่เป็นกลุ่มหรือช่วงทดสอบข้อมูลจำนวนน้อย ทดสอบ Fisher's Exact Test และ สถิติทดสอบความสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ

5. การแปลค่าระดับความสำคัญของข้อมูล

ข้อมูลที่เป็นระดับ 1 2 3 4 5 ในแบบสอบถามส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของสมาชิก แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์และความต้องการในการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิก โดยการดำเนินการของสหกรณ์ จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลในรูปแบบของตาราง

และการบรรยาย ทั้งนี้ได้กำหนดค่าน้ำหนักของการให้คะแนนสำหรับคำตอบจากแบบสอบถามไว้ 5 ระดับ ดังนี้คือ

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

และได้กำหนดการแปลผลระดับความคิดเห็นของสมาชิก เกี่ยวกับแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์และความต้องการในการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยการดำเนินการของสหกรณ์ ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ เพื่อหาช่วงห่างของข้อมูลในแต่ละชั้น (อันตรภาคชั้น) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าพิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{(5 - 1)}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากการแทนค่าตามสูตรดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าช่วงห่างของข้อมูลในแต่ละอันตรภาคชั้นมีค่าเท่ากับ 0.8 ดังนั้นระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของประชากรที่ใช้ในการศึกษาที่มีต่อระดับการดำเนินการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์และความต้องการในการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยการดำเนินการของสหกรณ์ (ตัวแปรตาม) จึงแสดงผลได้ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.20 – 5.00	ระดับการดำเนินการจัดการและความต้องการภาระหนี้สิน มากที่สุด
3.40 – 4.19	ระดับการดำเนินการจัดการและความต้องการภาระหนี้สิน มาก
2.60 – 3.39	ระดับการดำเนินการจัดการและความต้องการภาระหนี้สิน ปานกลาง
1.81 – 2.59	ระดับการดำเนินการจัดการและความต้องการภาระหนี้สิน น้อย
1.00 – 1.79	ระดับการดำเนินการจัดการและความต้องการภาระหนี้สิน น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ 2) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ 3) แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และ 4) เพื่อเสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ โดยศึกษาจากสมาชิกที่มีหนี้สินกับสหกรณ์ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2563 จำนวน 186 คน การศึกษาครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด แต่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 139 คน ร้อยละ 74.73 เนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ส่วนที่ 4 เสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ส่วนที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และภาระหนี้สินของสมาชิก

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก

n = 139		
ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	28	20.1
หญิง	111	79.9
2. อายุ		
50 – 54 ปี	50	36.0
55 – 59 ปี	56	40.3
60 ปีขึ้นไป	33	23.7
สูงสุด = 74.00 ต่ำสุด = 50.00		
เฉลี่ย = 56.87 ปี S.D. = 5.18		
3. ตำแหน่ง		
ข้าราชการ	60	43.1
พนักงานราชการ+ลูกจ้าง+รายคาบตำแหน่งอื่น ๆ	5	3.6
พนักงานกระทรวงสาธารณสุข	24	17.3
ลูกจ้างประจำ	29	20.9
ข้าราชการบำนาญ	14	10.1
บำเหน็จรายเดือน	7	5.0
4. สถานภาพ		
โสด	34	24.5
สมรส	71	51.0
หย่าร้าง/หม้าย	34	24.5
5. ระดับการศึกษาสูงสุด		
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. หรือต่ำกว่า	47	33.8
ปวส./อนุปริญญา	15	10.8
ปริญญาตรี	64	46.0
สูงกว่าปริญญาตรี	13	9.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
n = 139		
6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์		
ต่ำกว่า 13 ปี	14	10.1
13 – 17 ปี	12	8.6
18 – 22 ปี	25	18.0
23 – 27 ปี	23	16.5
27 ปี ขึ้นไป	65	46.8
สูงสุด = 36.00 ต่ำสุด = 2.00		
เฉลี่ย = 24.24 ปี S.D. = 8.02		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 139 คน จำแนกตามตัวแปร ได้ผลดังนี้

เพศ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 79.9 ส่วนเพศชาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1

อายุ สมาชิกสหกรณ์อายุ 55-59 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมาอายุระหว่าง 50-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.0 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ อายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 สมาชิกสหกรณ์มีอายุดำสุด 50 ปี อายุสูงสุด 74 ปี และมีอายุเฉลี่ย 56.78 ปี

ตำแหน่ง สมาชิกส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งข้าราชการ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาเป็นลูกจ้างประจำ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 พนักงานกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ข้าราชการบำนาญ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 บำเหน็จรายเดือน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และตำแหน่งอื่น ๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6

สถานภาพ สมาชิกส่วนใหญ่ สถานภาพสมรส จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมา สถานภาพโสด จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 และสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย 34 คน คิดเป็น 24.5 เท่ากัน

ระดับการศึกษา สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือต่ำกว่า จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 ปวส./อนุปริญญา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ลำดับสุดท้ายสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก 27 ปี ขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมา คือ 18-22 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 เป็นสมาชิก 23-27 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 เป็นสมาชิก 13-17 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 เป็นสมาชิก 8-12 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ลำดับสุดท้ายเป็นสมาชิกลดกว่า 8 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์น้อยที่สุด 2 ปี ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์มากที่สุด 36 ปี และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 24.24 ปี

1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1. รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 30,000 บาท	64	46.0
30,000 – 50,000 บาท	40	28.8
50,001 บาท ขึ้นไป	35	25.2
สูงสุด = 170,000.00 ต่ำสุด = 1,900.00		
เฉลี่ย = 39,685.90 บาท S.D. = 27,630.94		
2. รายได้(เสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	110	79.2
10,001 – 20,000 บาท	22	15.8
20,001 ขึ้นไป	7	5.0
สูงสุด = 90,000.00 ต่ำสุด = 0.00		
เฉลี่ย = 5,325.54 บาท S.D. = 11,495.67		
3. รายจ่ายรวมเฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	27	19.4
10,001 – 20,000 บาท	62	44.6
20,001 – 30,000 บาท	28	20.1
30,001 ขึ้นไป	22	15.8
สูงสุด = 65,000.00 ต่ำสุด = 2,000.00		
เฉลี่ย = 20,874.96 บาท S.D. = 13,971.86		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
4. การชำระหนี้สินภายนอก (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	88	63.3
5,000 – 10,000 บาท	26	18.7
10,001 ขึ้นไป	25	15.1
สูงสุด = 50,000.00 ต่ำสุด = 0.00		
เฉลี่ย = 5,160.79 บาท S.D. = 8,552.79		
5. จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 500 บาท	16	11.5
500 – 1,500 บาท	74	53.2
1,501 – 2,500 บาท	22	15.8
2,501 – 3,500 บาท	13	9.4
3,501 ขึ้นไป	14	10.1
สูงสุด = 15,000.00 ต่ำสุด = 100.00		
เฉลี่ย = 1,735.24 บาท S.D. = 1,929.48		
6. เงินออมในสหกรณ์/สถาบันการเงินอื่น(ตอบได้มากกว่า 1)		
เงินฝากออมทรัพย์	88	63.3
เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ	53	38.1
ประกันชีวิต	55	39.6
อื่น ๆ	17	12.2

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 139 คน จำแนกตามตัวแปร ได้ผลดังนี้

รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีรายได้หลักต่ำกว่า 30,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมารายได้หลักต่อเดือน 30,000-50,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 ลำดับสุดท้าย รายได้หลักต่อเดือนตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 สมาชิกสหกรณ์มีรายได้หลักต่ำสุด 1,900 บาท มีรายได้หลักสูงสุด 170,000 บาท มีรายได้หลักเฉลี่ย 39,685.90 บาท

รายได้(เสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีรายได้เสริมต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 รองลงมารายได้เสริมต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ลำดับสุดท้าย รายได้เสริมต่อเดือนตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 สมาชิกสหกรณ์ส่วนหนึ่งไม่มีรายได้เสริม มีรายได้เสริมสูงสุด 90,000 บาท มีรายได้เสริมเฉลี่ย 5,325.54 บาท

รายจ่ายรวมเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีรายจ่าย 10,001-20,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมามีรายจ่าย 20,001-30,000 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 มีรายจ่ายต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 ลำดับสุดท้ายรายจ่ายต่อเดือนตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 สมาชิกสหกรณ์มีรายจ่ายต่ำสุด 2,000 บาท มีรายจ่ายสูงสุด 65,000 บาท มีรายได้หลักเฉลี่ย 20,874.96 บาท

ภาระชำระหนี้ภายนอก สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีภาระชำระหนี้ภายนอก ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมามีภาระชำระหนี้ภายนอก 5,000-10,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 มีภาระชำระหนี้ภายนอก 10,001 ขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 สมาชิกสหกรณ์มีภาระชำระหนี้ภายนอกต่ำสุด 2,000 บาท มีภาระชำระหนี้ภายนอกสูงสุด 65,000 บาท มีภาระชำระหนี้ภายนอกเฉลี่ย 5,160.79 บาท

จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ชำระค่าหุ้นรายเดือน 500-1,500 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาชำระค่าหุ้นรายเดือน 1,501-2,500 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ชำระค่าหุ้นรายเดือนต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ชำระค่าหุ้นรายเดือน 3,501 บาทขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 ชำระค่าหุ้นรายเดือน 2,501-3,500 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 สมาชิกสหกรณ์ชำระค่าหุ้นรายเดือนต่ำสุด 100 บาท ชำระค่าหุ้นรายเดือนสูงสุด 15,000 บาท ชำระค่าหุ้นรายเดือนเฉลี่ย 1,735.24 บาท

เงินออมในสหกรณ์/สถาบันการเงินอื่น พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เงินออมในสหกรณ์/สถาบันการเงินอื่น เงินฝากออมทรัพย์ 88 บัญชี คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมา เป็นประกันชีวิต 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.6 เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ 53 บัญชี คิดเป็นร้อยละ 38.1 และอื่น ๆ 17 บัญชี คิดเป็นร้อยละ 12.2

1.3 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	75	54.0
สมาชิกในครอบครัว	64	46.0
2. จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)		
น้อยกว่า 3 คน	35	25.2
3 – 5 คน	87	62.6
6 คนขึ้นไป	17	12.2
สูงสุด = 11.00 ต่ำสุด = 0.00		
เฉลี่ย = 3.70 คน S.D. = 1.87		
3. ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว (คน)		
น้อยกว่า 3 คน	120	86.4
3 – 5 คน	18	12.9
6 คนขึ้นไป	1	0.7
สูงสุด = 6.00 ต่ำสุด = 0.00		
เฉลี่ย = 1.26 คน S.D. = 1.21		
4. พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวต่อเดือน (ตอบได้มากกว่า 1)		
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	134	96.4
ค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้าน	101	72.7
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและยานพาหนะ	108	77.7
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า	106	76.3
ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร/ผู้อุปการะ	64	46.0
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา/สังคม	81	58.3
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล	22	15.8
ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย	19	13.7

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 139 คน จำแนกตามตัวแปร ได้ผลดังนี้

สถานภาพในครอบครัว สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 รองลงมาเป็นสมาชิกครอบครัว จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0

จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมาจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 3 คน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 และจำนวนสมาชิกในครอบครัว 6 คนขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 จำนวนสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย = 3.70 คน

ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัวน้อยกว่า 3 คน จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 86.4 รองลงมาภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว 3-5 คน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และภาระรับผิดชอบในครอบครัว 6 คนขึ้นไป 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว เฉลี่ย = 1.26 คน

พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัว สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นค่าอาหารและเครื่องคั้น จำนวน 134 คิดเป็นร้อยละ 96.4 รองลงมาพฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและยานพาหนะ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 76.3 ค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้าน จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา/สังคม จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร/ผู้อุปการะ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล จำนวน 22 คน คิดเป็น 15.8 และน้อยที่สุดคือค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7

1.4 ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 4.4 ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด		
ต่ำกว่า 100,000 บาท	14	10.2
100,001 – 500,000 บาท	47	33.8
500,001 – 1,000,000 บาท	23	16.5
1,000,001 – 2,000,000 บาท	33	23.7
2,000,001 ขึ้นไป	22	15.8
สูงสุด = 5,000,000.00 ต่ำสุด = 5,378.00		
เฉลี่ย = 1,164,214.64 บาท S.D. = 1,195,936.02		
2. ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด		
2.1 หนี้เงินกู้สามัญ (ปี)		
ต่ำกว่า 5 ปี	27	19.4
5 – 10 ปี	43	30.9
11 – 15 ปี	67	48.2
15 ปี ขึ้นไป	2	1.5
สูงสุด = 26.00 ต่ำสุด = 0.00		
เฉลี่ย = 9.23 ปี S.D. = 4.68		
2.2 หนี้เงินกู้พิเศษ (ปี)		
ต่ำกว่า 5 ปี	104	74.8
5 – 10 ปี	12	8.6
11 – 15 ปี	9	6.5
15 ปี ขึ้นไป	14	10.1
สูงสุด = 24.00 ต่ำสุด = 0.00		
เฉลี่ย = 3.56 ปี S.D. = 6.51		
3. ความสามารถในการชำระภาระหนี้สินทั้งสิ้น		
ก่อนเกษียณอายุราชการ/งานประจำ	62	44.6
หลังเกษียณอายุราชการ/งานประจำ	77	55.4

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์	จำนวน	ร้อยละ
4. จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน		
4.1 หนี้เงินกู้สามัญ (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	69	49.6
10,001 – 20,000 บาท	45	32.4
20,001 – 30,000 บาท	22	15.8
30,001 ขึ้นไป	3	2.2
สูงสุด = 90,304.0 ต่ำสุด = 0.00		
เฉลี่ย = 12,043.47 บาท S.D. = 11,402.59		
4.2 หนี้เงินกู้พิเศษ (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	120	86.3
10,001 – 20,000 บาท	13	9.4
20,001 ขึ้นไป	6	4.3
สูงสุด = 42,000.00 ต่ำสุด = 0.00		
เฉลี่ย = 3,089.47 บาท S.D. = 6,935.29		
5. หลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์(ตอบได้มากกว่า 1)		
5.1 ทุนเรือนหุ้น	73	52.5
5.2 เงินฝากสหกรณ์	18	12.9
5.3 สมาชิกด้วยกัน	69	49.6
5.4 หลักทรัพย์ (ที่ดิน/บ้าน)	46	33.1
5. ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์		
ไม่มี	85	61.2
1-100,000 บาท	22	15.8
100,001 – 500,000 บาท	0	0.0
500,001 ขึ้นไป**	30	21.6
สูงสุด = 3,000,000.00 ต่ำสุด = 0.00		
เฉลี่ย = 137,370.51บาท S.D. = 379,399.33		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่า ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 139 คน จำแนกตามตัวแปร ได้ผลดังนี้พบว่า

จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนหนี้สินสหกรณ์ ทั้งหมด 100,001-500,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาจำนวนหนี้สินสหกรณ์ ทั้งหมด 1,000,001-2,000,000 บาท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 จำนวนหนี้สินสหกรณ์ ทั้งหมด 500,001-1,000,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด 2,000,001-5,000,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมดต่ำกว่า 100,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 จำนวนหนี้สินสหกรณ์ต่ำสุด 5,378 บาท จำนวน หนี้สินสหกรณ์สูงสุด 5,000,000 บาท จำนวนหนี้สินสหกรณ์เฉลี่ย 1,164,214.64 บาท

ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (หนี้เงินกู้สามัญ) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (หนี้เงินกู้สามัญ) 11-15 ปี จำนวน คิดเป็นร้อยละ 48.2 รองลงมาระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (หนี้เงินกู้สามัญ) 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.9 ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (หนี้เงินกู้สามัญ) สูงสุด 26 ปี ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (หนี้เงินกู้สามัญ) เฉลี่ย 9.23 ปี

ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (หนี้เงินกู้พิเศษ) ต่ำกว่า 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 74.8 รองลงมาระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (หนี้เงินกู้พิเศษ) 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.6 ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (หนี้เงินกู้พิเศษ) สูงสุด 24 ปี ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (หนี้เงินกู้พิเศษ) เฉลี่ย 3.56 ปี

ความสามารถในการชำระภาระหนี้สินทั้งสิ้นหลังเกษียณอายุราชการ/งานประจำ คิดเป็นร้อยละ 55.4 ความสามารถในการชำระภาระหนี้สินทั้งสิ้นก่อนเกษียณอายุราชการ/งานประจำ คิดเป็นร้อยละ 44.6

จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมา จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) 10,001-20,000 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) 20,001-30,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) 30,001 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) สูงสุด 90,304.0 บาท จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) เฉลี่ย 12,043.47 บาท

จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3 รองลงมา จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ) 10,001-20,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) สูงสุด 42,000.00 บาท จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) เฉลี่ย 3,089.46 บาท

หลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ทุนเรือนหุ้นเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาใช้สมาชิกด้วยกันหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 ใช้หลักทรัพย์ (ที่ดิน/บ้าน) เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์หลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 ใช้เงินฝากสหกรณ์เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9

ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 รองลงมาภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ 500,001 บาทขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ 1-100,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์เฉลี่ย 137,370.51 บาท

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สิน

การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สิน โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม กับภาระหนี้สินของสมาชิก โดยภาระหนี้สินของสมาชิกประกอบด้วย จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งสิ้นก่อนเกษียณ ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งสิ้นหลังเกษียณ จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน และภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi Square) สำหรับข้อมูลที่เป็นกลุ่มหรือช่วง และสถิติทดสอบความสัมพันธ์ เพียร์สัน (Pearson Correlation)

ทั้งนี้ได้กำหนดสมมุติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์ กับภาระหนี้สินของสมาชิก
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์ กับภาระหนี้สินของสมาชิก
3. ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์ กับภาระหนี้สินของสมาชิก

รายละเอียดผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังตาราง ต่อไปนี้
 ตารางที่ 4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ต่ำกว่า	จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด			
		100,000-	500,001-	1,000,001-	2,000,001
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
เพศ					
ชาย	1 (7.1)	10 (21.3)	4 (17.4)	7 (21.2)	6 (26.1)
หญิง	13(92.9)	37 (78.7)	19 (82.6)	26 (78.8)	16 (72.7)
Fisher's Exact Test = 2.226 p value = 0.717					
ตำแหน่ง					
ข้าราชการ	5 (35.7)	13 (28.3)	9 (39.1)	16 (18.2)	17 (73.9)
พนักงานกระทรวงสาธารณสุข	4 (28.6)	18 (39.1)	0 (0.0)	0 (18.2)	2 (8.7)
ลูกจ้างประจำ	1 (7.1)	8 (17.4)	6 (26.1)	13 (18.2)	1 (4.3)
ข้าราชการบำนาญ	3 (21.4)	2 (4.3)	4 (17.4)	2 (18.2)	3 (13.0)
บำเหน็จรายเดือน	1 (7.1)	2 (4.3)	3 (13.0)	1 (18.2)	0 (0.0)
อื่น ๆ	0 (0.0)	3 (6.5)	1 (4.3)	1 (18.2)	0 (0.0)
Fisher's Exact Test = 58.787 p value = 0.001*					
สถานภาพ					
โสด	1 (7.1)	14 (29.8)	6 (26.1)	7 (21.2)	6 (27.3)
สมรส	9 (64.3)	26 (55.3)	9 (39.1)	16 (48.5)	11 (50.0)
หย่าร้าง/หม้าย	4 (28.6)	7 (14.9)	8 (34.8)	10 (30.3)	5 (22.7)
$\chi^2 = 7.108$ p value =0.517					
ระดับการศึกษาสูงสุด					
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ปวช. หรือต่ำกว่า	4 (28.6)	23 (50.0)	7 (30.4)	10 (30.3)	3 (13.0)
ปวส./อนุปริญญา	2 (14.3)	7 (15.2)	2 (8.7)	4 (12.1)	0 (0.0)
ปริญญาตรี	7 (50.0)	14 (30.4)	10 (43.5)	17 (51.5)	16 (69.6)
สูงกว่าปริญญาตรี	1 (7.1)	2 (4.3)	4 (17.4)	2 (6.1)	4 (17.4)
Fisher's Exact Test = 23.417 p value = 0.024*					

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
อายุ	-0.133	0.117
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	-0.107	0.209

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ตำแหน่ง และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ สถานภาพ อายุ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด

ตารางที่ 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)			
	ต่ำกว่า 5 ปี n (%)	5-10 ปี n (%)	11-15 ปี n (%)	15 ขึ้นไป n (%)
เพศ				
ชาย	3 (11.1)	9 (20.9)	16 (23.9)	0 (0.0)
หญิง	24 (88.9)	34 (79.1)	51 (76.1)	2 (100.0)
Fisher's Exact Test = 2.087 p value = 0.536				
ตำแหน่ง				
ข้าราชการ	13 (48.1)	21 (48.8)	25 (37.3)	1 (50.0)
พนักงานกระทรวงสาธารณสุข	1 (3.7)	2 (4.7)	2 (3.0)	0 (0.0)
ลูกจ้างประจำ	5 (18.5)	11 (25.6)	7 (10.4)	1 (50.0)
ข้าราชการบำนาญ	5 (18.5)	3 (7.0)	21 (31.3)	0 (0.0)
บำเหน็จรายเดือน	3 (11.1)	5 (11.6)	6 (9.0)	0 (0.0)
อื่นๆ	0 (0.0)	1 (2.3)	6 (9.0)	0 (0.0)
Fisher's Exact Test = 20.485 p value = 0.101				

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)			
	ต่ำกว่า 5 ปี n (%)	5-10 ปี n (%)	11-15 ปี n (%)	15 ขึ้นไป n (%)
สถานภาพ				
โสด	7 (25.9)	15 (34.9)	11 (16.4)	1 (50.0)
สมรส	17 (63.0)	16 (37.2)	37 (55.2)	1 (50.0)
หย่าร้าง/หม้าย	3 (11.1)	12 (27.9)	19 (28.4)	0 (0.0)
Fisher's Exact Test = 10.291 p value = 0.077				
ระดับการศึกษาสูงสุด				
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. หรือต่ำกว่า	8 (29.6)	14 (32.6)	24 (35.8)	1 (50.0)
ปวส./อนุปริญญา	3 (11.1)	4 (9.3)	8 (11.9)	0 (0.0)
ปริญญาตรี	13 (48.1)	18 (41.9)	32 (47.8)	1 (50.0)
สูงกว่าปริญญาตรี	3 (11.1)	7 (16.3)	3 (4.5)	0 (0.0)
Fisher's Exact Test = 5.975 p value = 0.766				
ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)			
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value		
อายุ	-0.027	0.757		
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	-0.071	0.405		
*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05				

จากตารางที่ 4.6 พบว่า เพศ ตำแหน่ง สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)

ตารางที่ 4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์
(หนี้เงินกู้พิเศษ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้พิเศษ)			
	ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	15 ขึ้นไป
เพศ				
ชาย	18 (18.0)	0 (0.0)	1 (100.0)	9 (24.3)
หญิง	82 (82.0)	1 (100.0)	0 (0.0)	28 (75.7)
Fisher's Exact Test = 4.382 p value = 0.226				
ตำแหน่ง				
ข้าราชการ	40 (40.0)	1 (100.0)	0 (0.0)	19 (51.4)
พนักงานกระทรวงสาธารณสุข	17 (17.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
ลูกจ้างประจำ	25 (25.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (18.9)
ข้าราชการบำนาญ	9 (9.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (10.8)
บำเหน็จรายเดือน	4 (4.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (13.5)
อื่นๆ	5 (5.0)	0 (0.0)	1 (100.0)	2 (5.4)
Fisher's Exact Test = 20.653 p value = 0.208				
สถานภาพ				
โสด	26 (26.0)	1 (100.0)	0 (0.0)	7 (18.9)
สมรส	49 (49.0)	0 (0.0)	1 (100.0)	21 (56.8)
หย่าร้าง/หม้าย	25 (25.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (24.3)
Fisher's Exact Test = 4.640 p value = 0.661				
ระดับการศึกษาสูงสุด				
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. หรือต่ำกว่า	34 (34.0)	0 (0.0)	1 (100.0)	12 (32.4)
ปวส./อนุปริญญา	12 (12.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (8.1)
ปริญญาตรี	48 (48.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	16 (43.2)
สูงกว่าปริญญาตรี	6 (6.0)	1 (100.0)	0 (0.0)	6 (16.2)
Fisher's Exact Test = 12.257 p value = 0.168				

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้พิเศษ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
อายุ	-0.002	0.979
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	0.114	0.180

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.7 พบว่า เพศ ตำแหน่ง สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ตารางที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด	
	ก่อนเกษียณอายุราชการ /งานประจำ	หลังเกษียณอายุราชการ /งานประจำ
เพศ		
ชาย	9 (14.5)	19 (24.7)
หญิง	53 (85.5)	58 (75.3)

$\chi^2 = 2.204$ p value = 0.138

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด	
	ก่อนเกษียณอายุราชการ /งานประจำ	หลังเกษียณอายุราชการ /งานประจำ
อายุ		
50 – 54 ปี	34 (54.8)	16 (20.8)
55 – 59 ปี	24 (38.7)	32 (41.6)
60 ปีขึ้นไป	4 (6.5)	29 (37.7)

$\chi^2 = 25.237$ p value = 0.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด	
	ก่อนเกษียณอายุราชการ /งานประจำ	หลังเกษียณอายุราชการ /งานประจำ
ตำแหน่ง		
ข้าราชการ	32 (51.6)	28 (36.4)
พนักงานกระทรวงสาธารณสุข	17 (27.4)	7 (9.1)
ลูกจ้างประจำ	8 (12.9)	21 (27.3)
ข้าราชการบำนาญ	2 (3.2)	12 (15.6)
บำเหน็จรายเดือน	0 (0.0)	7 (9.1)
อื่นๆ	3 (4.8)	2 (2.6)
Fisher's Exact Test = 23.555 p value = 0.001*		
สถานภาพ		
โสด	23 (37.1)	11 (14.3)
สมรส	30 (48.4)	41 (53.2)
หย่าร้าง/หม้าย	9 (14.5)	25 (32.5)
$\chi^2 = 11.990$ p value = 0.002*		
ระดับการศึกษาสูงสุด		
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. หรือ ต่ำกว่า	18 (29.0)	29 (37.7)
ปวส./อนุปริญญา	5 (8.1)	10 (13.0)
ปริญญาตรี	31 (50.0)	33 (42.9)
สูงกว่าปริญญาตรี	8 (12.9)	5 (6.5)
$\chi^2 = 3.417$ p value = 0.332		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด	
	ก่อนเกษียณอายุราชการ /งานประจำ	หลังเกษียณอายุราชการ /งานประจำ
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์		
น้อยกว่า 13	5 (8.1)	9 (11.7)
13 – 17 ปี	5 (8.1)	7 (9.1)
18 – 22 ปี	16 (25.8)	9 (11.7)
23 – 27 ปี	8 (12.9)	15 (19.5)
27 ปี ขึ้นไป	28 (45.2)	37 (48.1)
$\chi^2 = 5.255$ p value = 0.262		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า อายุ ตำแหน่ง และสถานภาพ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

ตารางที่ 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)

ปัจจัยส่วนบุคคล ของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)			
	ต่ำกว่า 10,000	10,001 – 20,000	20,001 – 30,000	30,001 ขึ้นไป
เพศ				
ชาย	18 (26.1)	5 (11.4)	5 (22.7)	0 (0.0)
หญิง	51 (73.9)	39 (88.6)	17 (77.3)	4 (100.0)
Fisher's Exact Test = 4.196 p value = 0.215				

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล ของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)			
	ต่ำกว่า10,000	10,001 – 20,000	20,001 – 30,000	30,001 ขึ้นไป
ตำแหน่ง				
ข้าราชการ	16 (23.2)	23 (52.3)	19 (86.4)	2 (50.0)
พนักงานกระทรวง สาธารณสุข	23 (33.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (25.0)
ลูกจ้างประจำ	13 (18.8)	13 (29.5)	2 (9.1)	1 (25.0)
ข้าราชการบำนาญ	8 (11.6)	5 (11.4)	1 (4.5)	0 (0.0)
บำเหน็จรายเดือน	5 (7.2)	2 (4.5)	0 (0.0)	0 (0.0)
อื่นๆ	4 (5.8)	1 (2.3)	0 (0.0)	0 (0.0)
Fisher's Exact Test = 47.228 p value = 0.001*				
สถานภาพ				
โสด	14 (20.3)	14 (31.8)	4 (18.2)	2 (50.0)
สมรส	42 (60.9)	18 (40.9)	11 (50.0)	0 (0.0)
หย่าร้าง/หม้าย	13 (18.8)	12 (27.3)	7 (31.8)	2 (50.0)
Fisher's Exact Test = 10.193 p value = 0.088				
ระดับการศึกษาสูงสุด				
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. หรือต่ำกว่า	32 (46.4)	13 (29.5)	1 (4.5)	1 (25.0)
ปวส./อนุปริญญา	11 (15.9)	4 (9.1)	0 (0.0)	0 (0.0)
ปริญญาตรี	22 (31.9)	21 (47.7)	19 (86.4)	2 (50.0)
สูงกว่าปริญญาตรี	4 (5.8)	6 (13.6)	2 (9.1)	1 (25.0)
Fisher's Exact Test = 27.792 p value = 0.001*				

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
อายุ	-0.132	0.121
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	0.013	0.876

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ตำแหน่ง และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ สถานภาพ อายุและ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)

ตารางที่ 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)		
	ต่ำกว่า 10,000	10,001 – 20,000	20,001 ขึ้นไป
เพศ			
ชาย	24 (20.0)	1 (7.7)	3 (50.0)
หญิง	96 (80.0)	12 (92.3)	3 (50.0)
Fisher's Exact Test = 4.064 p value = 0.113			
ตำแหน่ง			
ข้าราชการ	46 (38.3)	11 (84.6)	3 (50.0)
พนักงานกระทรวงสาธารณสุข	24 (20.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
ลูกจ้างประจำ	27 (22.5)	1 (7.7)	1 (16.7)
ข้าราชการบำนาญ	11 (9.2)	1 (7.7)	2 (33.3)
บำเหน็จรายเดือน	7 (5.8)	0 (0.0)	0 (0.0)
อื่นๆ	5 (4.2)	0 (0.0)	0 (0.0)
Fisher's Exact Test = 12.634 p value = 0.130			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)		
	ต่ำกว่า 10,000	10,001 – 20,000	20,001 ขึ้นไป
สถานภาพ			
โสด	30 (25.0)	2 (15.4)	2 (33.3)
สมรส	59 (49.2)	9 (69.2)	3 (50.0)
หย่าร้าง/หม้าย	31 (25.8)	2 (15.4)	1 (16.7)
Fisher's Exact Test = 2.063 p value = 0.796			
ระดับการศึกษาสูงสุด			
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. หรือต่ำกว่า	45 (37.5)	1 (7.7)	1 (16.7)
ปวส./อนุปริญญา	14 (11.7)	1 (7.7)	0 (0.0)
ปริญญาตรี	54 (45.0)	8 (61.5)	2 (33.3)
สูงกว่าปริญญาตรี	7 (5.8)	3 (23.1)	3 (50.0)
Fisher's Exact Test = 15.164 p value = 0.006*			
ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)		
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value	
อายุ	-0.104	0.223	
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	-0.046	0.593	
*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05			

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ) อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ ตำแหน่ง สถานภาพ อายุและ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์	
	ไม่มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์	มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์
เพศ		
ชาย	16 (18.8)	12 (22.2)
หญิง	69 (81.2)	42 (77.8)
$\chi^2 = 0.073$ p value = 0.626		
อายุ		
50 – 54 ปี	29 (34.1)	21 (38.9)
55 – 59 ปี	32 (37.6)	24 (44.4)
60 ปีขึ้นไป	24 (28.2)	9 (16.7)
$\chi^2 = 2.449$ p value = 0.294		
ตำแหน่ง		
ข้าราชการ	33 (38.8)	27 (50.0)
พนักงานกระทรวงสาธารณสุข	12 (14.1)	12 (22.2)
ลูกจ้างประจำ	23 (27.1)	6 (11.1)
ข้าราชการบำนาญ	12 (14.1)	2 (3.7)
บำเหน็จรายเดือน	3 (3.5)	4 (7.4)
อื่นๆ	2 (2.4)	3 (5.6)
Fisher's Exact Test = 11.949 p value = 0.029*		
สถานภาพ		
โสด	15 (17.6)	19 (35.2)
สมรส	45 (52.9)	26 (48.1)
หย่าร้าง/หม้าย	25 (29.4)	9 (16.7)
$\chi^2 = 6.494$ p value = 0.039*		

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์	
	ไม่มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์	มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์
ระดับการศึกษาสูงสุด		
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. หรือต่ำกว่า	30 (35.3)	17 (31.5)
ปวส./อนุปริญญา	11 (12.9)	4 (7.4)
ปริญญาตรี	37 (43.5)	27 (50.0)
สูงกว่าปริญญาตรี	7 (8.2)	6 (11.1)
$\chi^2 = 1.671$ p value = 0.634		
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์		
น้อยกว่า 13	7 (8.2)	7 (13.0)
13 – 17 ปี	3 (3.5)	9 (16.7)
18 – 22 ปี	19 (22.4)	6 (11.1)
23 – 27 ปี	13 (15.3)	10 (18.5)
27 ปี ขึ้นไป	43 (50.6)	22 (40.7)
$\chi^2 = 10.547$ p value = 0.032*		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ตำแหน่ง สถานภาพ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์

โดยสรุปปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ตำแหน่ง มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับ จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด เงินที่ต้องชำระต่อเดือนประเภทเงินกู้สามัญ และภาระหนี้สินภายนอก

สถานภาพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด และภาระหนี้สินภายนอก

ระดับการศึกษาสูงสุด มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด
เงินที่ต้องชำระต่อเดือนประเภทเงินกู้สามัญ และ เงินกู้พิเศษ

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ระดับการศึกษาสูงสุด มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
กับภาระหนี้สินภายนอก

ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนหนี้สิน
สหกรณ์ทั้งหมด

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	0.274	0.001*
รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	0.101	0.237
รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน)	0.128	0.134
ภาระการชำระหนี้สินภายนอก	0.102	0.232
จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน	-0.045	0.596

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวก
กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน โดยมีความสัมพันธ์
ร้อยละ 27.4 ส่วนรายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว
(บาทต่อเดือน) ภาระการชำระหนี้สินภายนอกและ จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน ไม่มีความสัมพันธ์
กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับระยะเวลาการชำระหนี้

(หนี้เงินกู้สามัญ)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้สามัญ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	-0.106	0.214
รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	0.113	0.186
รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน)	-0.116	0.174
ภาระการชำระหนี้สินภายนอก	0.066	0.437
จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน	-0.088	0.301

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน) ภาระการชำระหนี้สินภายนอก และ จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้สามัญ)

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับระยะเวลาการชำระหนี้

(หนี้เงินกู้พิเศษ)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้พิเศษ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	0.138	0.106
รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	0.00	0.996
รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน)	0.139	0.103
ภาระการชำระหนี้สินภายนอก	-0.003	0.975
จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน	0.127	0.137

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายได้(เสริม/อาชีพเสริม) รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน) ภาระการชำระหนี้สินภายนอก และ จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด	
	ก่อนเกษียณอายุราชการ /งานประจำ	หลังเกษียณอายุราชการ /งานประจำ
รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 30,000	28 (45.2)	36 (46.8)
30,001 – 50,000	19 (30.6)	21 (27.3)
50,001 ขึ้นไป	15 (24.2)	20 (26.0)
$\chi^2 = 0.198$ p value = 0.906		
รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 10,000	47 (75.8)	63 (81.8)
10,001 – 20,000	12 (19.4)	10 (13.0)
20,001 ขึ้นไป	3 (4.8)	40 (5.2)
Fisher's Exact Test = 1.121 p value = 0.536		
รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 10,000	10 (16.1)	17 (22.1)
10,001 – 20,000	29 (46.8)	33 (42.9)
20,001 – 30,000	15 (24.2)	13 (16.9)
30,001 ขึ้นไป	8 (12.9)	14 (18.2)
$\chi^2 = 2.260$ p value = 0.520		

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด	
	ก่อนเกษียณอายุราชการ /งานประจำ	หลังเกษียณอายุราชการ /งานประจำ
ภาระการชำระหนี้สินภายนอก (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 5,000	37 (59.7)	51 (66.2)
5,001 – 10,000	12 (19.4)	14 (18.2)
10,001 ขึ้นไป	13 (21.0)	12 (15.6)
$\chi^2 = 0.812$ p value = 0.666		
จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 500	5 (8.1)	11 (14.3)
501 – 1,500	30 (48.4)	44 (57.1)
1,501 – 2,500	11 (17.7)	11 (14.3)
2,501 – 3,500	5 (8.1)	8 (10.4)
3,501 ขึ้นไป	11 (17.7)	3 (3.9)
$\chi^2 = 8.644$ p value = 0.071		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน) ภาระการชำระหนี้สินภายนอก และ จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	0.029	0.734
รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	0.102	0.234
รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน)	0.010	0.909
ภาระการชำระหนี้สินภายนอก	0.193	0.023*
จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน	0.039	0.646

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ภาระการชำระหนี้สินภายนอกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ ร้อยละ 19.3 ส่วน รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน) และ จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้พิเศษ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	-0.003	0.969
รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว	0.021	0.802
รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน)	0.079	0.357
ภาระการชำระหนี้สินภายนอก	-0.013	0.882
จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน	-0.041	0.631

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน) ภาวะการชำระหนี้สินภายนอกและ จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์(หนี้เงินกู้พิเศษ)

ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์	
	ไม่มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์	มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์
รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 30,000	38 (44.7)	26 (48.1)
30,001 – 50,000	23 (27.1)	17 (31.5)
50,001 ขึ้นไป	24 (28.2)	11 (20.4)
$\chi^2 = 1.121$ p value = 0.571		
รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 10,000	67 (78.8)	43 (79.6)
10,001 – 20,000	14 (16.5)	8 (14.8)
20,001 ขึ้นไป	4 (4.7)	3 (5.6)
Fisher's Exact Test = 0.213 p value = 1.000		
รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 10,000	15 (17.6)	12 (22.2)
10,001 – 20,000	35 (41.2)	27 (50.0)
20,001 – 30,000	20 (23.5)	8 (14.8)
30,001 ขึ้นไป	15 (17.6)	7 (13.0)
$\chi^2 = 2.635$ p value = 0.451		

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์	ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์	
	ไม่มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์	มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์
รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน)		
ภาระการชำระหนี้สินภายนอก (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 5,000	72 (84.7)	16 (29.6)
5,001 – 10,000	6 (7.1)	20 (37.0)
10,001 ขึ้นไป	7 (8.2)	18 (33.3)
$\chi^2 = 43.252$ p value = 0.001*		
จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 500	9 (10.6)	7 (13.0)
501 – 1,500	46 (54.1)	28 (51.9)
1,501 – 2,500	13 (15.3)	9 (16.7)
2,501 – 3,500	9 (10.6)	4 (9.4)
3,501 ขึ้นไป	8 (9.4)	6 (10.1)
$\chi^2 = 0.685$ p value = 0.953		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ภาระการชำระหนี้สินภายนอก (บาทต่อเดือน) มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครอบครัว (บาทต่อเดือน) และ จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์

โดยสรุปปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

รายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด

ภาระหนี้สินภายนอก มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ เงินที่ต้องชำระต่อเดือนประเภท
เงินกู้สามัญ และภาระหนี้สินภายนอก

ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์
ทั้งหมด

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด				
	ต่ำกว่า 100,000	100,000- 500,000	500,001- 1,000,000	1,000,001- 2,000,001	2,000,001 ขึ้นไป
สถานภาพในครอบครัว					
หัวหน้าครอบครัว	7 (50.0)	22 (46.8)	12 (52.2)	20 (60.6)	14 (63.6)
สมาชิกในครอบครัว	7 (50.0)	25 (53.2)	11 (47.8)	13 (39.4)	8 (36.4)
χ^2 2.501 p value = 0.644					

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-0.084	0.330
ภาระรับผิดชอบในครอบครัว	0.110	0.197

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวและ
ภาระรับผิดชอบในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด

ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้สามัญ)			
	ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	15 ปีขึ้นไป
สถานภาพในครอบครัว				
หัวหน้าครอบครัว	8 (29.6)	27 (62.8)	39 (58.2)	1 (50.0)
สมาชิกในครอบครัว	19 (70.4)	16 (37.2)	28 (41.8)	1 (50.0)
Fisher's Exact Test = 8.433 p value = 0.024*				

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้สามัญ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-0.108	0.836
ภาระรับผิดชอบในครอบครัว	0.035	0.682
*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05		

จากตารางที่ 4.20 พบว่า สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)

ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้พิเศษ)			
	ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	15 ปีขึ้นไป
สถานภาพในครอบครัว				
หัวหน้าครอบครัว	55 (55.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	20 (54.1)
สมาชิกในครอบครัว	45 (45.0)	1 (100.0)	1 (100.0)	17 (45.9)
Fisher's Exact Test = 2.267 p value = 0.620				

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	ระยะเวลาการชำระหนี้ (หนี้เงินกู้สามัญ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-0.085	0.319
ภาระรับผิดชอบในครอบครัว	0.022	0.796

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวและภาระรับผิดชอบในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด	
	ก่อนเกษียณอายุราชการ /งานประจำ	หลังเกษียณอายุราชการ /งานประจำ
สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	27 (43.5)	48 (62.3)
สมาชิกในครอบครัว	35 (56.5)	29 (37.7)
$\chi^2 = 4.154$ p value = 0.042*		
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
น้อยกว่า 3 คน	17 (27.4)	18 (23.4)
3-5 คน	41 (66.1)	46 (59.7)
6 คนขึ้นไป	4 (6.5)	13 (16.9)
$\chi^2 = 3.474$ p value = 0.175		
ภาระรับผิดชอบในครอบครัว		
น้อยกว่า 3 คน	55 (88.7)	65 (84.4)
3-5 คน	7 (11.3)	11 (14.3)
6 คนขึ้นไป	0 (0.0)	1 (1.3)
Fisher's Exact Test = 1.051 p value = 0.790		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาวะรับผิดชอบในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)

ปัจจัยทางสังคม ของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)			
	ต่ำกว่า 10,000	10,001 – 20,000	20,001 – 30,000	30,001ขึ้นไป
สถานภาพในครอบครัว				
หัวหน้าครอบครัว	34 (49.3)	22 (50.0)	15 (68.2)	4 (100.0)
สมาชิกในครอบครัว	35 (50.7)	22 (50.0)	7 (31.8)	0 (0.0)
Fisher's Exact Test = 5.753 p value = 0.113				

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-0.098	0.255
ภาวะรับผิดชอบในครอบครัว	0.014	0.874

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ ภาวะรับผิดชอบในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)

ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)		
	ต่ำกว่า 10,000	10,001 – 20,000	20,001 ขึ้นไป
สถานภาพในครอบครัว			
หัวหน้าครอบครัว	68 (56.7)	4 (30.8)	3 (50.0)
สมาชิกในครอบครัว	52 (43.3)	9 (69.2)	3 (50.0)
Fisher's Exact Test = 3.214 p value = 0.219			

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P – value
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	0.042	0.628
ภาระรับผิดชอบในครอบครัว	-0.089	0.295

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวและภาระรับผิดชอบในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์	ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์	
	ไม่มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์	มีภาระหนี้สิน ภายนอกสหกรณ์
สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	43 (50.6)	32 (59.3)
สมาชิกในครอบครัว	42 (49.4)	22 (40.7)
$\chi^2 = 0.999$ p value = 0.317		
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
น้อยกว่า 3 คน	21 (24.7)	14 (25.9)
3-5 คน	59 (69.4)	28 (51.9)
6 คนขึ้นไป	5 (5.9)	12 (22.2)
$\chi^2 = 8.855$ p value = 0.012*		
การรับผิดชอบในครอบครัว		
น้อยกว่า 3 คน	76 (89.4)	44 (81.5)
3-5 คน	8 (9.4)	10 (18.5)
6 คนขึ้นไป	1 (1.2)	0 (0.0)
Fisher's Exact Test = 2.919 p value = 0.194		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน สถานภาพในครอบครัว และภาระรับผิดชอบในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์

ตารางที่ 4.26 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกสหกรณ์
กับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

	จำนวน หนี้สิน สหกรณ์ ทั้งหมด	ระยะเวลา การชำระหนี้สิน สหกรณ์		ความสามารถ ในการชำระ หนี้สินทั้งสิ้น	จำนวนเงินที่ ต้องชำระหนี้สิน สหกรณ์ต่อ เดือน		ภาระ หนี้สิน ภายนอก
		สามัญ	พิเศษ		สามัญ	พิเศษ	
ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์							
-เพศ	x	x	x	x	x	x	x
-อายุ	x	x	x	/	x	x	x
-ตำแหน่ง	/	x	x	/	/	x	/
-สถานภาพสมรส	x	x	x	/	x	x	/
-ระดับการศึกษาสูงสุด	/	x	x	x	/	/	x
-ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์	x	x	x	x	x	x	/
ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์							
-รายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัว	/	x	x	x	x	x	x
-รายได้เสริม/อาชีพเสริมรวมเฉลี่ยของครอบครัว	x	x	x	x	x	x	x
-รายจ่ายรวมเฉลี่ยของครอบครัว	x	x	x	x	x	x	x
-ภาระการชำระหนี้สินภายนอก	x	x	x	x	/	x	/
-จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน	x	x	x	x	x	x	x

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

	จำนวน หนี้สิน สหกรณ์ ทั้งหมด	ระยะเวลาการ ชำระหนี้สิน สหกรณ์		ความสามารถ ในการชำระ หนี้สินทั้งสิ้น	จำนวนเงินที่ ต้องชำระหนี้สิน สหกรณ์ต่อ เดือน		ภาวะ หนี้สิน ภายนอก
		สามัญ	พิเศษ		สามัญ	พิเศษ	
ปัจจัยทางสังคมของ สมาชิกสหกรณ์							
-สถานภาพในครอบครัว	x	/	x	/	x	x	x
-จำนวนสมาชิกใน ครอบครัว	x	x	x	x	x	x	/
-ภาวะรับผิดชอบบุคคล ในครอบครัว	x	x	x	x	x	x	x

จากตารางที่ 4.26 สรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
ได้ดังนี้

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกด้านตำแหน่ง ระดับการศึกษา และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
ด้านรายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด
- 2) ปัจจัยทางสังคมด้านสถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระ
หนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ)
- 3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุตำแหน่ง สถานภาพสมรส และปัจจัยทางสังคมด้านสถานภาพ
ในครอบครัว ความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด
- 4) ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ ตำแหน่ง สถานภาพสมรส และปัจจัยทางสังคมด้าน
สถานภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้
สามัญ)
- 5) ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สิน
สหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)
- 7) ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน ตำแหน่ง สถานภาพสมรส ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และ
ปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านภาระการชำระหนี้สินภายนอก (บาทต่อเดือน)มีความสัมพันธ์กับภาวะ
หนี้สินภายนอกสหกรณ์

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ เป็นความคิดเห็นของสมาชิกต่อแนวทางการจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นระดับการดำเนินการของสมาชิก ประกอบด้วย แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านสมาชิก และแนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการการจัดการหนี้สินของสมาชิก โดยการดำเนินการของสหกรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกด้านสมาชิก เป็นระดับการดำเนินการของสมาชิก ด้าน 1) การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง และ 2) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9

ตารางที่ 4.27 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ด้านสมาชิก : ระดับการดำเนินการของสมาชิก

ระดับการดำเนินการของสมาชิก	n = 27:100					
	กลุ่มชำระหนี้สินได้ก่อนเกษียณ			กลุ่มชำระหนี้สินได้หลังเกษียณ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง						
1. การรู้ยอดหนี้รวมทั้งหมดของตนเอง (ยอดเงินต้น ดอกเบี้ย วันครบกำหนดชำระ และจำนวนการผ่อนชำระขั้นต่ำของหนี้)	3.94	0.81	มาก	3.87	0.86	มาก
2. การดูรายจ่ายประจำต่าง ๆ ของครอบครัวประจำ	3.73	0.83	มาก	3.64	0.81	มาก
3. การดูรายได้ประจำต่าง ๆ ของครอบครัวประจำ	3.61	0.89	มาก	3.51	0.93	มาก
4. จัดบันทึกรายการจ่ายทุกรายการเป็นประจำ	2.44	1.15	น้อย	2.53	1.25	น้อย
5. จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประจำ	2.42	1.17	น้อย	2.53	1.24	น้อย

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

n = 27:100

ระดับการดำเนินการของสมาชิก	กลุ่มชำระหนี้สินได้ ก่อนเกษียณ			กลุ่มชำระหนี้สินได้ หลังเกษียณ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ
	6. การเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตนเอง /ครอบครัว	3.48	1.02	มาก	3.17	1.08
7. มีการใช้เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายอย่าง ถูกทาง เช่น ชำระหนี้ที่ดอกเบี้ยสูงก่อน หรือเก็บออมไว้มูลงเงิน เป็นต้น	3.50	0.95	มาก	3.51	1.01	มาก
8. การชำระหนี้อย่างต่อเนื่องเสมอ	4.42	0.69	มากที่สุด	4.29	0.78	มากที่สุด
9. การกู้ยืมแบบรวมหนี้ ถ้าจำเป็น แต่จะทำเพื่อ ชำระหนี้ที่ดอกเบี้ยสูงกว่า	3.26	0.92	ปานกลาง	3.72	1.09	มาก
10. การสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่าง เพียงพอ	3.26	1.21	ปานกลาง	3.19	1.09	ปานกลาง
11. การใช้เงินสดแทนการใช้บัตรเครดิตหรือ ใช้บัตรเครดิตแต่ชำระภายในกำหนด	3.53	1.22	มาก	3.53	1.34	มาก
12. มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของตนเอง	3.56	0.86	มาก	3.44	1.12	มาก
13. การรักษาวินัยทางการเงิน	3.61	0.82	มาก	3.61	1.00	มาก
14. การมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว	2.92	1.27	ปานกลาง	2.70	1.32	ปานกลาง
รวม การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหาร จัดการหนี้ของตนเอง	3.49	0.60	มาก	3.33	0.65	ปานกลาง
การดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง						
1. มีความรู้ วิเคราะห์รายได้รายจ่ายของ ครัวเรือน	3.31	0.88	ปานกลาง	3.38	1.01	ปานกลาง
2. มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อ สัตย์ และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต	3.74	0.72	มาก	3.91	0.80	มาก
3. ความพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีการวางแผนหารายได้ และจัดสรรรายจ่าย ตามความจำเป็นและเหมาะสมไม่ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น	3.68	0.76	มาก	3.69	0.85	มาก

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

n = 27:100

ระดับการดำเนินการของสมาชิก	กลุ่มชำระหนี้สินได้ ก่อนเกษียณ			กลุ่มชำระหนี้สินได้ หลังเกษียณ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ
	4. ความมีเหตุผล ในการตัดสินใจพิจารณาจาก เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างรอบคอบ ไม่ใช่อารมณ์และคนใน ครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.71	0.69	มาก	3.75	0.78
5. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีมีการออมเงินใน ครัวเรือนปลอดดอกเบี้ยทั้งปวงมีความสุขพอใจ และกายที่ดีสร้างความอบอุ่นในครอบครัว	3.81	0.85	มาก	3.75	0.86	มาก
6. การมีคุณธรรมและความรู้พื้นฐาน รู้จัก เสียสละ แบ่งปันให้ผู้อื่นจนขวยหาความรู้ ใช้หลักวิชาการและนำไปใช้ประโยชน์ ในการประกอบอาชีพหรือในครอบครัว	3.77	0.73	มาก	3.84	0.83	มาก
รวมการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง	3.6	0.62	มาก	3.71	0.	มาก
รวมระดับการดำเนินการด้านแนวทางการ จัดการหนี้ของสมาชิก	3.54	0.44	มาก	3.44	0.	มาก

จากตาราง 4.27 พบว่า แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง โดยรวมระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมากเหมือนกัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.49 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.33 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการชำระหนี้อย่างต่อเนื่องเสมอ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมาได้แก่การรู้ยอดหนี้รวมทั้งหมด กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 การดูรายจ่ายประจำตัวต่างๆของครอบครัวประจำ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 การรักษาวินัยทางการเงิน ทั้งกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนและหลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เท่ากัน การดูรายได้ประจำตัวต่างๆ ของครอบครัวประจำ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 กลุ่มชำระหนี้

ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 การใช้เงินสดแทนการใช้บัตรเครดิตหรือใช้บัตรเครดิตแต่ชำระภายในกำหนด ทั้งกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนและหลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เท่ากัน มีการใช้เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายอย่างถูกต้อง กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของตนเอง กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 การเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตนเองและครอบครัว กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 การกู้ยืมแบบรวมหนี้ ถ้าจำเป็น แต่จะทำเพื่อชำระหนี้ที่ดอกเบี้ยสูงกว่า กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 การสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่างเพียงพอ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 การมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 การจดบันทึกรายการจ่ายทุกรายการเป็นประจำ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 และน้อยที่สุดคือการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประจำ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53

แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการดำเนินชีวิตตามแนวของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ เท่ากับ 3.67 และกลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 การมีคุณธรรมและความรู้พื้นฐาน รู้จักเสียสละแบ่งปันให้ผู้อื่น ขวนขวายหาความรู้ ใช้หลักวิชาการและนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือในครอบครัว กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการออมเงินในครัวเรือน ปลอดภัยทั้งปวง มีสุขภาพกายและใจที่ดี สร้างความอบอุ่นในครอบครัว กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมาได้แก่ความมีเหตุผลในการตัดสินใจพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเป็นอย่างไรรอบคอบไม่ใช้อารมณ์ และคนในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ความพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีการวางแผนหารายได้ และจัดสรรรายจ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 3.68 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และน้อยที่สุด คือ มีความรู้ วิเคราะห์ รายได้รายจ่ายของครัวเรือน กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38

3.2 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการการจัดการหนี้สินของสมาชิก
โดยการดำเนินการของสหกรณ์ ได้แก่ 1) เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ 2) การส่งเสริมการออม และ 3) การจัดสวัสดิการของสหกรณ์

ตารางที่ 4.28 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการการจัดการภาระหนี้สิน
ของสมาชิกโดยสหกรณ์

(n=62:77)

ความต้องการในการจัดการภาระหนี้สิน ของสมาชิกโดยสหกรณ์	กลุ่มชำระหนี้สินได้ ก่อนเกษียณ			กลุ่มชำระหนี้สินได้ หลังเกษียณ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ต้องการ
	เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์					
1. สหกรณ์ควรกำหนดวงเงินการให้ สินเชื่อตามความจำเป็นของสมาชิกใน การกู้ยืมเงิน	3.76	0.70	มาก	4.08	0.76	มาก
2. สหกรณ์ควรกำหนด งดการผ่อนชำระ ไม่เกินกว่าอายุราชการ/งานประจำของ สมาชิกทำให้สมาชิกก่อนนี้เกินกว่าจำเป็น	3.87	0.69	มาก	3.44	1.02	มาก
3. สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินที่ส่ง ชำระต่องวดให้สูง ๆ เพื่อสมาชิกจะ สามารถชำระหนี้หมดได้เร็วขึ้น	3.00	0.79	ปานกลาง	2.92	0.96	ปานกลาง
4. สหกรณ์ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ไม่สูงเพื่อสมาชิกจะสามารถชำระหนี้ หมดได้เร็วขึ้น	4.05	0.88	มาก	4.14	0.91	มาก
5. สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินรายได้ คงเหลือต่อเดือนในอัตราที่สูงกว่าปัจจุบัน เพื่อสมาชิกจะไม่ก่อนนี้เกินความจำเป็น	3.35	0.89	ปานกลาง	3.52	0.97	มาก
รวม เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์	3.61	0.53	มาก	3.62	0.61	มาก

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

(n=62:77)

ความต้องการในการจัดการภาระหนี้สิน ของสมาชิกโดยสหกรณ์	กลุ่มชำระหนี้สินได้ ก่อนเกษียณ			กลุ่มชำระหนี้สินได้ หลังเกษียณ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ต้องการ
การส่งเสริมการออม						
1. สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้การวางแผน การเงินส่วนบุคคล	3.77	0.80	มาก	3.77	0.84	มาก
2. สหกรณ์ควรมีการจัดให้มีการส่งเสริม การออมแก่สมาชิก	3.90	0.72	มาก	3.81	0.89	มาก
3. สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการ สร้างรายได้/อาชีพเสริม	3.89	0.75	มาก	3.92	0.87	มาก
4. สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการ ทำบัญชีครัวเรือน	3.76	0.86	มาก	3.86	0.84	มาก
รวมการส่งเสริมการออม	3.83	0.70	มาก	3.84	0.76	มาก
สวัสดิการของสหกรณ์						
1. สหกรณ์ควรมีสวัสดิการเสริมรายได้แก่ สมาชิก	4.02	0.80	มาก	3.96	0.87	มาก
2. สหกรณ์ควรมีสวัสดิการการลดรายจ่าย	3.97	0.77	มาก	3.87	0.95	มาก
3. สหกรณ์ไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลใน อัตราสูงเนื่องจากจะต้องเรียกเก็บดอกเบี้ย จากสมาชิกในอัตราที่สูงตาม	3.06	1.08	ปานกลาง	3.32	1.13	ปานกลาง
4. สหกรณ์ไม่จำเป็นต้องมีเงินเฉลี่ยคืนตาม ดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราสูงโดยลดดอกเบี้ย เงินกู้ทันทีดีกว่าจ่ายเฉลี่ยคืนภายหลัง	3.23	1.06	ปานกลาง	3.39	1.17	ปานกลาง
3. สวัสดิการของสหกรณ์	3.99	0.74	มาก	3.92	0.88	มาก
4. อื่นๆ	3.15	1.00	ปานกลาง	3.36	1.11	ปานกลาง
รวม	3.66	0.53	มาก	3.69	0.61	มาก

จากตาราง 4.28 พบว่า ความต้องการการจัดการหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์
ด้านเงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ของสมาชิกกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและ
 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณ โดยรวมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.61 และ
 3.62 ตามลำดับ โดยเงื่อนไขสหกรณ์ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่สูงเพื่อสมาชิกจะสามารถ
 ชำระหนี้ได้หมดเร็วขึ้น กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 กลุ่มชำระหนี้ได้หลัง
 เกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รองลงมาสหกรณ์ควรกำหนดวงวดการผ่อนชำระไม่เกินกว่าอายุ
 ราชการ/งานประจำของสมาชิกทำให้สมาชิกก่อนนี้เกินกว่าจำเป็น กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมี
 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 สหกรณ์ควรกำหนดวงเงิน
 การให้สินเชื่อตามความจำเป็นของสมาชิกในการกู้ยืม กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
 3.76 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินรายได้
 คงเหลือต่อเดือนในอัตราที่สูงกว่าปัจจุบันเพื่อสมาชิกจะได้ไม่ก่อนนี้เกินความจำเป็น กลุ่มชำระหนี้
 ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 น้อยที่สุดคือ
 สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินที่ส่งชำระต่อวงให้สูงขึ้น เพื่อสมาชิกจะสามารถชำระหนี้หมดได้
 เร็วขึ้น กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ 2.92 เป็นความต้องการการจัดการหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์ในระดับปานกลาง
 เหมือนกัน

ด้านการส่งเสริมการออม กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและกลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณ
 โดยรวมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.83 และ 3.84 ตามลำดับ การส่งเสริม
 โดยสหกรณ์ ควรจัดให้มีการส่งเสริมการออมแก่สมาชิก กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ 3.90 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 รองลงมาสหกรณ์ควรมีการให้
 ความรู้เกี่ยวกับการสร้างรายได้/อาชีพเสริม กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 กลุ่ม
 ชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้การวางแผนการเงินส่วนบุคคล
 กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและหลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เท่ากัน และสหกรณ์ควรมี
 การให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 กลุ่ม
 ชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 โดยที่การส่งเสริมการออมในทุกข้อมีความสำคัญใน
 ระดับมากเหมือนกัน

ด้านสวัสดิการของสหกรณ์ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและกลุ่มชำระหนี้ได้หลัง
 เกษียณ โดยรวมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.99 และ 3.92 ตามลำดับ
 ได้แก่สหกรณ์ควรมีสวัสดิการเสริมรายได้แก่สมาชิก กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
 4.02 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 รองลงมาสหกรณ์ควรมีสวัสดิการการลด

รายจ่าย กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 เสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สิน

ตารางที่ 4.29 เสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินเป็นข้อคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม ดังนี้

(n = 45)		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ลดดอกเบี้ยเงินกู้	14	31.11
2. ลดโบนัส	7	15.55
3. ลดดอกเบี้ยเงินฝาก	4	8.88
4. เพิ่มเงินปันผล/เฉลี่ยคืน	3	6.66
5. เพิ่มสวัสดิการ	3	6.66
6. หาเงินกู้ต้นทุนต่ำ	2	4.44
7. เพิ่มดอกเบี้ยเงินฝาก	2	4.44
8. ขยายวงชำระหนี้	2	4.44
9. โดยการแก้หนี้ในระบบ	2	4.44
10. สหกรณ์ควรช่วยให้สมาชิกปลดหนี้	2	4.44
11. หักหุ้นใช้หนี้บางส่วน	1	2.22
12. ไม่คิดดอกเบี้ยแพง	1	2.22
13. ปันผลให้เหมาะสม	1	2.22
14. ลดเงินเดือน	1	2.22

จากตาราง ที่ 4.29 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.55 ของสมาชิกสหกรณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยข้อเสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ สูงสุด คือ ลดดอกเบี้ยเงินกู้ คิดเป็นร้อยละ 31.11 รองลงมาคือลดโบนัส คิดเป็นร้อยละ 15.55 และลดดอกเบี้ยเงินฝาก คิดเป็นร้อยละ 8.88 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด จังหวัดเพชรบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ 2) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกที่สหกรณ์ 3) แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และ 4) เพื่อเสนอแนะปัญหาแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ โดยศึกษาสมาชิกที่มีหนี้สินกับสหกรณ์ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2563 จำนวน 186 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan จำนวน 139 คน โดยสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product moment correlation Coefficient) และการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งสรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

1.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 79.9 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 20.1 อายุ 55-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมา อายุ 50-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.0 มีอายุเฉลี่ย 56.78 ปี

ตำแหน่งข้าราชการคิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมา ตำแหน่งลูกจ้างประจำ คิดเป็นร้อยละ 20.9 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 51.1 รองลงมา สถานภาพสมรสและหย่าร้าง/หม้าย คิดเป็นร้อยละ 24.5 เท่ากัน ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.1 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 33.8 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 27 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมา 18-22 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.0 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 24.24 ปี

1.1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัว ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็น ร้อยละ 46.0 รองลงมา มีรายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัว 30,000-50,000 บาทต่อเดือน คิดเป็น ร้อยละ 28.8 มีรายได้หลักเฉลี่ย 39,685.90 บาท รายได้เสริมรวมเฉลี่ยของครอบครัว ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 79.2 รองลงมา มีรายได้เสริมรวมเฉลี่ยของครอบครัว 10,001-20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 15.8 มีรายได้เสริมเฉลี่ย 5,325.54 บาท

รายจ่ายรวมเฉลี่ยของครอบครัว 10,001-20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมา รายจ่ายรวมเฉลี่ยของครอบครัว 20,001-30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 20.1 มีรายจ่ายหลักเฉลี่ย 20,874.96 บาท ภาระการชำระหนี้ภายนอก ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็น ร้อยละ 63.3 รองลงมา ภาระการชำระหนี้ภายนอก 5,000-10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 18.7 ภาระชำระหนี้ภายนอกเฉลี่ย 5,160.79 บาท

จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน 500-1500 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมา 1,501-2500 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ชำระค่าหุ้นรายเดือนเฉลี่ย 1,735.24 บาท เงินออมในสหกรณ์/สถาบันการเงินอื่น ส่วนใหญ่เป็นเงินฝากออมทรัพย์ 88 บัญชี คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมา เป็นประกันชีวิต 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.6

1.1.3 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่สถานภาพในครอบครัวเป็นหัวหน้าครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 54.0 รองลงมา เป็นสมาชิกครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 46.0 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมา จำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 จำนวนสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย 3.70 คน ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว 0-2 คน คิดเป็นร้อยละ 86.4 รองลงมา ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว เฉลี่ย = 1.26 คน พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่มคิดเป็น ร้อยละ 96.4 รองลงมา พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 77.7

1.1.4 ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด 100,001-500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมา จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด 1,000,001-2,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.7 จำนวนหนี้สินสหกรณ์เฉลี่ย 1,164,214.64 บาท

ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (ของหนี้เงินกู้สามัญ) 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.2 รองลงมา ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (ของหนี้เงินกู้สามัญ) 5-10 ปี

คิดเป็นร้อยละ 30.9 ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (ของหนี้เงินกู้สามัญ) เฉลี่ย 9.23 ปี ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) ต่ำกว่า 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 74.8 รองลงมาระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.6 ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) เฉลี่ย 3.56 ปี

ความสามารถในการชำระภาระหนี้สินทั้งสิ้น หลังเกษียณอายุราชการ/งาน ประจำ คิดเป็นร้อยละ 55.4 ความสามารถในการชำระภาระหนี้สินทั้งสิ้น ก่อนเกษียณอายุราชการ/งาน ประจำ คิดเป็นร้อยละ 44.6

จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้สามัญ) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมา จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้สามัญ) 10,001-20,000 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้สามัญ) เฉลี่ย 12,043.47 บาท

จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3 รองลงมา จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) 10,001-20,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 บาท จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) เฉลี่ย 3,089.46 บาท

หลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ทุนเรือนหุ้นเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาใช้สมาชิกด้วยกันเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 ใช้หลักทรัพย์ (ที่ดิน/บ้าน) เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์หลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 ใช้เงินฝากสหกรณ์เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9

ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 รองลงมาภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ 500,001 บาทขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ 1-100,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์เฉลี่ย 137,370.51 บาท

1.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สิน

1.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์กับภาระหนี้สิน

1) จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด พบว่า ตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ สถานภาพ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด

2) ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (ของหนี้เงินกู้สามัญ) พบว่า เพศ ตำแหน่ง สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (ของหนี้เงินกู้สามัญ)

3) ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) พบว่า เพศ ตำแหน่ง สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (ของหนี้เงินกู้พิเศษ)

4) ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด พบว่า อายุ ตำแหน่ง สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

5) จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้สามัญ) พบว่า ตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ สถานภาพ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)

6) จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ) ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ ตำแหน่ง สถานภาพ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้พิเศษ)

7) ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ พบว่า ตำแหน่ง สถานภาพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์

1.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับภาระ

หนี้สิน

1) จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด พบว่า รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

1.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับภาระหนี้สิน

1) จำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด พบว่า สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด

2) ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (ของหนี้เงินกู้สามัญ) พบว่า สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (ของหนี้เงินกู้สามัญ)

3) ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้พิเศษ)

4) ความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด พบว่า สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

5) จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) พบว่า สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้สามัญ)

6) จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้พิเศษ) สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)

7) พบว่า สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้พิเศษ)

โดยสรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก

1) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกด้านตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด

2) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกด้าน อายุ ตำแหน่ง สถานภาพสมรส ความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

3) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกด้าน อายุ ตำแหน่ง สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้สามัญ)

4) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกด้าน ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ)

5) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกด้าน ตำแหน่ง สถานภาพสมรส ระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิก

1) ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกด้านสถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (ของหนี้เงินกู้สามัญ)

2) ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกด้านสถานภาพในครอบครัว ความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด

3) ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกด้านสถานภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิก

1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของสมาชิกด้านรายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกด้านภาระการชำระหนี้สินภายนอก (บาทต่อเดือน) มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์

1.3 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านสมาชิก และแนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการการจัดการหนี้สินของสมาชิกโดยการดำเนินการของสหกรณ์ ซึ่งสรุปดังนี้

1.3.1 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านของสมาชิกสหกรณ์ ทั้ง 2 แนวทาง คือ การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง และการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง มีผลต่อการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิก โดยรวมระดับการดำเนินการจัดการหนี้สินอยู่ในระดับมากที่สุดสองแนวทาง โดยการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดโดยกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.67 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.71 ตามลำดับ รองลงมาด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.49 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.33 ตามลำดับ หากพิจารณาปัจจัยย่อยทั้ง 2 แนวทาง ที่มีการจัดการภาระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ดังนี้

1) ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง มีระดับการดำเนินการจัดการภาระหนี้สินโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการชำระหนี้อย่างต่อเนื่องเสมอ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมาได้แก่การรู้ยอดหนี้รวมทั้งหมด กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 การดูรายจ่ายประจำต่างๆของครอบครัวประจำ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 การรักษาวินัยทางการเงิน ทั้งกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนและหลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เท่ากัน การดูรายได้ประจำต่างๆ ของครอบครัวประจำ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 การใช้เงินสดแทนการใช้บัตรเครดิตหรือใช้บัตรเครดิตแต่ชำระภายในกำหนด ทั้งกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนและหลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เท่ากัน มีการใช้เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายอย่างถูกต้อง กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของตนเอง กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 การเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตนเองและครอบครัว กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 การกู้ยืมรวมหนี้ ถ้าจำเป็น แต่จะทำเพื่อชำระหนี้ที่ดอกเบี้ยสูงกว่า กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 การสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่างเพียงพอ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 การมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 การจดบันทึกรายการจ่ายทุกรายการเป็นประจำ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 และน้อยที่สุดคือการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประจำ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53

2) ด้านการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง มีระดับการดำเนินการจัดการภาระหนี้สินโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 การมีคุณธรรมและความรู้พื้นฐาน รู้จักเสียสละแบ่งปันให้ผู้อื่น ขวนขวายหาความรู้ ใช้หลักวิชาการและนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือในครอบครัว กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการออมเงินในครัวเรือนปลอดอบายมุขทั้ง

ปวง มีสุขภาพกายและใจที่ดี สร้างความอบอุ่นในครอบครัว กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมาได้แก่ความมีเหตุผลในการตัดสินใจพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบไม่ใช้อารมณ์ และคนในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ความพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีการวางแผนหารายได้ และจัดสรรรายจ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และน้อยที่สุด คือ มีความรู้ วิเคราะห์รายได้รายจ่ายของครัวเรือน กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38

1.3.2 แนวทางการจัดการภาระหนี้ของสมาชิกด้าน ความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์

แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกด้าน ความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์ ทั้ง 3 แนวทาง คือ เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ การส่งเสริมการออม และสวัสดิการของสหกรณ์ มีผลต่อการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยรวมระดับความต้องการการจัดการหนี้สินอยู่ในระดับมากทั้งสามแนวทาง โดยการจัดสวัสดิการของสหกรณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.99 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.92 ตามลำดับ รองลงมา การส่งเสริมการออม กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.83 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.84 ตามลำดับ และเงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.61 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.62 หากพิจารณาปัจจัยย่อยทั้ง 3 แนวทาง ที่มีผลต่อการจัดการภาระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ดังนี้

1) เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ของสมาชิกมีระดับความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและกลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณ โดยรวมระดับความต้องการอยู่ในระดับมากเหมือนกัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.61 และ 3.62 ตามลำดับ โดยเงื่อนไขสหกรณ์ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่สูงเพื่อสมาชิกจะสามารถชำระหนี้ได้หมดเร็วขึ้น กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รองลงมาสหกรณ์ควรกำหนดวงวดการผ่อนชำระไม่เกินกว่าอายุราชการ/งานประจำของสมาชิกทำให้สมาชิกก่อนนี้เกินกว่าจำเป็น กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 สหกรณ์ควรกำหนดวงเงินการให้สินเชื่อตามความจำเป็นของสมาชิกในการกู้ยืม กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินรายได้

คงเหลือต่อเดือนในอัตราที่สูงกว่าปัจจุบันเพื่อสมาชิกจะไม่ก่อหนี้เกินความจำเป็น กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 น้อยที่สุดคือ สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินที่ส่งชำระต่องวดให้สูงขึ้น เพื่อสมาชิกจะสามารถชำระหนี้หมดได้เร็วขึ้น กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 เป็นความต้องการการจัดการหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์ในระดับปานกลางเหมือนกัน

2) ด้านการส่งเสริมการออมมีระดับความต้องการความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและกลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณ โดยรวมระดับความต้องการอยู่ในระดับมากเหมือนกัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.83 และ 3.84 ตามลำดับ การส่งเสริมโดยสหกรณ์ควรจัดให้มีการส่งเสริมการออมแก่สมาชิก กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 รองลงมา สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างรายได้/อาชีพเสริม กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 สหกรณ์ควรมีการให้การวางแผนการเงินส่วนบุคคล กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและหลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เท่ากัน และสหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 โดยที่การส่งเสริมการออมในทุกข้อมีความสำคัญในระดับมากเหมือนกัน

3) ด้านสวัสดิการของสหกรณ์มีระดับความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและกลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณ โดยรวมระดับความต้องการอยู่ในระดับมากเหมือนกัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.99 และ 3.92 ตามลำดับ ได้แก่สหกรณ์ควรมีสวัสดิการเสริมรายได้แก่สมาชิก กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 รองลงมาสหกรณ์ควรมีสวัสดิการการลดรายจ่าย กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ตามลำดับ

1.4 ข้อเสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด โดยข้อเสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ จากผู้มีข้อเสนอแนะ 45 ราย สูงสุด คือ ลดดอกเบี้ยเงินกู้ คิดเป็นร้อยละ 31.11 รองลงมาคือลดโบนัส คิดเป็นร้อยละ 15.55 และลดดอกเบี้ยเงินฝาก คิดเป็นร้อยละ 8.88 ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยที่ได้จากข้อมูล จากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสมาชิกที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ที่กู้เงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ตามบัญชีรายชื่อสมาชิกระหว่าง 1 พฤศจิกายน 2562 – 31 ตุลาคม 2563 จำนวน 139 คน เกี่ยวกับการจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจ ในการนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า

ตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด และ จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (ของหนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 อายุ ตำแหน่ง สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารสินเชื่อที่ดี ปิติพัฒน์ นิตย-กมลพันธุ์ (2564) กล่าวว่าในการบริหารสินเชื่อจะมีหลักเกณฑ์การวิเคราะห์สินเชื่อซึ่งจะพิจารณา ลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อเป็นหลัก ได้แก่ 1) คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ 2) ความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ 3) เงินทุน 4) หลักประกัน 5) สภาพทางเศรษฐกิจ และ 6) ประเทศที่ติดต่อด้วย

2.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด พบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัว ต่ำกว่า 30,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมา มีรายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัว 30,000-50,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 28.8 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่ารายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัวน้อย* เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้สิน สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ กาบขาว และธีรศักดิ์ ทรัพย์วิโรบล (2561) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้ภาคครัวเรือน ระบุว่า ความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้สูงขึ้นตาม คือ รายได้ เงินช่วยเหลือทั้งปี ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและการครอบครองรถยนต์

2.3 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

ผลการศึกษาด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัว พบว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 96.4 รองลงมา พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 77.7 ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า คิดเป็นร้อยละ 76.3 ค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ ภายในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 72.7 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา/สังคม คิดเป็นร้อยละ 58.3 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร/ผู้อุปการะ คิดเป็นร้อยละ 46.0 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

คิดเป็น 15.8 และน้อยที่สุดคือค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย คิดเป็นร้อยละ 13.7 สอดคล้องกับ รัชนิกร วงศ์จันทร์ (2553, น. 173) กล่าวไว้ว่า เหตุผลและความจำเป็นในการก่อหนี้ของแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันออกไปพอสรุปได้ ดังนี้ 1) การบริโภค ในกรณีของผู้ที่มีรายได้ยังไม่มากนัก แต่มีรายจ่ายที่จำเป็นในการครองชีพต่าง ๆ เช่น ชื้อบ้านเพื่อที่อยู่อาศัย การซื้อรถยนต์เพื่อใช้ในการเดินทางไปประกอบอาชีพ ซึ่งต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก ดังนั้น การก่อหนี้จะช่วยทำให้สามารถ ชื้อสิ่งจำเป็นดังกล่าวได้เร็วขึ้น เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ดีขึ้น 2) ความสะดวก หลายครั้งที่บุคคลก่อหนี้เพื่อความสะดวกและให้ประโยชน์อื่นเพิ่มเติม มากกว่าการใช้จ่ายเงินสด 3) แหล่งเงินสำรองยามฉุกเฉิน 4) เพื่อการลงทุน

2.4 ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

หลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ทุนเรือนหุ้นเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาใช้สมาชิกด้วยกันเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 49.6 ใช้หลักทรัพย์ (ที่ดิน/บ้าน) เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 33.1 ใช้เงินฝากสหกรณ์เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 12.9 จะชี้ให้เห็นได้ว่าการที่สมาชิกนิยมใช้ทุนเรือนหุ้นร่วมกับหลักทรัพย์ เป็นหลักประกันเงินกู้ จะไม่สอดคล้องกับ หลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์ มองในมุมของเจตนาหรือวัตถุประสงค์ของขบวนการสหกรณ์

ในอีกมุมขององค์การสหกรณ์ จะเห็นได้ว่า หลักทรัพย์ค้ำประกันจะมีความมั่นคงมากขึ้น แต่อีกมุมที่เป็นความเสี่ยง หากสมาชิกก่อหนี้สินส่วนตัว อาจจะถูกฟ้องร้องและศาลมีคำพิพากษาอายัดหลักทรัพย์ขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาจะมีการเฉลี่ยทรัพย์ หลักทรัพย์จะไม่เพียงพอกับหนี้สินที่มีกับสหกรณ์ ได้เช่นกัน

ในส่วนของทุนเรือนหุ้น ตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ ก็ถือว่าทุนเรือนหุ้น เป็น ทุน(สินทรัพย์)ของสหกรณ์ไม่ใช่ ของสมาชิก จะเป็นของสมาชิกก็ต่อเมื่อ สมาชิกลาออกและไม่มีภาระผูกพันกับสหกรณ์

2.5 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

1) แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณให้ระดับการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางที่กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณให้ระดับการดำเนินการมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) การชำระหนี้อย่างต่อเนื่องเสมอ (2) การรู้ยอดหนี้รวมทั้งหมด (3) การกระจายจ่ายประจำต่างๆของครอบครัวประจำ

(4) การดูรายได้ประจำต่างๆ ของครอบครัวประจำ (5) มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของตนเอง (6) การเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตนเองและครอบครัว (7) การสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่างเพียงพอ (8) การมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว ส่วนแนวทางที่กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณให้ให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือการกู้แบบรวมหนี้ ถ้าจำเป็น แต่จะทำเพื่อชำระหนี้ที่ดอกเบี้ยสูงกว่า จะเห็นแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ Money Guru (<https://www.moneyguru.co.th>, 2560) ที่กล่าวถึงการบริหารจัดการหนี้ไว้ว่า (1) ต้องรู้จำนวนหนี้ที่มีทั้งหมด เมื่อรับรู้แล้วว่าภาระหนี้สินเรามีเท่าไร เรามีรายได้เท่าไร ก็ถือเป็นการเริ่มต้นการบริหารหนี้ที่ดี (2) จัดบันทึกทุกการใช้จ่าย เพื่อเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตัวเอง มีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นมาน้อยแค่ไหน และสามารถตัดค่าใช้จ่ายอะไรไปได้บ้าง เพื่อลดค่าใช้จ่ายและทำให้มีเงินเหลือเพิ่มมากขึ้น (3) เริ่มปรับพฤติกรรม เมื่อได้เรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตัวเอง ก็ต้องเริ่มปรับนิสัย โดยการ ลด ละ เลิก รายจ่ายต่าง ๆ ที่ฟุ่มเฟือย ไม่จำเป็น (4) ใช้เงินที่เหลือมากขึ้นให้ถูกทาง ได้แก่ เพิ่มการชำระหนี้และเก็บออม หากมีเหตุการณ์ฉุกเฉินใด ๆ เกิดขึ้น จะได้มีเงินสำรองเอาไว้จัดการกับปัญหา (5) อย่าหยุดชำระหนี้ ส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญมาก ไม่ควรหยุดชำระหนี้เด็ดขาด หากไม่มีเงินจริง ๆ ให้พยายามจ่ายขั้นต่ำไปก่อน (6) ไม่ควรรีไฟแนนซ์หนี้ถ้าไม่จำเป็น และสอดคล้องกับการศึกษาของ ขนิษฐา วนะสุขและคณะ (2557) เรื่องหนี้ครัวเรือนกับเศรษฐกิจภาคใต้ พบว่าจากการสัมภาษณ์ครัวเรือนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการหนี้ พบแนวคิดที่ทำให้ครัวเรือนเหล่านี้แก้ไขปัญหาหนี้ได้สำเร็จ ได้แก่ (1) การหาแหล่งรายได้ที่หลากหลาย (2) การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น (3) การสร้างวินัยในการออม และ (4) การไตร่ตรองก่อนก่อหนี้

แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง ที่กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มชำระหนี้สินได้ก่อนและหลังเกษียณให้ความสำคัญระดับปานกลางคือการสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่างเพียงพอ และการมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว

แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง ที่กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มชำระหนี้สินได้ก่อนและหลังเกษียณให้ระดับการดำเนินการระดับน้อยคือจัดบันทึกรายการจ่ายทุกรายการเป็นประจำ ในขณะที่การจดบันทึกรายได้ รายจ่าย คือการทำบัญชีอย่างง่ายและเป็นเครื่องมือของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการยอมรับทั้งในและต่างประเทศ และเป็นการสร้างวินัยทางการเงินอีกรูปแบบหนึ่ง ที่สมาชิกสหกรณ์สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการหนี้สินได้เป็นอย่างดี

2) การดำเนินชีวิตตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง มีระดับการดำเนินการ การจัดการภาระหนี้สิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงตามลำดับการดำเนินการได้ ดังนี้ (1) การมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต (2) การมีคุณธรรมและความรู้พื้นฐาน รู้จักเสียสละแบ่งปันให้ผู้อื่น ขวนขวายหาความรู้ ใช้หลักวิชาการและนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในครอบครัว (3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการออมเงินในครัวเรือนปลอดดอกเบี้ยทั้งปวง มีสุขภาพกายและใจที่ดี สร้างความอบอุ่นในครอบครัว (4) ความมีเหตุผลในการตัดสินใจพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบไม่ใช้อารมณ์และคนในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (5) ความพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีการวางแผนหารายได้ และจัดสรรรายจ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น (6) มีความรู้ วิเคราะห์รายได้รายจ่ายของครัวเรือน สอดคล้องกับการศึกษาของ โสภณ มูลทา และคณะ (2560) ได้ศึกษา รูปแบบและแนวทางในการจัดการหนี้สินของชุมชนบ้านคำไผ่ ตำบลหนองกุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของชุมชนนั้น จำเป็นต้องยึดหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง ครัวเรือนมีการวางแผนการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับรายได้ มีการประกอบอาชีพเสริมเพื่อก่อให้เกิดรายได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรพงษ์ ช่างเหล่า (2561) ได้ศึกษา สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด และผู้ทรงคุณวุฒิต่างก็มีความเห็นว่าสมาชิกต้องมีวินัยในการใช้จ่าย ใช้จ่ายอย่างประหยัด รวมทั้งการหารายได้เสริม โดยน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

2.6 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์

1) เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ เงื่อนไขสหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินได้คงเหลือต่อเดือนในอัตราที่สูงกว่าปัจจุบันเพื่อสมาชิกจะไม่ก่อหนี้เกินความจำเป็น พบว่า 2 กลุ่มมีความเห็นไม่ตรงกัน กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณจะให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลาง แต่กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณอายุให้ความสำคัญในระดับมาก ในการกำหนดยอดเงินได้คงเหลือซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐที่จะเข้ามาแก้ปัญหาการเป็นหนี้สินของสมาชิกโดยได้ร่างเป็นกฎกระทรวงว่าหลังการหักเงินกู้ สมาชิกจะต้องมีเงินคงเหลือไม่น้อยกว่า 30 % เพื่อใช้ในการครองชีพในแต่ละเดือนโดยไม่เดือดร้อน

2) การส่งเสริมการออมมีระดับความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์ โดยรวมระดับความต้องการอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ซึ่งเรียงตามลำดับความ

ต้องการ ได้ดังนี้ (1) การส่งเสริมโดยสหกรณ์ควรจัดให้มีการส่งเสริมการออมแก่สมาชิก (2) สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างรายได้/อาชีพเสริม (3) สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้ การวางแผนการเงินส่วนบุคคล (4) สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน โดยที่ การส่งเสริมการออมในทุกข้อมีความสำคัญในระดับมากเหมือนกัน สมาชิกในกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้หลังเกษียณ ต่างมีความเห็นให้ความสำคัญและ ประโยชน์ของการออม ซึ่งจะสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการทำธุรกรรมของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือการรับฝากเงินจากสมาชิก เพื่อสร้างวินัยทางการเงิน สร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจของ สมาชิกสหกรณ์ในทุกประเภท การมีเงินออม แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงและ จะไปสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการทำบัญชีครัวเรือน เป็น โอกาสที่จะออมเงินและหมกหนี้ได้ใน เวลาที่เหมาะสมด้วยเงินออม สอดคล้องกับ จักรพงษ์ ช่างเหล่า (2561) ที่ได้ศึกษาสถานภาพและ แนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด แนวทางการแก้ปัญหา หนี้สิน พบว่าจะต้องเกิดการสร้างวินัยทางการเงินให้แก่สมาชิก หารายได้เสริม ต้องการให้สหกรณ์ ลดดอกเบี้ยเงินกู้หรือปรับ โครงสร้างหนี้ตามความจำเป็น สอดคล้องกับการศึกษาของ กลางใจ แสง วิจิตร, พเนิน อินทะระ และภูมิ ชีวีเจริญ (2562) ที่ได้ศึกษา Fin Tech กับบทบาทในการจัดการหนี้ ครัวเรือนนอกระบบ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน พบว่า หากต้องการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน ไม่ว่าจะหนี้ในระบบหรือหนี้นอกระบบ ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้จ่ายเงินของคนในชุมชน จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหาระยะยาวและ นำไปสู่การสร้างคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ โสภางค์ ดวงฤทธิ์ (2562) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้สินภาคครัวเรือนของประชาชน ในเขตตำบล น้ำใจ อำเภอ แม่ทะ จังหวัดลำปาง การแก้ไขปัญหาต้องมีมาตรการในการสร้างวินัยทางการเงิน ในเบื้องต้นคือ การจัดทำบัญชีในครัวเรือนมาเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน

3) สวัสดิการของสหกรณ์ แนวทางที่มีระดับความต้องการการจัดการภาระหนี้สิน ของสมาชิกโดยสหกรณ์ระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) สหกรณ์ไม่จำเป็นต้อง จ่ายเงินปันผลในอัตราสูงเนื่องจากจะต้องเรียกเก็บดอกเบี้ยจากสมาชิกในอัตราที่สูงตาม (2) สหกรณ์ ไม่จำเป็นต้องมีเงินเฉลี่ยคืนตามดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราสูงโดยลดดอกเบี้ยเงินกู้ทันทีที่คิดว่าจ่ายเฉลี่ย คืนภายหลัง ทั้ง 2 ประเด็น พบว่ากลุ่มที่ใช้หนี้ได้ก่อนเกษียณ และ กลุ่มที่ใช้หนี้ได้หลังเกษียณ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ระดับปานกลาง จึงเห็นได้ว่า สมาชิกสหกรณ์จะมีความ ต้องการ อัตราเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนในอัตราที่สูงอยู่ตลอดเวลา ทั้งที่เงินปันผลที่สูงมาก เท่าไหร่ ก็จะเป็นภาระของสมาชิกเองที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้สูงตามไปด้วย(การจ่ายเงินปันผลจะจ่าย จ่ายตามอัตราส่วนของทุนเรือนหุ้น จะเห็นได้ว่าธรรมชาติของสมาชิกที่กู้เงินจะมีสัดส่วนของทุน

เรือนหุ้นค่อนข้างน้อย การจ่ายเงินปันผลสูงจึงไม่เป็นผลดีกับสมาชิกผู้กู้) หรือเป็นเหตุให้กรรมการและฝ่ายจัดการจะต้องหารายได้เพิ่มด้วยวิธีการนำเงินไปลงทุนที่ต้องแบกรับความเสี่ยงที่สูงขึ้นผลสุดท้ายผู้แบกรับความเสี่ยงก็จะมาตกกับสมาชิก เพราะเป็นมติของที่ประชุมใหญ่เห็นชอบให้คณะกรรมการกระทำได้หมายถึงการกระทำใด ๆ ที่คณะกรรมการดำเนินได้กระทำโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นชอบอนุมัตินั้นหมายความว่าต้องรับผิดชอบร่วมกัน

2.7 ข้อเสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิก โดยข้อเสนอแนะปัญหาในแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ สูงสุด คือ ลดดอกเบี้ยเงินกู้ สอดคล้องกับการศึกษาของจักรพงษ์ ช่างเหล่า (2561) ได้ศึกษา สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด พบว่า ความต้องการให้สหกรณ์ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน สมาชิกสหกรณ์กลุ่มเป้าหมายต่างมีความเห็นตรงกันว่า การลดดอกเบี้ยเงินกู้จะทำให้สมาชิกมีเงินเหลือใช้มากขึ้นหรือเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ได้เร็วขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1) **ข้อเสนอแนะประเด็น ปัจจัยส่วนบุคคล** สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเป็นส่วนมากถึง ร้อยละ 79.9 ซึ่งอยู่ในสถานะต้องรับผิดชอบมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ การศึกษาบุตร หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคนในอุปการะเลี้ยงดู เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวค่าใช้จ่ายส่วนตัวเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการครองชีพยากต่อการหลีกเลี่ยง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ระดับกระทรวง หรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลในเรื่องสวัสดิการโดยตรง อย่างเช่น กรมสวัสดิการทหารบก รวมไปถึงสหกรณ์ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการหนี้สินและให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ความเข้าใจแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สมาชิกต้องใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดให้สอดคล้องตามเศรษฐกิจสถานะของตนเอง การกู้เงินจากสหกรณ์ควรจะทำที่จำเป็น ควรสร้างนิสัยการหารายได้เพิ่ม และลดรายจ่าย สร้างวินัยในการออมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

2) **ข้อเสนอแนะประเด็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ** กลุ่มตัวอย่างมีรายได้หลักค่อนข้างต่ำ และมีสัดส่วนถึงร้อยละ 46.0 และรายได้เสริมค่อนข้างต่ำและมีจำนวนสัดส่วนที่สูงมากถึงร้อยละ 79.1 ต่อครัวเรือน จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจในครัวเรือนมีปัญหาเรื่องค่าครองชีพที่สูงและด้วยปัจจัยของเงินเฟ้อที่สูงขึ้นมาซ้ำเติมอีก(เงินเฟ้ออยู่ที่ ร้อยละ 1.2 ในปี 64 และ 65 : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ไทย 7 ก.ค. 64) เป็นจุดเริ่มต้นที่ สมาชิกกลุ่มนี้จะแก้ปัญหาด้วยการสร้างหนี้สินเพื่อการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้องตั้งแต่ต้น **ในทางที่ถูกคือควรจะทำทางเพิ่มรายได้ และจำเป็นต้องลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นหรือจำเป็นน้อยลง** สหกรณ์ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัวในรูปแบบของการให้ความรู้ ฝึกวิชาชีพเพื่อการประกอบอาชีพหารายได้มาเพิ่มเติมจากรายได้หลัก สร้างสวัสดิการเรื่องการลดค่าครองชีพ ค่าน้ำค่าไฟ ในภาครัฐ หาเงินกู้ต้นทุนต่ำในส่วนของสหกรณ์ ซึ่งจะทำให้ครัวเรือนมีรายได้ที่มั่นคงเพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัวและเหลือสามารถชำระหนี้ได้หมดในเวลาที่เราเร็วขึ้นความสุขในครอบครัวและสังคมจะสงบน่าอยู่มากขึ้น

3) ข้อเสนอแนะประเด็นปัจจัยทางสังคม ในด้านพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของครอบครัว ส่วนมากจะเป็นค่าอาหารและเครื่องคั้น ร้อยละ 96.4 เป็นสัดส่วนที่สูงมาก ควรส่งเสริมให้สมาชิกได้ตระหนักถึงการลดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง เช่นการปลูกพืชผักที่กินได้เหลือขายหรือแบ่งปันได้

4) ข้อเสนอแนะประเด็นภาระหนี้สิน ความรู้ด้านบัญชีครัวเรือน จากการศึกษาวิเคราะห์แล้วสมาชิกให้ความสำคัญน้อย จึงควรที่จะส่งเสริมให้ความรู้กับสมาชิกถึงประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการประสานบูรณาการร่วมกันกับภาครัฐ เช่น สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์หรือ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด บูรณาการร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อขบวนการสหกรณ์ในทุกระดับ

ส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง ที่พบจากการวิจัยในแนวทางที่กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณให้ระดับความสำคัญในระดับมาก โดยส่งเสริมให้เป็นสมาชิกต้นแบบจะได้เป็นแบบอย่างกับสมาชิกสหกรณ์รายอื่นที่ยังขาดประสบการณ์ ขาดทักษะขาดความรู้ในการบริหารจัดการหนี้สินต่อไป

5) ข้อเสนอแนะประเด็นความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง จากผลการศึกษาพบว่า ตำแหน่ง ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (ของหนี้สามัญ) อายุ ตำแหน่ง สถานภาพสมรส และสถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งสิ้น

ตำแหน่ง ระดับการศึกษาสูงสุด และภาระการชำระหนี้สินภายนอก มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน(ของหนี้สามัญ) ส่วนระดับการศึกษาสูงสุดมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน(ของหนี้พิเศษ)

ตำแหน่ง สถานภาพสมรส ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ภาระการชำระหนี้สิน ภายนอก และจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอก

จากปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของสมาชิกนั้น สหกรณ์จะต้องนำไปศึกษาต่อ ว่าแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์มากน้อยอย่างไร เพื่อจะได้กำหนดแนวทางในการจัดการหนี้สินของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ประเด็นที่สมาชิกสหกรณ์ส่วนมาก ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ ถึงความสัมพันธ์ความเชื่อมโยงของดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินกู้ เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ที่สูงขึ้นจากสหกรณ์ สมาชิกยังมองเพียงด้านเดียวคือด้านที่รับประโยชน์ แต่ส่วนที่จะกระทบกับการจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ สมาชิกยังขาดข้อมูลที่แท้จริง สหกรณ์ หรือ ทางราชการ(กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์) ควรให้ความรู้สำหรับสมาชิกให้รอบด้านเช่น การให้ความรู้เรื่องหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ เพื่อจะได้เป็นภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกจะได้รู้เท่าทัน ถึงการบริหารของ คณะกรรมการดำเนินการหรือ ผู้ตรวจสอบกิจการฝ่ายจัดการ ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการสหกรณ์ ในข้อที่ 5 การศึกษาอบรม และสารสนเทศ และคำนึงถึงหลักธรรมในการบริหารสหกรณ์ เช่น หลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

6) ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ทั้งแนวทางการจัดการหนี้สินของสมาชิก และแนวทางการจัดการหนี้สินด้านความต้องการการจ้ดหนี้สินของสมาชิก โดยสหกรณ์ มีประเด็นที่ต้องดำเนินการในระดับมากที่สุดและระดับมาก สหกรณ์ควรนำมาพิจารณาสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้สมาชิกสามารถจัดการหนี้สินได้ดียิ่งขึ้น เช่น การชำระหนี้อย่างต่อเนื่อง การรู้ยอดหนี้รวมทั้งหมด การดูรายจ่ายประจำต่าง ๆ ของครอบครัว และการรักษาวินัยทางการเงิน เป็นต้น และในด้านการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงก็เช่นเดียวกัน

นอกจากนั้นต้องให้ความสำคัญกับแนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการของสมาชิกโดยสหกรณ์ที่มีระดับความต้องการในระดับมาก เช่น สหกรณ์ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่สูงเพื่อสมาชิกจะสามารถชำระหนี้ได้หมดเร็วขึ้น สหกรณ์ควรกำหนดวงดการชำระหนี้ไม่เกินอายุราชการ/งานประจำ และสหกรณ์ควรกำหนดวงเงินการให้สินเชื่อตามความจำเป็นของสมาชิกในการกู้ยืมเงิน เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกทุกช่วงอายุ เนื่องจากภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ยังเป็นปัญหาของสมาชิกในทุกช่วงวัย หรือ ควรศึกษาจากสมาชิกทุกกลุ่มทั้งที่มีหนี้ และไม่มีหนี้ มีแนวทางในการจัดการหนี้สินหรือการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อการเตรียมตัวเกษียณ หรือควรศึกษาเปรียบกลุ่มที่ชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณ กับกลุ่มที่ชำระหนี้ไม่ได้หลังเกษียณมีปัจจัยอะไรที่แตกต่างกัน หรือศึกษาเปรียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์

ใน รพ./สาธารณสุข อื่น ๆ เป็นต้น คือในช่วงอายุ 40-50 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาให้ทันกับสถานการณ์ ผลการวิจัยสามารถนำมาใช้กับคนกลุ่มนี้ที่ยังมีเวลาและพร้อมจะปรับตัวให้ทันในช่วงเวลาที่เหลืออีก 10-20 ปีก่อนเกษียณ น่าจะมีเวลาเพียงพอกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ปลอดภัยได้ ช่วงอายุประมาณ 50 – 55 ปีควรที่จะปลอดภัยได้ และมีช่วงเวลาในการวางแผนการออมเงินในรูปแบบต่าง ๆ ได้อีก 5-10ปี ซึ่งจะช่วยให้คุณภาพชีวิตหลังการเกษียณหรืองานประจำจะดีขึ้นและไม่เป็นภาระของลูกหลานและลดภาระของสังคม หรือประเทศชาติได้ในอนาคต

2) การศึกษาการเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิกที่ต้องเตรียมตัว เตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยเกษียณหรือ สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งประเทศไทยได้เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ด้วยเหตุผลนี้ สิ่งที่ต้องตระหนักในเรื่องผู้สูงอายุที่มีสัดส่วนมากกว่าวัยทำงาน ผลที่ตามมา คือถ้าขาดการศึกษาวิเคราะห์วางแผนที่รัดกุมขาดความรอบคอบซึ่งจะกระทบกับเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าไม่ได้วางแผนไว้ตั้งแต่เนิ่น ๆ ปัญหานี้ได้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยหลายประเทศที่เศรษฐกิจดีกว่าประเทศเราเช่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นซึ่งเขาได้วางแผนแก้ปัญหาไว้แล้ว ตั้งแต่ปี 2018 เป็นต้นมา โดยการขยายอายุการเกษียณจาก 60 ปี เป็น 65 ปี การสร้างงานด้วยการสร้างร้านค้าชุมชนให้ผู้สูงอายุได้ทำงานในยามเกษียณแล้วก็ตาม ผู้ที่อายุมากกว่า 100 ปีจำนวนถึง 71,238 คน 88.1 % เป็นผู้หญิง (กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานญี่ปุ่น 2018) ซึ่งสุดท้าย การแก้ปัญหา ก็ยังไม่สำเร็จ

3) การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการออม โดยพฤติกรรมของคนไทยจะออมเงินน้อยอยู่แล้ว (คนไทยจนตอนแก่เพราะคิดว่าการออมคือ ภาระ จะออมก็ต่อเมื่อเงินเหลือค่อยออม ซึ่งจากวิกฤตที่ผ่านมายิ่งทำให้คนที่เคยออมได้ยังไม่สามารถออมได้ ทำให้สถิติการออมลดลง สิ่งที่ต้องแก้ไขเป็นการเร่งด่วนคือการ สร้างแรงจูงใจให้คนไทย มีการวางแผนในการออมเงินให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมและเปลี่ยน หลักคิดจากเดิมคือ ต้องออมก่อนใช้ เพื่อลดผลกระทบกับหนี้ครัวเรือนที่กำลังมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นสวนทางกัน (ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน 2563) โดยพฤติกรรมคนไทยมีพฤติกรรมใช้ก่อนออม และการออมที่ไม่แน่นอนทำอะไรให้คนไทยมีความรู้ความเข้าใจในการออม (สำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับการออมภาคครัวเรือน 2563) โดยใช้กลไกของรัฐหรือขบวนการของสหกรณ์มาเป็นเครื่องมือ การส่งเสริมการออมในระดับจังหวัดยังไม่เกิดอย่างจริงจัง

4) การวิจัยในประเด็นที่เป็นปัจจัยที่กระทบกับการทำธุรกิจของสหกรณ์เงินเกินเลย คำว่า สหกรณ์ (เช่นการสร้างภาระหนี้ให้กับกลุ่มผู้เกษียณแล้วแต่ยังไม่หมดหนี้สิน การให้เงินกู้มากจนไม่คำนึงถึงการครองชีพของสมาชิก) เช่น กลุ่มกรรมการฝ่ายจัดการบางกลุ่ม มุ่งทำธุรกิจจนลืมนึกถึง ความสมดุลทางความสุขของสมาชิกสหกรณ์ นำพาสมาชิกไปสู่การสร้างหนี้จนกลายเป็น

ปัญหาระดับชาติ เป็นภาระที่รัฐบาลต้องนำมาเป็นวาระแห่งชาติในหลายวิชาชีพ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถึงเวลาที่คนสภรณ์จะต้องค้นหาศึกษาสาเหตุที่แท้จริงออกมา เพื่อการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนต่อไป

5) การวิจัยในประเด็นความสัมพันธ์ หรือผลกระทบของกฎกระทรวงที่ออกมา 13 ข้อ เช่น เงินต้องเหลือ 30 % หลังกู้เงิน การตั้งหนี้เพื่อ เป็นต้น เพื่อความชัดเจนหรือการได้ทราบถึงข้อเท็จจริงว่าเป็นผลดีหรือผลเสียต่อขบวนการสภรณ์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กลางใจ แสงวิจิตร, พนิน อินทะระ, และภูมิ ชีเจริญ. (2562). *Fin Tech กับบทบาทในการจัดการหนี้ครัวเรือนนอกระบบเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน*. สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- กัญญาวิรี์ ชาญวิกรัย .(2559). “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ยางพาราทองแสนขัน จำกัด จังหวัดอุดรธานี” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจ มหาวินิจฉัย แผนกวิชา สหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กฤษณ์สัมพันธ์ เมนะสุด .(2560). “แนวทางประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_588848
- กรมส่งเสริมสหกรณ์.(2564). *หลักการสหกรณ์*. สืบค้นจาก <https://www.cpd.go.th/cpdth2560/information-cpd/general-coop>
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2557). *อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์*. สืบค้นจาก https://www.cpd.go.th/cpdth2560/images/main_udomka_cpd.pdf
- จักรพงษ์ ช่างเหลา. (2561). *สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ออมทรัพย์ชุมชนแก่น จำกัด*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org>
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา.(2552). *ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียง ผู้การพัฒนายั่งยืน*. สืบค้นจาก <http://sudsesc.nida.ac.th/main/images/books/Tamroy>
- จิต เศรษฐบุตร (2554) *หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้ พิมพ์ครั้งที่ 20* กรุงเทพมหานคร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ฉวีวรรณ กาบขาว และธีรศักดิ์ ทรัพย์วิโรบล (2561) “ปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้ภาคครัวเรือน” สืบค้นจาก <https://scholar.utcc.ac.th/handle/6626976254/3852>
- นัตยาพร เสมอใจ .(2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค กรุงเทพมหานคร* ซีเอ็ดดูเคชั่น
- ณดา จันทร์สม.(2563). สืบค้นจาก http://sudsesc.nida.ac.th/main/images/books/Financial_Management_for_SEP.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). *หนี้ครัวเรือน*. สืบค้นจาก

https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/MonetPolicyCommittee/MPR/BOX_MPR/1B OXMPR_TH_December2562.pdf

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 (2554) สืบค้นจาก

<https://dictionary.orst.go.th/>

พิชญ์สินี วงษ์กาวิน.(2560) “ภาระหนี้สินของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์” สืบค้นจาก file:///C:/Users/User/Downloads/175544-

Article%20Text-496828-1-10-20190302.pdf

ภัทรา เรืองสินัญญา.(2564). *การจัดทำบัญชีครัวเรือน* สืบค้นจาก <https://suffecon.com/2020/06/23/>

ประกาศสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด, 24 กุมภาพันธ์ 2564

ปังปอน.(2562). สืบค้นจาก <https://www.pangpond.co.th/p=897>

ปิติพัฒน์ นิตยกุลพันธุ์. (2564). “การวิเคราะห์สินเชื่อ” สืบค้นจาก [http://blog.bru.ac.th/wp-](http://blog.bru.ac.th/wp-content/uploads/bp-attachments/11015)

[content/uploads/bp-attachments/11015](http://blog.bru.ac.th/wp-content/uploads/bp-attachments/11015)

มูลนิธิชัยพัฒนา (ม.ม.ป.) “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สืบค้นจาก

https://www.chaipat.or.th/site_content/item/3579-2010-10-08-05-24-39.html

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช (2554) สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>

รัชนิกร วงศ์จันทร์ .(2555). *การบริหารการเงินส่วนบุคคล* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

รายงานกิจการประจำปี .(2563). *สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด*

วารกรณ์ สามโกเศศ .(2559). “เป็นหนี้อย่างไรให้มีความสุข” สืบค้นจาก

<http://www.varakorn.com/page.php?id=71>

วรรณิ ชลนภาสิตและคณะ .(2556). *เศรษฐกิจครอบครัว* พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

วรรณภา วงศ์สวรรค์ .(2560). “แนวทางการแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินสะสมของเกษตรกรลูกค้า

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัด

สุโขทัย” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคม

อย่างยั่งยืน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้, จังหวัดเชียงใหม่

วัลลภ สุขมี .(2556). *ค่านิยมสหกรณ์ (COOPERATIVES VALUES)* สืบค้นจาก

<https://www.gotoknow.org/posts/488061>

วิกิพีเดีย สหกรณ์ .(2563). สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/สหกรณ์>

สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด (2564) สืบค้นจาก

<https://coopck.com/th/pages/18449>

สุคนธ์ อินัน.(2558). “ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ระยะสั้นของสมาชิกสหกรณ์นิคม พนม จำกัด จังหวัดสุราษฎร์ธานี” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชา สหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

โสภณ ดวงฤทธิ์ .(2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้สินภาคครัวเรือนของประชาชนในเขต ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ <http://human.uru.ac.th/news/wp-content/uploads/2020/06/วารสารปีที่-6-ฉบับที่-1-มกราคม-มิถุนายน-2562.pdf>

โสภณ มุลหา และคณะ .(2560). รูปแบบและแนวทางในการจัดการหนี้สินของชุมชนบ้านคำไผ่ ตำบลหนองกุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org>

โสภณ รัตนกร.(2556). คำอธิบาย กฎหมายลักษณะหนี้ กรุงเทพมหานคร นิติบรรณการ

อรรถัญญา เพ็ชรการ.(2558). “ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินเมืองพะเยา จำกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตร ปฏิรูปที่ดินเมืองพะเยา จำกัด” (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

อัจฉราพร โชติพิฤกษ์ (อ้างถึงใน จิตติชญาภรณ์ สุรินทร์ 2560 ภาวะหนี้สินและการแก้ไขภาวะหนี้สินของกำลังพลกรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย) สืบค้นจาก

http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_5903010188_8188_8323.pdf

Money Guru .(2560). “การบริหารจัดการหนี้” สืบค้นจาก <https://www.moneyguru.co.th/personal-loan/articles/>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมภพ สุขช่วง อธิการบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองประธานกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำกัด
ประธานกรรมการสันนิบาตสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี
2. นายประดิษฐ์ ฤาเดช ประธานกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขเพชรบุรี จำกัด
3. นายพินิจ ทองอ่อน ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

ภาคผนวก ข

เอกสารรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
โรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

โครงการวิจัย: การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาอังกฤษ) : Debt Management of the Members of Phetchaburi Hospital Saving Cooperative Limited.

ผู้วิจัยหลัก : จำอากาศตรีไพโชค คงสุทธิ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานโสตทัศนศึกษา
สังกัด โรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

สถานที่ดำเนินการวิจัย : สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด โรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

เอกสารที่พิจารณา :

1. บันทึกข้อความ
2. แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการรับรองฯ
3. ประวัติผู้วิจัย
4. เอกสารชี้แจงข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัย
5. เอกสารแสดงความยินยอม
6. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
7. โครงร่างการวิจัยฉบับสมบูรณ์

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์โรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรีได้พิจารณาโครงการแล้ว คณะกรรมการฯ รับทราบและพิจารณาในแง่จริยธรรม อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวข้างต้นได้ ทั้งนี้โดยยึดตามเอกสารฉบับภาษาไทยเป็นหลัก อนึ่งท่านต้องรายงานสถานะของโครงการให้คณะกรรมการฯ ทราบเพื่อขออนุมัติดำเนินโครงการต่อจนกว่าจะหมดอายุโครงการ

.....
(นายวิทยา เพ็ชรดาชัย)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
โรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ประชุม 21 มิถุนายน 2564

รับรองตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2564 ถึงวันที่ 21 กรกฎาคม 2565

ภาคผนวก ค
หนังสือถึงหน่วยงานต่างๆ

ที่ อว.๐๖๐๒.๒๓/ว ๐๓

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ประธานสหกรณ์อ้อมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย จำอาภาศตรี ไพโชค คงสุทธิ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตแขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์อ้อมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ซึ่งในการจัดทำเครื่องมือวิจัยดังกล่าวจะต้องได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เครื่องมือวิจัยเกิดประสิทธิภาพและสามารถนำมาใช้ในโครงการวิจัยได้จริง

ในการนี้ สาขาวิชาเห็นว่าบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย จึงขอเรียนเชิญบุคลากรในหน่วยงานของท่าน คือ นายพินิจ ทองอ่อน ผู้จัดการสหกรณ์อ้อมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยของ จำอาภาศตรี ไพโชค คงสุทธิ พร้อมทั้งให้ความคิดเห็นที่จะนำมาปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว เพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในงานวิจัยและสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ทั้งนี้ นักศึกษาได้ประสานงานไปยัง นายพินิจ ทองอ่อน ไว้เบื้องต้นแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สงเสริม หอมกลิ่น)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

โทร. ๐ ๒๕๐๓ ๓๕๗๗

โทรสาร ๐ ๒๕๐๓ ๓๕๗๘

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม เรื่อง การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์
โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

เรียน สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

การรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถามนี้ มีความมุ่งหมายที่จะนำไปศึกษาเพื่อเป็น
แนวทางในการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และการจัดการภาระหนี้สินของสหกรณ์
เพื่อการบริหารสินเชื่อแก่สมาชิกและเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกให้สามารถหมดหนี้ใน
เวลาที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถใช้ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหนี้สินของ
สมาชิกสหกรณ์ในระยะยาว เพื่อประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษา
บัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และ
สหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ข้อมูลและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ
และจะเสนอต่อสาธารณชนในส่วนผลของการศึกษาเท่านั้น จึงขอความกรุณาให้ท่านเสนอข้อมูล
ความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

จ่าอากาศตรี ไพโชค คงสุทธิ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

บริหารธุรกิจสหกรณ์ แขนงวิชาสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รองประธานสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

แบบสอบถาม

เรื่อง การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จะแบ่งเป็น 6 ส่วน

- ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์
- ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์
- ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์
- ส่วนที่ 4 ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
- ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
- ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการจัดการหนี้สินของสมาชิก

ส่วนที่ 1: ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อหรือเติมข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนบุคคลของท่านมากที่สุด

- 1.1 เพศ   1) ชาย   2) หญิง
- 1.2 อายุ..... ปี
- 1.3 ตำแหน่ง   1) ข้าราชการ   2) พนักงานราชการ
 3) พนักงานกระทรวงสาธารณสุข   4) ลูกจ้างประจำ
 5) ลูกจ้างรายคาบ   6) ข้าราชการบำนาญ
 7) บำเหน็จรายเดือน   8) ตำแหน่งอื่น ๆ ระบุ.....
- 1.4 สถานภาพ   1) โสด   2) สมรส   3) หย่าร้าง/หม้าย
- 1.5 ระดับการศึกษาสูงสุด   1) ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า   2) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)
 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) /ปวช.   4) ปวส. อนุปริญญา
 5)ปริญญาตรี   6) สูงกว่าปริญญาตรี
- 1.6 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ .....ปี

ส่วนที่ 2 : ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์

- 2.1 รายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว.....บาทต่อเดือน
- 2.2 รายได้(เสริม/อาชีพเสริม)รวมเฉลี่ยของครอบครัว.....บาทต่อเดือน
- 2.3 รายจ่ายรวมเฉลี่ยของครอบครัว(ไม่รวมการชำระหนี้ทั้งหมด).....บาทต่อเดือน
- 2.4 ภาระการชำระหนี้สินภายนอก(ไม่ใช่หนี้สินสหกรณ์) .....บาทต่อเดือน
- 2.5 จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน .....บาทต่อเดือน
- 2.6 เงินออมในสหกรณ์/สถาบันการเงินอื่น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) เงินฝากออมทรัพย์   2) เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ
- 3) ประกันชีวิต   4) อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 3: ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์

- 3.1 สถานภาพของท่านในครอบครัว   1) หัวหน้าครอบครัว   2) สมาชิกในครอบครัว
- 3.2 จำนวนสมาชิกในครอบครัว(รวมตัวท่านเอง).....คน
- 3.3 ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว(ที่ยังไม่มีรายได้ประจำ).....คน
- 3.4 พฤติกรรมการค่าใช้จ่ายของครอบครัวต่อเดือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) 5 ลำดับ ที่มากที่สุด
- 1) ค่าอาหารและเครื่องดื่ม
- 2) ค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้าน
- 3) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและยานพาหนะ
- 4) ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า
- 5) ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร/ผู้อุปการะ
- 6) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา/สังคม เช่น ทำบุญ งานแต่งงาน งานบวช งานกฐิน
- 7) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล
- 8) ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เช่น ค่าเหล้า บุหรี่ หวย ศัลยกรรม

5.1 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิก

คำชี้แจง: กรุณาใส่ ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการดำเนินการของท่านมากที่สุด

แนวทางการจัดการหนี้สินของสมาชิก ตามระดับการดำเนินการของสมาชิก	ระดับการดำเนินการของสมาชิก				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
5.1.1 การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง					
1) การรู้ยอดหนี้รวมทั้งหมดของท่าน (ยอดเงินต้น ดอกเบี้ย วันครบกำหนดชำระ และจำนวนการผ่อนชำระขั้นต่ำของหนี้)					
2) การดูรายจ่ายประจำตัวต่าง ๆ ของครอบครัวประจำ					
3) การดูรายได้ประจำตัวต่าง ๆ ของครอบครัวประจำ					
4) จัดบันทึกรายการจ่ายทุกรายการเป็นประจำ					
5) จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประจำ					
6) การเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตนเอง/ครอบครัว					
7) มีการใช้เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายอย่างถูกต้อง เช่น ชำระ หนี้ที่ดอกเบี้ยสูงก่อน หรือเก็บออมไว้ยามฉุกเฉิน เป็นต้น					
8) การชำระหนี้อย่างต่อเนื่องเสมอ					
9) การกู้ยืมแบบรวมหนี้ ถ้าจำเป็น แต่จะทำเพื่อชำระหนี้ ที่ดอกเบี้ยสูงกว่า					
10) การสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่างเพียงพอ					
11) การใช้เงินสดแทนการใช้บัตรเครดิตหรือใช้บัตรเครดิต แต่ชำระภายในกำหนด					
12) มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของตนเอง					
13) การศึกษาวินัยทางการเงิน					
14) การมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว					
15) อื่น (ระบุ).....					

แนวทางการจัดการหนี้สินของสมาชิก ตามระดับการดำเนินการของสมาชิก	ระดับการดำเนินการของสมาชิก				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
5.1.2 การดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง					
1) มีความรู้ วิเคราะห์รายได้อายจ่ายของครัวเรือน					
2) มีคุณธรรม ในการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ และ ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต					
3) ความพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีการวางแผน หารายได้ และจัดสรรรายจ่ายตามความจำเป็นและ เหมาะสม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น					
4) ความมีเหตุผล ในการตัดสินใจพิจารณาจากเหตุปัจจัย ที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ ไม่ใช่ อารมณ์และคนในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
5) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการออมเงินในครัวเรือน ปลอด อบายมุขทั้งปวง มีสุขภาพใจและกายที่ดี สร้างความ อบอุ่นในครอบครัว					
6) การมีคุณธรรมและความรู้พื้นฐาน รู้จักเสียสละ แบ่งปัน ให้ผู้อื่น ขวนขวายหาความรู้ ใช้หลักวิชาการและนำไปใช้ ประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือในครอบครัว					
7) อื่น ๆ (ระบุ).....					

5.2 ความต้องการในการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยการดำเนินการของสหกรณ์

ความต้องการในการจัดการภาระหนี้สินของสหกรณ์ หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่
ต้องการให้สหกรณ์ดำเนินการเพื่อช่วยในการจัดการภาระของสมาชิกสหกรณ์

คำชี้แจง: กรุณาใส่ ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความต้องการการจัดการหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์	ระดับความต้องการในการดำเนินการของสหกรณ์				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5.2.1 เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์					
1) สหกรณ์ควรกำหนดวงเงินการให้สินเชื่อตามความจำเป็นของสมาชิกในการกู้ยืมเงิน					
2) สหกรณ์ควรกำหนด งดการผ่อนชำระไม่เกินกว่าอายุราชการ/งานประจำของสมาชิกทำให้สมาชิกก่อนนี้เกินกว่า					
3) สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินที่ส่งชำระต่องวดให้สูงๆ เพื่อสมาชิกจะสามารถชำระหนี้หมดได้เร็วขึ้น					
4) สหกรณ์ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่สูงเพื่อสมาชิกจะสามารถชำระหนี้หมดได้เร็วขึ้น					
5) สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินรายได้คงเหลือต่อเดือนในอัตราที่สูงกว่าปัจจุบันเพื่อสมาชิกจะไม่ก่อหนี้เกินความจำเป็น					
5.2.2 การส่งเสริมการออม					
1) สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้การวางแผนการเงินส่วนบุคคล					
2) สหกรณ์ควรมีการจัดให้มีการส่งเสริมการออมแก่สมาชิก					
3) สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างรายได้/อาชีพเสริม					
4) สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน					
5) อื่น ๆ (ระบุ).....					

ความต้องการการจัดการหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์	ระดับความต้องการในการ ดำเนินการของสหกรณ์				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
5.2.3 สวัสดิการของสหกรณ์					
1) สหกรณ์ควรมีสวัสดิการเสริมรายได้แก่สมาชิก					
2) สหกรณ์ควรมีสวัสดิการการลดรายจ่าย					
3) อื่น ๆ (ระบุ).....					
5.2.4 อื่น ๆ					
1) สหกรณ์ไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลในอัตราสูงเนื่องจาก จะต้องเรียกเก็บดอกเบี้ยจากสมาชิกในอัตราที่สูงตาม					
2) สหกรณ์ไม่จำเป็นต้องมีเงินเฉลี่ยคืนตามดอกเบี้ยเงินกู้ ในอัตราสูง โดยลดดอกเบี้ยเงินกู้ทันทีดีกว่าจ่ายเฉลี่ยคืน ภายหลัง					

ส่วนที่ 6: ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการจัดการหนี้สินของสมาชิก

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือและการมีส่วนร่วม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	จำอากาศรี ไพโชค คงสุทธิ
วัน เดือน ปี เกิด	8 พฤษภาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (นิเทศศาสตร์) วิทยาลัยครูเพชรบุรี พ.ศ. 2535 ประกาศนียบัตรโสตทัศนศึกษา (เวชสาธิต) โรงเรียนเวชสาธิต สถาบันพยาธิวิทยา กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2526 หลักสูตร ผู้บริหาร ระดับกลาง การสาธารณสุข วิทยาลัยนักรบริหารสาธารณสุข (ผบก.) รุ่นที่ 28 พ.ศ.2558 หลักสูตร ผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ระดับสูง (ผบส.) พ.ศ. 2558 หลักสูตร การเงิน การบัญชี การบริหาร ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด พ.ศ. 2562 หลักสูตร ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์อย่างผู้ชำนาญการ รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 17 สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (พ.ศ.2559) หลักสูตร วิทยากรมืออาชีพ รุ่นที่ 2 ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด พ.ศ. 2552 หลักสูตร พันธมิตรวิทยากร กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ โรงพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี
สถานที่ทำงาน	โรงพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี
ตำแหน่ง	หัวหน้างานเวชนิทัศน์และโสตทัศนศึกษาทางการแพทย์ รองประธานกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ที่ปรึกษา กิตติมศักดิ์ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย กรรมการเขตพื้นที่ชุนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคตะวันตก เหรียญกษาปณ์กิจสงเคราะห์ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย (สสท.)